

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

AYLIK MESLEKİ ETKİLEŞİM DÜŞÜNCE VE KÜLTÜR E-DERGİSİ

ÇOCUK TERKİNİN KARANLIK
YÜZÜ: "BEBEK KUTULARI"
UYGULAMASI

Dr. Fikret Yaman

ÇOCUKLARLA SOSYAL
HİZMETTE GÜNLÜK YAŞAM
ROTASI

Aziz Söğütlü

ÇOCUK
HAKLARINDA NE
DURUMDAYIZ?

Doç. Dr. Ercüment Erbay

TÜRKİYE'DE
KORUYUCU AİLE
MODELİ NASIL
İŞLİYOR?

Serpil Erdugan

DİJİTAL EBEVEYNLER
VE MAĞDUR
ÇOCUKLARIMIZ

Dilruba Taşdemir

GÜNCEL
ÇOCUK
REFAHI

RETROSPEKTİF:
MESLEKİ DENEYİMLER
Dr. Özcan Kars

Bir Nobel Barış
Ödülü Hikayesi:
Nadia Murad

SÖYLEŞİ
Prof. Dr. Beril Tufan

SOSYAL POLİTİKA VE
SOSYAL HİZMET
İLİŞKİSİ

Arş. Gör. Melih Sever

AİLE TERAPİSİNİN
ANNESİ: VIRGINIA
SATIR

Arş. Gör. Rukiye İnekçi

ERASMUS
DENEYİMİ

Semih Öztürk

UNICEF'TE SOSYAL
ÇALIŞMACININ
BİR GÜNÜ

Mehmetcan Özkaya

TEKNOLOJİ:
SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN
YAZILIMLAR

Arş. Gör. Mustafa Çağrı Ayalp

AKADEMİK
Ankara Üniversitesi
Sosyal Hizmet Bölümü

SİVİL TOPLUM
Sosyal Hizmet Meslekte
Birlik Derneği

SİNEMA
Müşüm

DÜŞÜNCE
Köpek Gibi
Büyütülmüş Çocuk

SANAT
Bir Güçlenme ve
Farkındalık Pratiği: Yoga

İçindekiler

03 Editörden
• Prof. Dr. İlhan Tomanbay

05 Genel Yayın Yönetmeninden
• Prof. Dr. Tarık Tuncay

GÜNCEL

07 Nadia Murad Ya Da Bir Zihniyet
Kırılmasının Hikâyesi (I)
• Nur İncetahtacı Günal

10 Modern Dönemde Çocuk Terkinin Karanlık
Yüzü: “Bebek Kutuları” Uygulaması
• Dr. Fikret Yaman

13 Çocuklarla Sosyal Hizmette Günlük Yaşam
Rotası
• Aziz Söğütlü

16 Çocuk Haklarında Ne Durumdayız?
• Doç. Dr. Ercüment Erbay

19 Türkiye’de Koruyucu Aile Modeli Nasıl İşliyor?
• Serpil Erdugan

22 Dijital Ebeveynler ve Mağdur Çocuklarımız
• Zeynep Dilruba Taşdemir

DİSİPLİNLERARASI

24 Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet İlişkisi
• Arş. Gör. Melih Sever

SÖYLEŞİ

27 • Prof. Dr. Beril Tufan

BİR ÖNCÜ

31 Virginia Satir
• Arş. Gör. Rukiye İnekçi

RETROSPEKTİF

34 Sosyal Hizmetlerde “Kariyer Yolculuğum”
• Dr. Özcan Kars

SOSYAL ÇALIŞMACININ BİR GÜNÜ

37 Çocuk Refahı Alanı
• Mehmetcan Özkaya

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ

40 ERASMUS+ Uygulama Deneyimi
• Semih Öztürk

SİVİL TOPLUM

42 Sosyal Hizmet Meslekte Birlik Derneği
• Ahmet Okur

AKADEMİ

44 Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

TEKNOLOJİ

46 Sosyal Hizmet Uzmanları İçin Yazılımlar
• Arş. Gör. Mustafa Çağrı Ayalp

BU AY

58 3 Aralık Dünya Engelliler Günü
• Fatih Kılıçarslan

Kültür ve Sanat

SİNEMA

48

Müslüm
• Dr. Buğra Yıldırım

SANAT

51

Bir Güçlenme ve Farkındalık Pratiği: Yoga
• Sara Nilgün Aldoğan

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

54

Bruce D. Perry, Maia Szalavitz: Köpek
Gibi Büyütülmüş Çocuk
• Zeynep Açıksarı

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

56

Derya Kurtay: Çocuğa Yönelik İstismar
(Tüm Yönleriyle)

HAKKINDA

Sosyal Hizmet Magazin elektronik dergisinin temel amacı; sosyal hizmet alanlarını yansıtan güncel yazıları, haberleri, gelişme ve tartışmaları, bilimsel derlemeleri, araştırmaları ve kültür-sanat yazılarını öğrenciler, uygulayıcılar, akademisyenler ve araştırmacılarla paylaşmaktır.

Sosyal çalışma mesleğinin akademisyenleri, uygulayıcıları, öğrencileri ile sosyal hizmet alanlarındaki temel ve destekleyici diğer mesleklerin profesyonelleri tarafından yazılan yazılar yayınlanır. Sosyal Hizmet Magazin, sosyal çalışma ve sosyal hizmetlerin popüler bilim ve uygulama dergisidir. Günceldir, canlıdır.

Yazılar; geniş ölçekte çalışma alanlarından güncel bilgi-beceri aktarımı, mesleki uzmanlık konuları, etik-hukuksal tartışmalar, öğrenci deneyimleri, teknoloji gibi her sosyal çalışmacıyı ilgilendiren konuları içerir. Sinema, edebiyat, akademik eser incelemeleri yer alır. Sosyal hizmet alanlarının öncü ve dikkat çekici kişilikleriyle röportajlar yayımlanır.

E-dergi; Ekim, Kasım, Aralık, Şubat, Mart, Nisan aylarında yılda altı sayı yayımlanır.

Dergide yayınlamasını istediğiniz yazılarınızı

sosyalhizmetmagazin@gmail.com adresine iletiniz. Güncel yazılar 750-1000 kelime, tanıtım, haber, film, belgesel, kitap (edebiyat, düşünce, akademik sosyal hizmet türlerinde) incelemesi türündeki yazılar ise 500-750 kelime arasında olmalıdır. Dergideki yazılar kaynak gösterilerek alıntılanabilir. Yayımlanma tarihi 19 Aralık 2018. Sayı 03.

Sahibi

Prof. Dr. İlhan Tomanbay
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Sayfa Sorumluları

Engin Fırat Harun Aslan

Mustafa Çağrı Ayalp Elif Topçu

Hakan Sakarya Derya Akkurt

Melih Sever

www.sosyalhizmetmagazin.com

Prof. Dr. İlhan Tomanbay

EDİTÖRDEN

Kağıtlara Yayılmış Sayfa Sayfa Heyecan

Tekrar merhaba,

SOSYAL HİZMET MAGAZİN'in ilk üç sayısı birkaç gün gecikerek çıktı. Ardarda gelen iki ayrı kentte iki ayrı uluslararası çalıştay nedeniyle Sevgili Tarık Tuncay'ın bana zamanında yolladığı yazıların editörlüğünü zamanında yetiştiremedim. Birkaç gün geciktik. Bağışlayın.

Bu Aralık sayısı 2018 yılının son sayısı aynı zamanda. Yeni yılda yeni yazılarla yeni sayılar sizleri bekliyor.

Üçüncü sayıda açık ve net görülüyor ki, sosyal hizmet camiası birşeyler yazmak, düşüncelerini paylaşmak, kendini anlatmak, çevresine birşeyler vermek, mesleğe katkı yapmak gereksinimlerini içinde biriktirmiş durumda. Öyle çok ve öyle güzel yazılar geliyor ki, hangisini hangi sayıda yayınlayacağız; zorlanıyoruz. Hepsi birbirinden ilginç.

Bu camia kendi kökünü oluşturanları burda görünce ayrı bir mutlu oluyor. Prof. Dr. Nihal Turan ve Prof. Dr. Nesrin Güran Koşar'dan sonra Prof. Dr. Beril Tufan da farklı bir sevgiyle karşılandı. Beğeni topladı. Eskiler yenileri, yeniler eskileri özlüyor, tanımak istiyor, görüşlerini almak istiyor demek ki. Pek yüzyüze görüşemese de... Sevgili hocamıza paylaşımları için teşekkürler.

Daha da eskilere gitmek istiyor camiamız. Sosyal çalışmanın tarihini öğrenmek istiyor. Geçen sayıda Mary Richmond vardı, bu sayıda Virginia Satir. "Aile Terapisinin Annesi: Virginia Satir" adlı yazı bu gereksinimi hem dile getiriyor hem gideriyor. Diğer sayılarda da hem evrensel düzlemde hem ülkemizde bu alana katkı vermiş olanları sizlerle buluşturmak hepimizin görevi olsun. Yazın lütfen.

Bu röportaj ve tanıtma yazıları dışında, gelen diğer yazılar birkaç kategoride toplanıyor. Meslek boyutunda kendini ve mesleki uygulamalarını anlatma gereksinimi; izlediği bir filmi tanıtma isteği, öğrencilerin meslekle tanışmalarını, yararlanımlarını paylaşma duygusu... Demek ki yazı demek sadece "bilimsel", hakemli, kaynaklı, alıntılı olmalı demek değilmiş. "Bilimsel olmayan yazılarla da insan düşüncelerini, uygulamalarını, isteklerini, beklentilerini paylaşabiliyor. Bu tür paylaşımlar bilimsel değil, demeyin sakın.

Bilim bu tür uygulamaların ve düşüncelerin paylaşımından çıkan değinmeler, değmeler, dokunmalar ve sürtüşmelerden ve bunların yolaçtığı tartışmalardan üremeye başlar. Ağır, ağıdalı, uzun cümleler yazarak bugüne değin bilim üretebilen görülmedi.

Göreceksiniz, burada yayınlanan yazıların ışığından süreç içinde kendine özgü, toprağımıza özgü, bize özgü ne ilginç açılımlar, düşünceler, uygulama modelleri çıkacak. Kuşkusuz hemen olmaz bu. Bilim uzun bir birikimin ve uzun soluklu çabaların ürünü olmaktadır. Bilim uygulamayla ve uygulamaları yazmayla gelişmenin kapısını aralar. Türkiye'de de öyle olacak, göreceksiniz.

Bu sayıda yazıların hepsi beni ayrı ayrı heyecanlandırdı.

Genel Yayın Yönetmenimiz Prof. Dr. Tarık Tuncay SOSYAL HİZMET MAGAZİN Dergisine sadece derginin oluşumuna verdiği emekle değil güzel yazılarıyla da değer katıyor. Çocuk ve sosyal çalışma ilişkisini kurduğu yazısında geçen "Sosyal çalışma, sorun çözme mesleğidir." cümlesi insanı nasıl heyecanlandırmaz? Sosyal hizmet yardım etkinliği, sosyal çalışma elbette sorun çözme mesleğidir. Sosyal çalışma yardım mesleği dersiniz mesleği öyle bir daraltırsınız ki işte bugün hemen her meslektaşın yakındığı zorda kalan insana el uzatmanın meslek olduğunu düşünmeye başlarız. Sosyal çalışmanın yardım işlevi 1800'lerden 1960'lara kadar gelen Amerika ve ABD'nin portföyünde kaldı. Avrupa'da Birinci ve İkinci Dünya savaşları dönemlerinde kaldı. Bugün sosyal çalışma sorun çözüyor. Elbet her meslek sorun çözüyor. Tıp bedensel sağlık sorunlarını, psikoloji ruhsal sorunları, sosyal çalışma sosyal sorunları çözmek için gelişmiş insana yönelik çözüm meslekleri. Hepsi de bebekten, çocuga, gençten erişkine, kadından erkeğe, emekliden yaşlıya, düşkünden engelliye, alkolikten cezaevinde bulunana... çok geniş bir alanda sosyal sorunları çözme mesleği. Tuncay'ın dolu dolu yazısı çocukla çerçeveselenmiş tedavi, rehabilitasyon ve bakım süreçlerini kapsayan bir mesleki sürecin özetidir bence.

Çocuklarla Sosyal Hizmette Günlük Yaşam Rotası adlı yazısıyla Aziz Söğütlü çocuklarla çalışmada mesleki davranışlarımızın rotasını çiziyor ve kuramsal bilgilerle uygulamayı adeta bütünleştiriyor.

Geçen sayılarda Hacettepe Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi SHB'leri tanıtılmıştı; bu sayıda Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü tanıtılıyor. Her bölüm bu düzlemde kendisini anlatma olanağı ve fırsatı bulacaktır. Birbirimizi tanıyacağız, yaklaşacağız ve geliştireceğiz. Aradaki duvarlar ergeç yıkılacak, kalıplaşmış buzlar er geç eriyecek.

Bu sayıda kimi yazılar bana ve dergimize özellikle farklı bir boyut kattı. Köpek Gibi Büyütülmüş Çocuk, Dijital Ebeveynler, Bebek Kutuları, Sosyal Hizmette Bir Güçlenme ve Farkındalık Pratiği Olarak Yoga gibi yazılar her zaman her yerde okuyabileceğimiz yazılar değil.

Sosyal çalışmanın ne kadar farklı boyutlarda dans edebileceğini göstermesi açısından çok değerli yazılar. Bu yazılar ve bu yazarlar hem SOSYAL HİZMET MAGAZİN Dergisinin hem de sosyal hizmet camiasının zenginliğidir. Yazdıkça üreyeceğiz, büyüyeceğiz, geliştireceğiz ve güçleneceğiz. Meslek ufkumuz hızla genişleyecek bu tür yazılarla. Yazarların ellerine sağlık.

Ayrıca, çelik gibi bir kadın, Nadia Murad'ın öyküsü, hepimize ışık tutacak, meslek bakışımızı ilerletecek bir öykü. Nadia'yı tanımamız gerekti; tanıdık bu yazıyla. Sağolasın Nur İncetahtacı. Yeni boyutlarını bekleriz hem Nadia Murad'ın, hem sevgili yazarının...

Yazar adlarını burada tek tek yazamadığım birçok ilginç yazı daha bu ay zihninizi süsleyecek, düşüncelerinizi zenginleştirecek ve meslektaşlarınızla güzel tartışmalara vesile olacak.

İlk sayıda Doç. Dr. Oğuzhan Zengin'in Mehmet Akif Ersoy'dan sanatın sosyal boyutunu süzmesi büyük zenginlik oldu bizler için, değil mi? Seyfi Baba şiirini hiç bu gözle okumuş muydunuz? Okuyun bakın, neler duyumsayacak, zihninizde meslek temelinde neler türeteceksiniz.

Sosyal çalışmanın sanat ve estetik boyutu Türkiye'de oldukça eksik. Az da olsa bu eksikliği giderecek yazıların çıkması ayrı bir güzel. Sanat yazılarını sosyal çalışma gözlüğüyle sergilere gidenlerden de, tiyatro izleyenlerden de, sosyal roman ve öyküler okuyanlardan da, klasik Türk, klasik Batı müziği konserlerine gidenlerden de, geleneksel ya da arabesk türküleri dinleyenlerden de bekleriz. Hele arabesk müziklerden ne sosyal ağıtlar, ne sosyal coşkular, ne sosyal öyküler çıkar bilemezsiniz. Yeter ki sosyal gözlüklerle bakalım, izleyelim, okuyalım, dinleyelim.

Bu sayıda Aralık ayının sosyal temelli günlerinden birini tanıtan bir yazı çıkmadı, Dünya Engelliler Günü hariç. Oysa bu ay Dünya AIDS Günü, Acil Sağlık Hizmetleri Haftası, Mevlana Haftası, Vakıflar Haftası, Türkiye Kadın Hakları Günü, Uluslararası Gönüllüler Günü, Dünya İnsan Hakları Günü, Yoksullarla Dayanışma Haftası, Uluslararası Göçmenler Günü, Dünya Kooperatifçilik Günü gibi birçok gün var. Toplumsal ilgi, duyarlık, farkındalık ve değişim yaratmak görevi olan sosyal çalışmacılar için önemli ve yeni görev alanları olmalı bunlar. Diğer sayılarda bu günleri tanıtmak için heyecan duyanlar olursa dergilerine ve meslek camialarına önemli katkılar vermiş olurlar.

SOSYAL HİZMET MAGAZİNDEKİ sosyal bakışla yazılmış yazılar herhalde hepimizi heyecanlandırıyor. Tüm yazarlarına merhaba, emek verenlere merhaba, okuyanlara ayrı bir merhaba...

Prof. Dr. Tarık Tuncay

GENEL YAYIN YÖNETMENİNDEN

Sosyal Çalışmanın Çocuk Meselesi

Sosyal Hizmet Magazin'in 2018 Aralık sayısının ana konusu çocuk. Değişmeyen öncelikli mesleki odağımız olan çocuk. Hem tasamız hem de ümidimiz olan çocuk. Her biri özgün olan ve incelikle işlenmiş olan yirmiden fazla yazıyla geniş bir yelpazede, çocuk meselesine farklı pencerelerden bakıyoruz. Bugün çocuklar hepimizin en incinebilir varlığı ve çocukluk üzerine yoğun bilimsel fikirler üretmeye devam ediyoruz. Çok değil, yarım asırda çok önemli değişimler yaşadık. Çocuğa fiziksel müdahalenin bir terbiye yöntemi olarak görüldüğü bir anlayıştan, disiplin merkezli bir pedagojiden, çocukların merkezde olduğu fakat ebeveynlik krizlerinin, hiper anne babalığın eşlik ettiği bir döneme geçtik. Onlarla konuşurken seçtiğimiz her kelime, gelişimlerinde çok etkili. Çocukların ayrı bir dile, yetişkinlerin dünyasından farklı bir iletişim ortamına ihtiyaçları olduğunu unutmamalıyız. Onların zihinsel ve duygusal gerçeklikleri kelime kelime inşa ediliyor.

Dr. Haim Ginott'un belirttiği gibi; "Kestiği yere çok dikkat eden tecrübeli bir cerrah gibi, ebeveynlerin de kelimelerin kullanımı konusunda beceri sahibi olmaları gerekiyor. Çünkü kelimeler bıçak gibidir. Fiziksel olmasa da, çok acı veren duygusal yaralar yaratabilirler."

Sosyal çalışma, sorun çözme mesleğidir. Mesleki kimliğini sosyal sorunlar üzerinde biçimlendirir. Geniş yelpazedeki sorunlar içinde çocuklarla ilgili olanlar ise sosyal çalışmanın her zaman öncelikli alanı olmuştur. Bugün sosyal çalışmacılar çocuklarla; koruma, bakım, eğitim, rehabilitasyon ve tedavi hizmetlerinde aktif olarak çalışıyorlar.

Müdahaleler tipik olarak, çocuğun aile çevresinde veya kuruluş ortamında temel ve psikososyal ihtiyaçlarını değerlendirmek ve gelişimini destekleyici müdahalelerle sürüyor.

Çocukluk, 18 yaşın altındaki tüm yaşları kapsayan gelişimsel ve hukuki bir kategori olarak tasnif edilmiş bir dönemi tanımlar. Çocukla çalışmak için de iki kapsamlı kuramsal çerçeve sıklıkla kullanılır. "Normal" ile ilgili olan ve "anormal" ile ilgili olan. İlk akla gelen belki de sorun çözme tarafında bir meslekten olduğumuz için "anormal psikoloji" çerçevesi olabilir. Çocuklarda görülen ruhsal sıkıntılar ve davranış problemleri, nedenleri, yaygınlığı, semptomları, sosyal bağlamla ilgisi, psikososyal tedaviler gibi. Oysa normal bilmeden anormal tanımlamak ne ölçüde mümkün olabilir? Dolayısıyla, sosyal hizmet lisans müfredatlarında öncelikle çocuk gelişimi kapsamlı bir ders olarak tasarlanır. Gelişim psikolojisi, çocuğu ve çocukluğu anlamak için ilk esaslı adımdır. Bağımlılıktan özerkleşmeye doğru süren karmaşık bir büyüme süreci olarak gelişimi etraflıca ele alırız.

Normale Vurgu İhtiyacı

Çocuğa sağlanan “bakımın” niteliği gelişimin anahtarıdır. Bugün belirli sayıda gelişim teorisi çocuğa ilişkin kavrayışımızı derinleştirmektedir. Piaget'nin bilişsel gelişim teorisi, oyunla öğrenen çocuğa vurgu yapar. Çocukta gözlenebilir her davranışı betimlediği meşhur günlüklerini okumak heyecan vericidir. Erikson'un psikososyal gelişim aşamaları yaşamın farklı aşamalarında tamamlanması gereken belirli görevleri tanımlar. Watson ve Skinner, davranışçı okula öncülük ederler. Lev Vygotsky, kültürel-tarihsel psikolojisi ve bağlamsal gelişim teorisinde, yetişkinlerin aktif desteğiyle çocukların yaşantısal öğrenme süreçlerini açıklar. Bronfenbrenner, insan gelişiminde iç içe geçmiş çevresel sistemlere vurgu yapar ve ekolojik teoriyi ortaya koyar. Şüphesiz, ebeveyn desteğinden yoksun olan çocuklarla çok sık çalıştığımız için John Bowlby'nin bağlanma teorisi de sıklıkla başvurduğumuz bir teorik çerçevedir. Bu teorilerin tümü sağlıklı ve işlevsel çocukluk tasarımlarını beslemeyi sürdürüyor. Sosyal çalışmacılar, en az sorun bakışı kadar gelişim bakışını da mesleki müdahale süreçlerinde referans almak zorunda. Aksi durumda, düzeltmeye, tamir etmeye aşırı odaklanarak çocukların zarardan korunmalarının ve iyileştirilmelerinin ötesine geçemeyebiliriz. Onların daha sağlıklı ve işlevsel çevrelerde gelişimine katkı veremeyebiliriz. Bu durum adeta “patoloji” gözlükleri takıp her çocuğa yalnızca maruz kalabilecekleri riskler ve sorunlar üzerinden bakmaya benzeyebilir. Şu halde, modern çocukluk paradigmasının özel bir kategori olarak inşa ettiği çocuğun değerini artıran her türlü girişimi desteklemeliyiz.

Akademisyenin Gündemi

Bugün sosyal çalışma akademik çevresinin çocukla ilgili araştırma gündemi en çok hangi konuları içeriyor? Bu soruyu yanıtlamak için önde gelen hakemli uluslararası bilimsel dergilere bakmak ve bu dergilerin içinde en çok atıf alan araştırmaları incelemek mümkün olabilir. Örneğin yüksek etki faktörlü (2.049) bir dergi olan “Children and Youth Services Review” (Çocuk ve Ergen Hizmetleri İncelemeleri), dergisinin 2018 yıl sonu sayısında, ilk sırada “kanıta dayalı ebeveyn eğitimi” konulu bir araştırma yer alıyor. Sorundan ziyade güçlendirmeye vurgunun önde olması mesleki sosyalizasyon açısından ümit vaat ediyor. Bu çalışma, sosyal çalışmacıların eğitim ortamlarında artan etkisine de işaret ediyor.

Ardından; riskli cinsel davranışlar, madde bağımlılığı, çocuk koruma çalışanlarının psikososyal sağlığı, zorbalık, çocuk istismarı, ergenlerde şiddet, koruyucu aile, ergen gebeliği ve siber zorbalık konuları geliyor. Yüksek etki faktörlü (1.907) bir diğer dergi “Child & Family Social Work” (Çocuk ve Aileyle Sosyal Çalışma) içinde en çok atıf alan ilk çalışma, profesyonel çocuk koruma hizmetlerinden ayrılan gençlerin süreçlerini resmediyor. Bu araştırmayı; aile dayanıklılığı (belki de daha doğrusu ‘yılmazlık’), koruyucu ailede büyüyen çocuklarda akademik başarı, çocuk refahı hizmetlerine çocukların katılımı, profesyonel kuruluş bakımı deneyimleri, çocuk hizmetlerinde babaların rolü ve babalık sorunları ile ilgili araştırma ve derlemeler izliyor. Görüldüğü gibi geliştirici uygulamalar, sorun analizleri ve hizmet modellerinin değerlendirmesi olarak üç başlıkta toparlayabileceğimiz türden çalışmalar sosyal çalışma araştırmacılarının ve kardeş disiplinlerden (psikoloji, danışmanlık, hemşirelik, çocuk gelişimi, sosyoloji gibi) çalışmaların gündeminde yer alıyor.

Sosyal çalışmacıların eğitim ortamlarındaki etkisi giderek artıyor.

Çocuklar öncelikli meselemiz olmayı sürdürüyor ve sürdürecektir. 81 milyon kişi civarında seyreden genel ülke nüfusumuzun içinde 18 yaş altı nüfusun oranı 2017 yılı verilerine göre ortalama %28,5 idi. Bu da yaklaşık 23 milyon çocuk anlamına geliyor. Nüfus artış hızımız düşüyor olsa da çocuk ve genç nüfus oranlarımız halen Avrupa ülkelerine göre hayli yüksek. Ayrıca çoğunluğu Suriyeli olan geçici koruma statüsündeki çocukların sayısı da iki milyona yakın. Bunların içinde sadece Türkiye’de doğanların sayısı bile 300 binden fazla. Dolayısıyla 25 milyon çocuğumuz var ve bu çocukların korunmasından ve gelişiminden hepimiz sorumluyuz.

Çocuklarımızın geleceğini şekillendirecek olan çocuk refahı hizmetlerinin bilimsel kanıtlara göre ve bütüncül çerçeveler içinde tasarlanması gereği apaçık ortadadır. Çocukların gelişimini ve psikososyal sağlığını desteklemek için ebeveynlerin/bakımverenlerin yapması gerekenler somut olarak ortaya konulmalı ve erişilebilir olmalıdır. Erken çocukluk müdahalelerini olabildiğince yaygınlaştırmalıyız. Çocuk refahı ile ilgili sosyal politikalar, programlar, hukuki ve idari düzenlemeler üzerinde titizlikle çalışılmalıdır. Tüm çocuklara ve onlarla birlikte ailelerine; okullarda, birinci basamak sağlık hizmetlerinde, rehberlik hizmetlerinde, erken müdahale programlarında profesyonel destek sunulmalıdır. Çocuğun her türlü zarardan korunması halen temel ölçümüdür. Her çocuk çok değerlidir!

NADIA MURAD YA DA BİR ZİHNİYET KIRILMASININ HİKÂYESİ (I)

NUR İNCETAHTACI GÜNAL

2014 yazında, o güne kadar dünyada konunun uzmanları ve bölgede yaşayan insanlar dışında çok az kişinin haberdar olduğu otokton Ezidiler, çok kısa bir süre içinde IŞİD şiddetiyle karşılaşmış, etkileri ve yansımaları uzun yıllara yayılacak korku dolu bir dönem yaşadılar. Köyler ve kasabalar basıldı, erkekler ve çocuklar öldürüldü, kadınlar tecavüze uğradı veya köle olarak alınıp satıldı. Çoğu kişinin Yirmibirinci Yüzyıl'da olduğuna inanmak istemeyeceği insanlık dışı bir vahşetti bu. Bütün bunları yeniden yazmaya gerek yok, fakat bu trajedide sayısız hikâye ve olayların içinde Nadia Murad'ın Nobel Barış Ödülüne uzanan yolculuğu, hem yaşadığı mağduriyeti şiddet mağduru kadınların seslerini duyurmalarında bir enstrümana dönüştürmüş olması nedeniyle hem de bu süreçte uluslararası örgütlerin ve kuruluşların cinsel şiddetin bir terör aracı olarak kullanılmasını ve yaygınlaşmasını görünür kılmadaki rolünün anlaşılması açısından çok önemlidir ve sosyal hizmet çalışanları için evrensel bir ders niteliğindedir.

Bilindiği gibi bu yıl 2018 Nobel Barış Ödülünü Kongolu jinekolog Denis Mukwege ile birlikte Nadia Murad aldı. Bu, Murad'ın aldığı ilk ödül değildi. 2016 yılında kendisi gibi IŞİD'in elinden kurtulan insan hakları savunucusu Lamiya Başar ile birlikte Avrupa Parlamentosu (AP) Sakharov Düşünce Özgürlüğü Ödülü'ne de layık görülmüş, aynı yıl BM İyi Niyet Elçisi seçilmişti. Ödülünü alırken "Dünya tepkisiz kalıyor" diyerek IŞİD militanlarının uluslararası suç mahkemelerinde yargılanması için çağrıda bulunmuştu. Şüphesiz bu dünyanın ilk sessizliği değildi!

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü doktora öğrencisidir ve aynı zamanda Gaziantep Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ofisi'nde görev yapmaktadır. Suriyeli ailelerin yaşadığı psikososyal sorunlar, geçici koruma altındaki engellilerin yaşadığı sorunlar ve göçmenlerin uyumu ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. nurincetahtaci@yahoo.com

Dünyanın her yerinde ve her ülkesinde pek çok kadın günlük yaşamlarında, iş yerlerinde ve aile içinde şiddete maruz kalmakta. Silahlı çatışma ortamlarında, kaoslarda ve kitlesel göçlerde kadınların çok daha fazla savunmasız kalması şiddet tablosunun daha da kötüye gitmesine neden olur ve bütün bunlar uluslararası arenada ülkelerin gözü önünde gerçekleştiği halde dünya duyarsız kalmaya devam eder. Murad'ın hikâyesi, tecavüzün terörizm taktiği olarak kullanılmasına karşı atılan sayısız adımların bir simgesidir ve adaletin tesis edilmesi açısından pek çok anlam barındırmaktadır. Militarizmin kadın bedenini işgali, yalnız 21. Yüzyıl'a özgü bir şiddet değildir. Şiddetin her türüsüne maruz kalan kadınlar zaman zaman seslerini yükseltteler de çoğu kez kimse tarafından duyulmamıştır bu ses.

270 Nijeryalı kız çocuğunun Chibok'taki Boko Haram tarafından kaçırıldıktan sonra başlayan "BringBackOurGirls" hashtag'i ve son zamanlarda sosyal medyada yer alan "metoo" hashtag'i cinsel şiddet mağduru, tacize uğrayan kadınların içini döktüğü ve farkındalık yaratmayı amaçladığı bunun da ötesinde mağduriyet sonrası sosyal uyumu arttırmayı amaçlayan sosyal hareketler olarak kadınların sayısız çırpınışların en günceline örnek olarak gösterilebilir. Nadia Murad da Nobel Ödülü'nü kabul ederken ve öncesinde pek çok platformda yılmadan, vaz geçmeden, bütün bu girişimlerin çok kıymetli olduğunu fakat bu konuda farkındalığı arttırmaktan öteye gidemediğini belirtmiştir. İstedığı şey, pek çok kadın gibi, suçluların ceza almasıdır! Yani adaletin tesis edilmesi!

“Ruanda'daki kadınlarla ortak bazı şeylerimiz olacağını asla düşünmedim – tüm bunlardan önce Ruanda diye anılan bir ülkenin var olduğunu bilmiyordum – ve şimdi onlarla en berbat biçimde bağlantılıyım, IŞİD'in Sinjar'a gelmesinden sadece 16 yıl öncesine kadar işlediği için hiç kimsenin yargılanmadığı bir savaş suçunun mağduru olarak.”

Cinsel şiddet ve taciz bütün dünya kadınlarını birleştiren en acı hikâyesidir maalesef. 1937 yılında Çin'in Nanking kasabasında, 93 yılında Bosna'da, 94 yılında Ruanda'da bulunmuş ve tarih boyunca Kore'de, Cezayir'de Vietnam'da, Doğu Timor'da, Peru'da, Kuveyt'te ve son olarak Suriye'de ve de şu an aklıma gelmeyen pek çok yerdeki bu hikâyelerin mağdurları birbirlerine bilmedikleri bir şekilde bağlanmışlardır. Onları birbirine bağlayan bu korkunç olayın ya da olayların son bulması için girişimler pek de eskiye dayanmaz; çünkü antik çağlardan itibaren tecavüz bir savaş ritüeli olmuş, zamanla da savaş ve tecavüz birlikte işleyen insanlık dışı süreçlere dönüşmüştür. Tarih boyunca kadın genellikle savaş ganimeti olarak görülmüş, galibiyet kadın bedeni üzerinden meşruiyet kazanmıştır. Tecavüzse kendi kadınlarını koruyamayan grupların yenilgisinin tescili olmuş buna cevap vermek isteyen grupların da silahı olmuştur. Böylece savaşlar en çok da kadın bedeni üzerinden sürüp gitmiştir. Sistemik tecavüzün ganimet, ödül ve araç olması hali artık alışılabilir, neredeyse kabul görmüşken bir de IŞİD tarafından kadının temin edilmesi vaat edilebilir, taahhüt edilebilir hale gelmiştir.

Bundan dolayıdır ki Nadia Murad, hikâyesini BM forumunda, yani resmi ve uluslararası bir ortamda ilk kez anlattığında “dünyada benimki gibi bir hikâyeye sahip son genç kız olmak istiyorum” diyerek sözlerini sonlandırır.

Bugünden geriye bakıldığında, ekseriyetle savaşların gerçek kaybedenlerinin, yenilenlerinin ve de mağdurlarının kadınlar ve çocuklar olduğu defalarca ispatlanmış, bu konuda pek çok çalışma ve araştırma yapılmıştır; fakat çok azı ses getirebilmiş ve hatta hiç birisi böyle önemli bir ödülle gündeme gelmemiştir. Nobel Ödülü'yle ilgili yapılan açıklamada, "Her ikisi de bu tarz savaş suçlarına dikkat çekilmesine ve bunlarla mücadele edilmesine odaklanan çabalara önemli katkılar yaptı."

denilmiştir. Nadia Murad'ın çabalarını ve katkılarını diğerlerinden farklı kılan neydi? Bu noktalara kısaca değinmek gerektiğinde, trajik olayların yarattığı zihniyet kırılmasından, sosyal medyanın gücünden ve de uluslararası örgütlerin yerel halkın halkın güçlenmesindeki rolünden bahsetmek elzem olacaktır sanırım. Hiç şüphesiz, Nadia Murad'ın sergilediği tavır, konuşmak istemesi ve kadınlara biçilen "sessizlik" görevinden kendini kendi isteğiyle azletmesi bu başarının kilit noktasıdır. güçlenmesindeki rolünden bahsetmek elzem olacaktır sanırım.

Nadia Murad'la konuşan ilk gazetecilerden biri olan, Nafiseh Kohnavard, sosyal medyadaki "Nadia'yı Musul'dan kaçmayı başardıktan bir gün sonra tanıdım. Ona, yüzünü göstermeden röportaj yapmayı önerdim ama o bunu reddetti ve 'Hayır, tüm dünya başımıza neler geldiğini görsün' dedi." paylaşımıyla Murad'ın sergilediği cesaretin pek çok şeyi değiştireceğinin sinyallerini vermişti belki de!

Murad, pek çok platformda, sayısız yetkiliyle bizzat kendisi görüştü ve otobiyografisi basıldı: "Son Genç Kız: IŞİD'a Karşı Mücadelemin ve Tutsaklığımın Hikâyesi". Murad'ın cesareti kendisiyle aynı kaderi paylaşan kadınların ve bölge halkının kaderini değiştirmeye başlamıştı bile!

Mağdur kadınlar bu mücadelede genelde anonim olarak yer almış, çaresizlikten, imkânsızlıktan en çok da kadının alışıl gelmiş sessizliğinden kaynaklı, dolaylı olarak hemcinslerine yardım eli uzatabilmişlerdir. Uluslararası örgütler seslerini uluslararası politika üretene duyuramamış, konu her seferinde medyanın gündeminden kolaylıkla çıkıvermiştir. Bu hikâyede ise Murad, dolaylı aktörel bir çıkış yapmıştır. Anonim bir hikâye değildir anlatılan. Her anını ve detayını hiç vazgeçmeden defalarca anlatmış, sosyal medyanın tam desteğiyle mücadelesini sürdürmüştür ve aslında sadece Nadia Murad'ın, bu türden suçlara dikkati çekmesi değil, kadının savaş, şiddet ve tecavüz gibi mevzularda dünyanın alıştığı, bildiği, kurumsallaşmış sessizliğini yıkması ve kadın bedenine yönelmiş uzun tarihsel geçmişi bulunan ağır ve karanlık hakikat tutulmasının perdesini aralamaya cesaret etmiş olması da ödüllendirilmiştir. Bu hikâyede sosyal hizmet bağlamında ders niteliği taşıyan pek çok yeni ve farklı çıkarım vardır ve bir sonraki yazıda bunları ele almaya çalışacağım.

United Nations Webcast: webtv.un.org

MODERN DÖNEMDE ÇOCUK TERKİNİN KARANLIK YÜZÜ: “BEBEK KUTULARI” UYGULAMASI

DR. FİKRET YAMAN

Çocuk terki, geçmişten günümüze devam eden ve modern dünyada bazı yöntemler aracılığıyla yasal hale gelen uygulamalardan biridir. Bebek kutuları adıyla Avrupa’da başlatılan uygulamanın örnekleri günümüzde dünyanın birçok ülkesinde (Almanya, Fransa, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Çin, Polonya, İsviçre, İtalya, ABD, Kanada, Japonya, Rusya, Hindistan, Malezya vb) görülebilmektedir. Bebek kutularının yanı sıra çocuk terkinin benzer formları olan “safe haven yasaları/güvenli merkez yasaları” ve anonim doğum, Amerika ve bazı Avrupa ülkelerinde uygulanmaktadır.

Bebek Kutuları

Bebek Kutusu (İngilizce’de ‘Baby Hatch/Baby Box’, Almanca’da ‘Babyklappe’), istenmeyen yeni doğan bebeklerin anonim olarak terk edildiği uygulamalardan bir tanesidir. Bebek kutuları, yeni doğmuş bebeklerin öldürülmesini ve bebek terkinin önlemek amacıyla zor durumdaki annelere ve kadınlara bir seçenek olarak 1999 yılında Almanya’da tekrar1 uygulamaya konulmuştur. Almanya’ya paralel olarak 1999 yılında Amerika Birleşik Devletlerinin Texas Eyaletinde ve Berea Baptist Kilisesi’ne bağlı Umut Kapısı Çocuk Misyonu (Door of Hope Children’s Mission) tarafından Güney Afrika’nın Johannesburg şehrinde bebek kutuları açılmıştır (Rosenberg, 2015; Bartels, 2012).

Bebek kutuları uygulaması, ilk olarak Almanya’da Katolik Kadınlar Refah Hizmetleri tarafından yürütülen çalışma kapsamında belirlenen personele çocuğun teslim edilmesiyle başlatılmıştır. Sonrasında ise 2000 yılında, ‘SterniPark’ refah kurumu tarafından Almanya’nın Hamburg şehrindeki bir hastaneye bebek kutusu monte edilmiştir. Almanya’da sonraki yıllarda bebek kutuları, ülkenin her tarafında yaygınlaşmaya başlamış ve günümüzde sayıları 200’e ulaşmıştır.

1981 doğumlu. Evli ve dört çocuk babası. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nda uzman yardımcısı olarak görev yapmaktadır. 2004 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü’nden mezun oldu. Lisans eğitiminin son dönemini Almanya’nın Nürnberg kentindeki George-Simon-Ohm Yüksekokulunda değişim öğrencisi olarak tamamladı. Lisans eğitiminden sonra 6 ay süreyle Alman Hastanesinde sonrasında ise Engellilere Yönelik bir Rehabilitasyon Merkezinde görev yaptı. Yaklaşık 9 aylık bir özel sektör deneyimi sonrası 2005 yılında Aksaray Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’nde görev yapmaya başladı. Bakıcı annelerin psiko-sosyal ve ekonomik özellikleri üzerine yaptığı yüksek lisans çalışmasını 2010 yılında; 2013 yılında başladığı doktora eğitimini ise 2018 yılında tamamladı. Doktora çalışmasını, Almanya’da çocukları koruma altına alınan göçmen ailelere yönelik hizmetler üzerine yaptı. Yaklaşık 13 yıllık kamu deneyimine sahip. Bu süreç boyunca, taşrada geneli sosyal hizmet alanlarında görev yaptı. Merkezi düzeyde ise çocuk hakları ve korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmet ve politikaların oluşturulmasında görev aldı. 2014 – 2015 yıllarında Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Strateji Belgesi Uzmanlar Komitesi Üyesi olarak yer aldı. Çocuk hakları ve çocuk refahı alanında ulusal ve uluslararası birçok toplantıya katılımcı/konuşmacı/heyet üyesi olarak katıldı.shufyaman@gmail.com

Bebek kutuları, genellikle hastanelere monte edilmektedir. Yeni doğan çocuklarını istemeyen anneler, bebek kutusunun üzerinde bulunan düğmeye basmakla birlikte kutunun kapağı açılmakta ve anneler bebeği kutuya koyduktan sonra otomatik alarm aracılığıyla hastane personeline haber verilmektedir. Anneler, sekiz hafta içinde çocuğunu geri alma talebinde bulunmazsa, çocuk evlatlık verilmek üzere işlemlere başlanmaktadır. Terk olayı, özellikle bebekler ve küçük yaş grubu çocuklarda yaşanmaktadır (Sherr & Hackman, 2002; akt. Brown, 2012).

Öte yandan, Avrupa Birliği üyesi, 11 ülkede bebek kutuları uygulaması bulunmasına rağmen (Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Almanya, Macaristan, İtalya, Letonya, Litvanya, Polonya, Portekiz ve Slovakya) bu ülkelerin %55'inde bebek kutularına terk edilen çocuklarla ilgili herhangi bir veri bulunmamaktadır (Browne, Chou ve Whitfield, 2012: 20). Benzer şekilde, Amerika'da da konuya ilişkin ulusal düzeyde toplanan bir veri bulunmamaktadır (Bartels, 2012). Bebek kutuları ile ilgili olarak ulusal veriler bulunmadığı için, uygulamanın çocukların hayatını kurtarma anlamında ne kadar "etkili" olduğu konusunda çok az bilgi bulunmaktadır.

“Güvenli Merkez” Yasaları

Çocuk terki anlamında Avrupa'daki bebek kutuları uygulamasının bir benzeri, “safe haven infant protection/güvenli bebek koruma merkezleri” yasaları adı altında Amerika Birleşik Devletlerinde uygulanmaktadır. Günümüzde bu yasalar aracılığıyla Amerika'nın bütün eyaletlerinde, yaşları üç günden 1 yaşına kadar olan bebeklerin anonim olarak hastanelere, sağlık merkezlerine, polis merkezlerine, itfaiye merkezleri ile 911 acil yardım hattındaki tıbbi personele ve kilise çalışanlarına terk edilebilmesine imkân veren düzenlemeler yapılmıştır (Ayres, 2009; Bartels, 2012; Rosenberg, 2015; <http://safehaven.tv/states/>). Bu bağlamda, Amerika'da yürürlükte olan “güvenli merkez yasaları” vasıtasıyla anneler, adli takibat korkusu taşımaksızın çocuklarını yukarıda ifade edilen “güvenli merkezlere” terk edebilmektedir (Bartels, 2012).

Anonim Doğum

Çocuk terkinin diğer şekli olan anonim doğum ile annelerin ve kadınların sağlıksız ortamlarda doğum yapmalarının önlenmesi ve bebek ölümlerinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Anonim doğum uygulamasında, doğum yapan kişilerin kimlik, ikamet ve kendilerini tanıttıkları diğer bilgileri gizli tutulmaktadır. Anonim doğum ile ilgili en kapsamlı düzenlemeler Fransa'da yapılmıştır.

Fransa'da anneler anonim olarak hastanede doğum yapıp bebeklerini evlatlık vermek üzere terk edebilmektedir. Fransa'da çocuğun anne ve babası ile ilgili bilgiler gizli tutulmaktadır. Doğum formunda, anne bilgisi kutucuğu “X” olarak işaretlenmektedir. Almanya'da da anneler anonim olarak doğum yapabilmektedir.

Bebek Kutularına Yönelik Tartışma

Bebek kutularının uygulanmasındaki öncelikli amaç, çocuğun yaşama hakkının korunması diğer bir deyişle bebek terki ve öldürmelerinin önlenmesidir (Coutinho ve Krell, 2011). Bebek kutularını savunanlar, ısrarla yaşama hakkı üzerinde durmakta ve yaşama hakkının bütün hakların temelini oluşturduğunu dolayısıyla bebek kutuları uygulamasının devam etmesi gerektiğini ifade etmektedir. Buna karşın, bebek kutularına karşı çıkanların en önemli gerekçesi ise çocuğun ebeveynlerini/kimliğini bilme hakkıdır. Bu anlamda, birçok ulusal ve uluslararası düzenlemede çocuğun ebeveynlerini bilme, diğer bir deyişle soy bağının korunması hakkı teminat altına alınmıştır. Bu anlamda, Dünya genelinde en fazla kabul gören sözleşmelerden biri olan Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Sözleşmesinin 7. Maddesine göre, “her çocuğun anne ve babasını bilme ve anne babası tarafından bakılma hakkı” bulunmaktadır.

Bebek kutuları uygulamasının ilk olarak başlatıldığı 1998 yılından günümüze, Katolik Kilisesi çalışmalarının doğrudan veya dolaylı yürütücüsü konumundadır.

Bu durum, BM Çocuk Hakları Komitesi'nin de dikkatini çekmiştir. BM Çocuk Hakları Komitesi, "bebek kutuları" ile ilgili olarak, süregelen çocuk terkinden dolayı Vatikan'ı eleştirmektedir. Bu bağlamda, Komite, Vatikan'ın BM'ye sunduğu ülke raporuna yönelik yayınlanan sonuç gözlemlerinde, çocukların anonim olarak terkinin birçok ülkede Katolik örgütler tarafından organize edilmesi nedeniyle kaygı duyduğunu ifade etmiştir (Vatikan İkinci Raporuna İlişkin Sonuç Gözlemleri Raporu, 2014).

Bunun yanında, BM Çocuk Hakları Komitesi, 2012 yılında yayınladığı bildiriye, bebek kutularının, çocukların anne ve babalarını bilme hakkını ihlal ettiğini ve Sözleşmeye taraf ülkelerin farklı çözümler geliştirmesi gerektiğini vurgulamıştır. BM Çocuk Hakları Komitesi, 2012 yılından sonra da farklı ülkelere (Vatikan, Almanya, Rusya, Polonya gibi) aynı konuda eleştirilerde bulunmuştur. Diğer taraftan, bebek kutularına terk edilen çocuklarla ilgili veri tabanlarının olmayışı endişe vericidir. Veri tabanının olmaması, çocukların kimliklerine ve ebeveynlerine ulaşmalarını engellediği gibi "kayıp" bir neslin oluşmasına da neden olmaktadır. Çocuk terkinde bebek kutuları, anonim doğum ve güvenli merkez yasaları ile Çin'deki "tek çocuk politikası" ön plana çıkan uygulamalar arasındadır. Örneğin, Çin Hükümetinin tek çocuk politikası nedeniyle, Yangtze bölgesinde 1970 ve 1980 yılları arasında terk edilen ve öldürülen kız bebek sayısı 800,000 dir (Skinner ve Yuan, 1998, akt. Shang ve Wu, 2003).

Önceleri ibadet mekânlarının önüne terk edilen çocuklar, modern dünyada yasal olarak bebek kutularına terk edilmektedir. Sosyal politikanın önemli alanlarından biri olan çocuk refahı alanında, özellikle Avrupa'dan başlayarak diğer ülkelere yayılan bebek kutuları uygulaması "çocukların hayatını kurtarma, çocukların yüksek yararı" düşüncesinden hareketle başlatılmasına rağmen uygulama tartışma konusu olmaya devam etmektedir. BM Çocuk Hakları Komitesi uygulamanın çocuk hakları ile bağdaşmadığını ifade etmektedir. Bebek kutularının, çocukların hayatını ne kadar kurtardığı ile ilgili yeterli kanıt bulunmamasına rağmen bebek kutuları hizmetini yürüten kurumlar uygulamayı savunmakta, uygulamanın devam etmesi ve yaygınlaşması için kamuoyu oluşturmaya devam etmektedir. Çocuk koruma sistemleri bebek terkinin önlenmesi için alternatif çözümler geliştirmek yerine, anneleri istemedikleri bebeklerini terk etmeleri için teşvik etmektedir. Bu anlamda, annelere herhangi bir adli kovuşturmayla uğramama yönünde teminat verilmekte ve anneler bu konuda oluşabilecek korkulardan emin tutulmaya çalışılmaktadır. Sonuç olarak, annelere ve kadınlara, destek hizmetlerini sunma ve farklı yöntemlerle çocuk terkinin, çocuk ölümlerinin önüne geçmek yerine, terk etme eylemi sıradan bir davranış olarak gösterilmekte ve anneler ahlaki ve yasal sorumluluklarından basit olarak muaf tutulmaktadır.

Kaynaklar

- Ayres, S. (2009). Kairos and Safe Havens: The Timing and Calamity of Unwanted Birth, *William & Mary Journal of Women and the Law*, Volume 15, Issue 2
- Bartels, L. (2012). Safe Haven Laws, Baby Hatches and Anonymous Hospital Birth: Examining Infant Abandonment, Neonaticide and Infanticide in Australia, *Criminal law journal*, <https://www.researchgate.net/publication/256041395>, Erişim, 13.08.2018
- BM Çocuk Hakları Komitesi, Vatikan İkinci Raporuna İlişkin Sonuç Gözlemleri Raporu (2014).
- BM Çocuk Hakları Komitesi, Almanya Birleştirilmiş Üçüncü ve Dördüncü Ülke Raporuna İlişkin Sonuç Gözlemleri Raporu (2014).
- Browne, K., Chou, S. ve Whitfield, K. (2012). Child Abandonment and its Prevention in Europe. The European Commission's Daphne Programme, The University of Nottingham, Nottingham, UK
- Coutinho, J., & Krell, C. (2011). Anonyme Geburt und Babyklappen in Deutschland: Fallzahlen, Angebote, Kontexte. München: Deutsches Jugendinstitut.
- Rosenberg, W. (2015). The Illegality of Baby Safes as a Hindrance to Women who want to Relinquish their Parental Rights. *Athens Journal of Law*
- Shang, X. ve Wu, X. (2003). The Changing Role of The State in Child Protection: The Case of Nanchang. *Social Service Review*, 77(4), 523-540.
- SterniPark (2012, April 8). 12 Jahre Babyklappe – über 270 neugeborene Leben gerettet. Pressrelease. <http://safehaven.tv/states/>, Erişim, 12.09.2018
- <http://www.sternipark.de/index.php?id=52>, Erişim, 20.09.2018

ÇOCUKLARLA SOSYAL HİZMETTE GÜNLÜK YAŞAM ROTASI

AZİZ SÖĞÜTLÜ

Hiç şüphesiz sosyal hizmet alanının bilgi temelinde birçok yöntem ve yaklaşım bulunmaktadır. bu çalışmada temel olarak sosyal hizmetin beceri temeline dayanan “günlük yaşam rotası görüşmesi” konusu üzerinde durulmaktadır. Günlük yaşam rotası görüşmesi, müracaatçının normal bir günlük yaşantısının nasıl geçtiğini kayıt altına alan yardımcı bir yöntemdir. Günlük yaşam rotası görüşmesi müracaatçının normal bir günlük yaşantısının nasıl geçtiğini kayıt altına alan yardımcı bir yöntemdir. Meslek elemanı başlangıç safhasında 1 veya 2 konuşma ile aileyi/çocuğu/genci daha iyi tanımak için ya da nelerden memnun olup olmadıklarını öğrenmek için bu görüşme şeklini kullanabilir (Aileye Aile İçinde Yardım, Ankara 2010: 10).

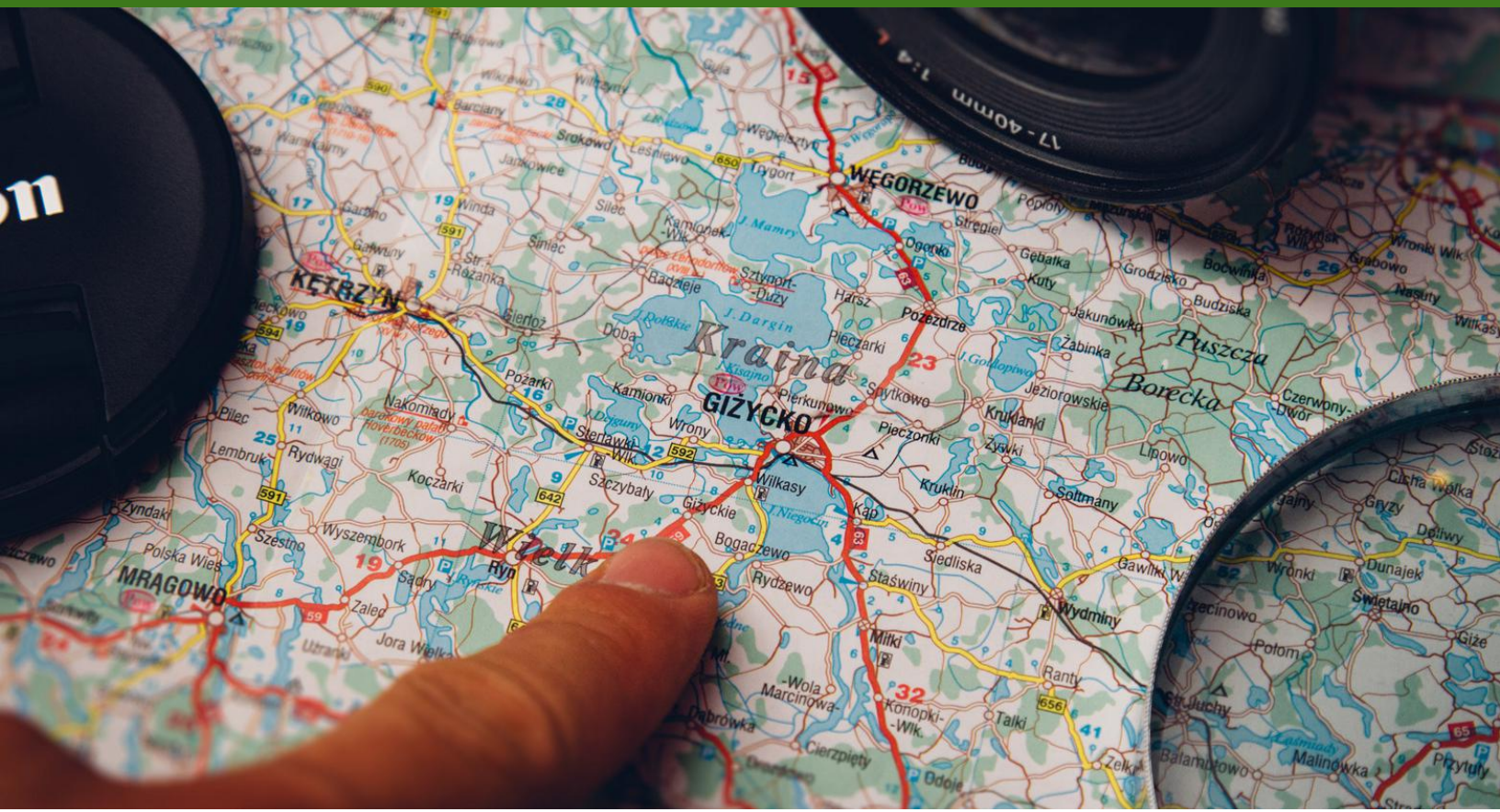
Günlük Yaşam Rotası ve Yöntemin Kullanıldığı Vakalar

Kriz durumunda aile yanında kalmasında sakınca bulunan ve bu nedenle acil olarak kurum bakımına alınması gereken çocuklar (kısa süreli bakım), kuruluşa kabulü yapılmamış ancak aile ile çalışılması uygun görülen çocuklar ile korunma ve bakım altında bulunan ve aileye döndürülmesi planlanan çocuklarda bu enstrüman kullanılabilir. Aynı zamanda Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde danışmanlık tedbiri verilen çocuklara ve ailelere rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilerek aileyi desteklemek, ailenin çocuk ile ilişkisini düzenlemek için de başvurulacak önemli bir yöntemdir.

1972 yılında Konya’da doğmuştur. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden 1995 yılında mezun olmuştur. Aynı Üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalında Yüksek Lisansını tamamlamıştır. 1996 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna geçmiştir. Aynı kurumda sırasıyla sosyal çalışmacı, Kırıkkale Sosyal Hizmetler İl Müdürü, Şube Müdürü, Yetiştirme Yurtları/ Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. 2012 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Dairesi Başkanlığı görevini yürütmüştür. Aynı Bakanlıkta 2012 yılından itibaren bakanlık müşaviri olarak görev yapmıştır. H.Ü. Sosyal Hizmet Bölümünde 2013 yılından itibaren konuk öğretim görevlisi olarak ders vermektedir. Evli ve iki çocuk babası olup, orta düzeyde İngilizce bilmektedir. azizsogetu42@gmail.com

Neyi yapacağınızı izah edin, Bunun müracaatçıya ne kazandıracağını izah edin, Bunu yaparken bir liste kullanın (örn. uyanma, tv izleme, kahvaltı. vb) Bunun ne kadar süreceğini söyleyin, Bu çalışmanın kazançlarını izah edin, Müracaatçının sorusu olup olmadığını öğrenin.

Bunun müracaatçıya ne kazandıracağını izah edin;
 Bunu yaptığım zaman sizi daha iyi tanıyabilirim. Hayatınızın nasıl geçtiğini bilerek size daha iyi yardımcı olabilirim.
 Bunu yaparken bir liste kullanılacağı;
 Bunu yaparken üzerinde belli konuların olduğu bir liste kullanacağınızı ve böylece önemli konuların ön plana çıkacağını söyleyin. Birkaç konuyu örnek olarak söyleyin (Örn. Uyanmak ve kahvaltı yapmak, tv izlemek vb).
 Bunun ne kadar süreceğini söyleyin;
 Bir günün nasıl geçtiğini öğrenmek için bir ya da iki görüşme yapılacağı.
 Bu çalışmanın kazançlarını izah edin;
 Bu konuşmalar ve doldurulan liste neticesinde sizin ile beraber elde edilen bilgileri konuşulacağını ve bunu neticesinde verilecek hizmet için net bir teklifte bulunulacağını belirtin.

Müracaatçının Sorusu Olup Olmadığını Sormak

Günlük yaşam rotası görüşmesinde konuşma teknikleri ve ikinci elden gözlem çok önemlidir. Davet edici, tehditvari olmayan bir görüntüye sahip olmak ve göz ile temas kurmak, sessizlik ortamı oluşturmak, bir şeyi daha iyi anlayabilmek için izah edilmesini istemek, açık sorular sormak ve vücut dilini gözlemek önemlidir.

Görüşme Sürecinde Önemli Noktalar

Ebeveyne gerekli zaman ve ortamı vererek hikâyesini anlatmasını sağlayın, bunu yaparken aktif olarak dinleyin ve arada bir özetleyin ve onu iyi/doğru anlayıp anlamadığınızı kontrol edin. Eğer ebeveyn önemli şeyler söylerse, bu konuda daha fazla soru sormak istediğinizi belli etmek için, fikirlerinizi belli edin. Direk ve spesifik sorular sorun. Gözle görülebilir davranışlar hakkında direk sorular sorarak birbirinden uzak görünen konuları birbirine ilintileyin. Özetleyin. Ebeveynin daha fazla anlatmak isteyip istemediğini sorun.

Günlük Yaşam Rotasını Belirlerken Dikkat Edilecek Hususlar

- Gerek meslek elemanı gerekse aile ve çocuk tarafından kısa ve açık sorular sorulmasına dikkat edilmeli,
- Olaylar davranışlara göre açıkça tanımlanmalı,
- Bir gün küçük dilimlere ayrılmalı,
- Olaylar özellikle çocuğun seviyesine göre tanımlanmalıdır.

Günlük Yaşam Rotasının Bölümlerini Tanımlarken

- a) Günün hangi saatlerinde hangi yeteneklerin göze çarptığı tespit edilir.
- b) Bunun neden çocuk için önemli olduğu çocuğa söylenir.

Günlük Yaşam Rotasını Değerlendirme Kriterleri

- a) Devamlılık önemlidir. Bu şekilde büyük ölçüde birbiriyle örtüşen günler görülür.
- b) Hiçbir şeyin planlanmadığı yada belirsiz olan zamanlar tespit edilir.
- c) Günlük yaşam dinamiğinin sürdürülüp sürdürülemediği belirlenir.

Günlük Yaşam Rotasında, "İstenilen Günlük Yaşam" bölümü çocuk-aile ve uzmanın işbirliği ile doldurulmalıdır. Günlük yaşam rotası çalışmasının amacının SÖKES olmasına dikkat edilmelidir (Aileye Aile İçinde Yardım: 12).

Hedef açık ve somut olarak tanımlanmalıdır. Bir rakam, miktar, orantı veya başka bir ölçümün bağlı olduğu algılanabilir bir faaliyet, davranış veya sonuç tanımlaması gerekir. Açık ve net bir hedef altı soruya cevap verir.

1. Neye ulaşmak istiyoruz?
2. Kimler bununla alakalı?
3. Nerede yapacağız?
4. Ne zaman yapacağız?
5. Hedefin hangi bölümleri zaruri?
6. Neden bu hedefe ulaşmak istiyoruz?

S Spesifik Olmalı
Ö Ölçülebilir Olmalı
K Kabul edilebilir Olmalı
E Elde edilebilen bir sonuç Olmalı
S Süreli Olmalı

GÜNLÜK YAŞAM ROTASI FORMU

Çocuğun Adı Soyadı:

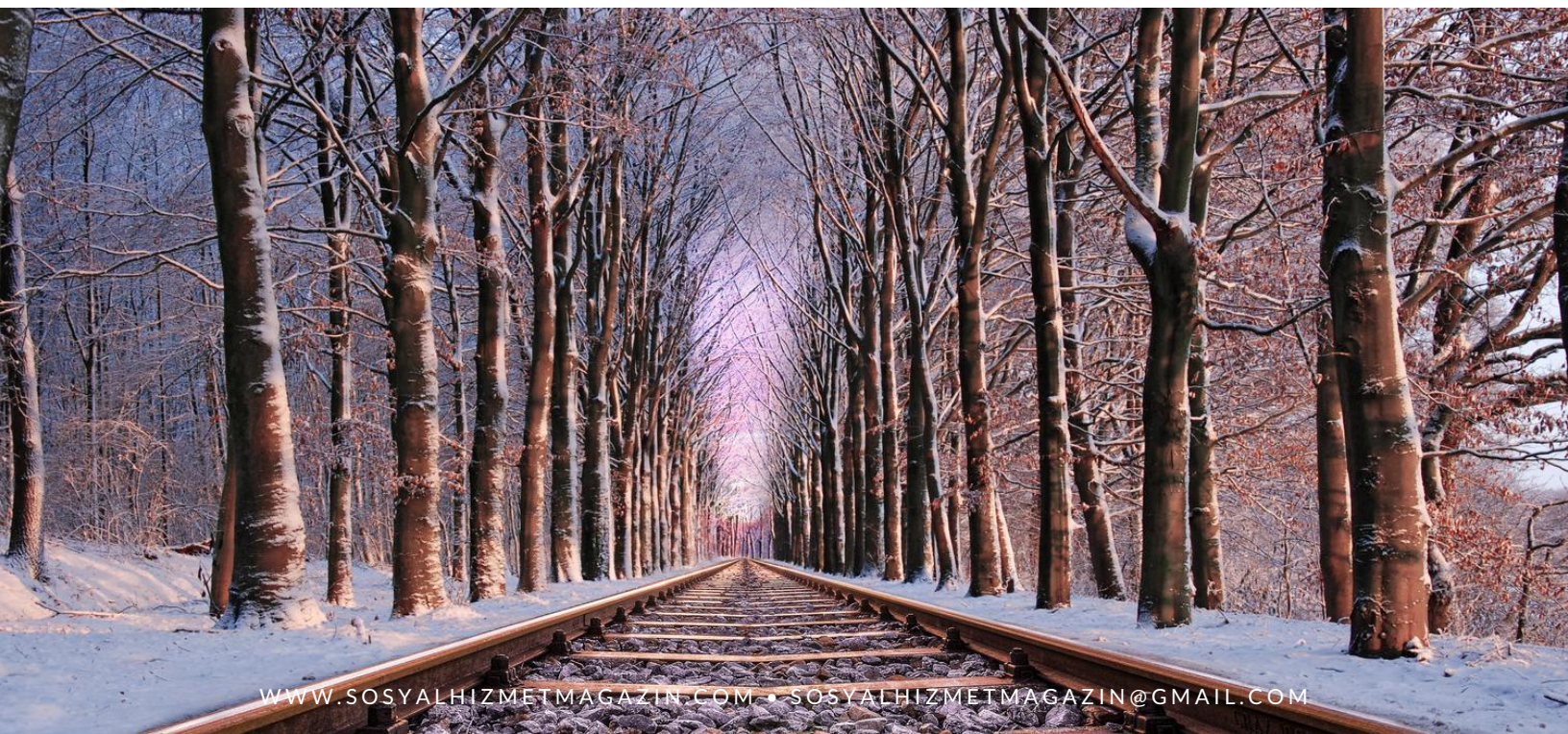
ZAMAN	ŞİMDİKİ GÜNLÜK YAŞANTI	ZAMAN	İSTENİLEN GÜNLÜK YAŞANTI

SONUÇ

Günlük yaşam rotası görüşmesi müracaatçının normal bir günlük yaşantısının nasıl geçtiğini kayıt altına alan yardımcı bir yöntemdir. Günlük yaşam rotası görüşmesinde konuşma teknikleri ve ikinci elden gözlem çok önemlidir. Günün hangi saatlerinde hangi yeteneklerin göze çarptığı tespit edilir. Bunun neden çocuk için önemli olduğu çocuğa söylenir. Hiçbir şeyin planlanmadığı ya da belirsiz olan zamanlar tespit edilir. Günlük yaşam dinamiğinin sürdürülüp sürdürülemediği belirlenir.

KAYNAK

Aileye Aile İçinde Yardım Eğitim Kitapçığı (2010). Ankara: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yayını.

ÇOCUK HAKLARINDA NE DURUMDAYIZ

DOÇ. DR. ERCÜMENT ERBAY

Çocuk Olmak

Çocuk olmak! İyi ve kötü yanlarıyla önemli bir dönem kuşkusuz.

Çocukluk, gelişimin yoğun olarak devam ettiği, bakım ve korunma gerektiren bir olgunlaşma sürecidir ve insan yaşamında oldukça önemli bir noktada bulunmaktadır.

Yetişkinliğe ve geleceğe uzanan bir köprü olarak çocukluk, başarılı bir hazırlıkla ve olumlu donanımlarla geçirilmek durumundadır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılmaktadır.

İstatistiklerle çocuk, 2017 verilerine göre Türkiye nüfusunun %28,3'ünü çocuk nüfus oluşturmaktadır.

Çocuk sayısının yüksek olması iyi midir acaba?

Çocuklara yönelik politikalar ve başarılı uygulamalar oluşturmadıkça Hayır.

Günümüzde çocuklar gerek ülkemizde gerekse dünyanın birçok yerinde hak etmedikleri bir yaşam sürdürmektedir.

1980 yılında Ankara'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'na girdi ve 2004 yılında okulundan dereceyle mezun oldu. 2006-2011 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal Hizmet Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışan ERBAY, 2011 yılı sonunda doktora eğitimini tamamladı ve doktora derecesini aldı. ERBAY, akademik yaşamına Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal Hizmet Bölümü'nde Öğretim Üyesi olarak devam etmektedir. Erbay'ın "Çocuk İşçi Olmak: Çocuk İşçiliğine Retrospektif Bir Bakış", "Çocuk Hakları", "Evsizler: Sokakların Görünmeyen Yüzleri" ve "Sokak Çocukları: Sokakların Görünmeyen Yüzleri" adlarında dört kitabı bulunmaktadır. ercumenterbay@gmail.com

Çocuklar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çeşitli ihlallere ve istismarlara maruz kalmakta; fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimleri zarar görmektedir. Bu zararları göz önüne alan ve çözüm bulunması için önemli bir çaba olan çocuk hakları, dünya çocuklarının daha mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürmeleri için önemli bir paradigma değişikliği olmuştur. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesini imzalayan ülkeler için çocuk haklarını yerleştirme ve koruma sorumluluğu bulunmaktadır. Bununla birlikte bu sorumluluğun yerine getirilmesinde tüm dünyada sorunlar yaşanmaktadır. Türkiye de bu ülkelerden birisidir (Erbay, 2011).

Çocuk haklarının ne durumda olduğunu anlamanın yolu, bazı boyutları ele almakla mümkündür.

Çocuk Hakları

Çocuk hakları, insan hakları çatısı altında özel bir hak kavramsallaştırması olarak ve üçüncü kuşak haklar çerçevesinde doğmuştur. Bu doğuşta çocukluğun yetişkinlikten ayrı bir dönem olarak kabul edilmesinin ve bu dönemin insan yaşamında çok önemli olduğunun vurgulanmasının büyük bir etkisi vardır (Erbay, 2013).

Çocuk hakları, kanunen veya ahlaki olarak dünya üzerindeki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu, eğitim, sağlık, barınma, fiziksel, psikolojik veya cinsel sömürüye karşı korunma gibi hakları tanımlayan evrensel bir kavramdır. Son yıllarda özellikle göç, hızlı kentleşme, bölgesel farklılıklar, ekonomik kriz, yoksulluk, çocuk ve genç nüfusun büyüklüğü, işsizlik, küreselleşme, aile içi şiddet, çocuk yetiştirme gelenekleri, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, terör, bilgi teknolojileri, emek sömürüsü, pornografi ve yasadışı gibi olumsuz etkenler nedeniyle çocuk hakları ihlalleri oldukça büyük boyutlara ulaşmıştır.

Çocuk hakları, çocukları zarar görmekten ve istismardan korumayı; sağlık, barınma ve eğitim gibi temel ihtiyaçları sağlamayı öngören haklar olarak tanımlanabilir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocuk haklarını düzenleyen, çocukların Magna Carta'sı, İnsan Hakları Yasası olarak tanımlanabilecek en önemli uluslararası belgedir. Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesini 29-30 Eylül 1990 tarihleri arasında Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde toplanan "Çocuklar İçin Dünya Zirvesi"nde imzalamıştır. Daha sonra 9 Aralık 1994 tarihinde TBMM'de onaylanmıştır. Sözleşmenin Türkiye'de resmi olarak uygulamaya girmesi; 27 Ocak 1995 tarihinde 22184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanması ile gerçekleşmiştir. Sözleşme 26 Ocak 1990 tarihinde imzaya açılmış ve imzaya açılışının ilk gününde 61 ülke tarafından imzalanmıştır. Türkiye Sözleşmeyi imzalayan 43. ülke olmuştur. Sözleşme, şu an 193 ülke tarafından imzalanmış durumdadır ve bu sayı diğer tüm insan hakları belgelerine atılan imzalardan daha fazladır.

Yoksulluk İçinde Yaşan Çocuk Olmak

Çocuk yoksulluğu, yoksulluk kavramından bağımsız düşünülmemelidir. Ailenin yoksulluğuna dahil olan çocuk yoksulluğu toplumdaki bölüşüm mekanizmalarının düzenlenişi ve sosyal refah hizmetleriyle doğrudan bağlantılıdır. Yoksulluk çocukları yaşama, büyüme ve gelişme açısından gereksinim duydukları olanaklardan yoksun bırakarak, yaşamsal ve toplumsal sorunlarla karşı karşıya getirmekte ve çocuk refahını doğrudan etkilemektedir. Yoksulluk, çocuğu sadece çocukluk döneminde etkilemekle kalmaz, yetişkinlik döneminde de etkilerini sürdürür. Sağlık, beslenme, eğitim ve korunma ile ilgili sorunlar fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimi olumsuz yönde etkileyerek, toplumsal yaşam içinde etkin şekilde yer almayı ve kendini gerçekleştirme zorlaştırmaktadır (Öztürk, 2008).

Çocuk İstismarı

Çocuğun büyüme ve gelişmesini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış olarak tanımlanabilen çocuk istismarına, insanlık tarihi boyunca her kültürde rastlanmaktadır. Polat, (2000). Çocuk istismarı tıbbi, hukuki ve ahlaki yanları bulunan dünya çapında bir sorun olmaya devam etmektedir. Genel kapsamıyla çocuk istismarı fiziksel, duygusal, cinsel istismar başlıkları altında incelenebilir (Önal, 2007). Çocuk istismarı ve ihmali, ana baba ya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylem ya da eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesi söz konusudur (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuk İşçi Olmak

Çalışan çocuklar gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerin sorunudur. Çocukların büyük bir bölümü düşük ücretlerle, ihmal ve istismar içeren güç koşullarda ve uygun olmayan işlerde çalışmaktadırlar. Nedenleri ne olursa olsun çocukların çalışma hayatında yer almaları, fiziksel ve ruhsal gelişimlerini olumsuz olarak etkileyebilmekte, fiziksel gelişme sürecini henüz tamamlamamış olan çocukların çalışma hayatında karşılaştıkları riskler de çalışma süreleri ve çalışma şartlarına bağlı olarak değişmektedir (Erbay, 2013).

Çocuk haklarının korunduğu ve uygulandığı bir ülke olmak dileğiyle, hayalden gerçeğe ümitle...

Kaynaklar

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 20.11.1989.

Erbay, E. (2013). Çocuk Hakları. Yeni İnsan Yayınevi. İstatistiklerle Çocuk, 2017,

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27596>, 21.10.2018.

Polat, O. (2000). "Çocuk istismarı". Adli Tıp Dergisi, 290, 207-231.

Önal, Ç. (2007). "Çocuk istismarı". "Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Sciences", 3(1), 27-29.

Öztürk, A. B. (2008). "Çocuk Yoksulluğunda Yaşama, Sağlık Ve Beslenme Hakları". Toplum ve Sosyal Hizmet, 19(2), 67-80.

Taner, Y., ve Gökler, B. (2004). "Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri". Acta Medica, 35(2), 82-86.

TÜRKİYE'DE KORUYUCU AİLE MODELİ NASIL İŞLİYOR?

SERPİL ERDUGAN

Sağlıklı Ailenin Çocuk Gelişimindeki Yeri

İnsanı tüm yaşam olayları ile birlikte incelediğimizde en özel dönemin çocukluk olduğunu fark ederiz. Günümüzde çocuk ve çocukluk kavramları ile ilgili fiziksel, bilişsel, cinsel, hukuki veya sosyal birçok boyutta kuram ve açıklama vardır. Çocuk kavramının yer aldığı bir yazıda şüphesiz ki toplumun en temel sosyal gruplarından biri olan aile kavramı da yerini alacaktır. Toplumun temel sağlığı ve refahı ile yakından ilgili olan aile sistemi, çocukların sosyal rollerini ve yaşamdaki işlevselliklerini yakından etkilemektedir. Aile dendiğinde aklımıza ilk gelen sevgi dolu sıcak ortam, bir çocuğun gelişimini sadece duygusal boyutta etkilememektedir. Çiftçi (1991), sevgi açlığının bedensel açlık kadar acıklı ve korkunç olduğunu ve bu temel besin eksikliğinde kişilik gelişiminin kusursuz olamayacağını dile getirmektedir ve sevginin gücünü şu şekilde örneklemeştir: "Evinde yoksulluğun boy gösterdiği bir çocuk sevgi ve sempati görürse, yaşam koşullarının getireceği ızdıraplara katlanarak evine bağlanır. Şu halde her şeyden önce evde bir güvenlik havası esmelidir. Çünkü insanın kendisinden ve çevresinden emin olma ihtiyacı, maddi arzularından daha önemlidir."

Değişen dünyayla birlikte bahsi geçen sevgi ortamının değiştiğini ve sorumluluklarını yerine getiremeyen ebeveynlerin sayıca arttığı görmekteyiz. Tam da bu noktada sosyal hizmet disiplininin temel amaçlarından biri olan aile ve çocuk refahının bir parçasını yakından incelemek gerekir: çocuk koruma sistemi.

**Güncel koruyucu aile
sayısı 4654'tür.**

Serpil ERDUGAN, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü 2016 lisans mezunu ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisidir. İlgi ve çalışma alanları ailelerle sosyal hizmet, çocuk koruma sistemi ve korunma ihtiyacı olan çocuklardır. Bilim uzmanlığı için "Koruyucu Aile Yaşam Deneyimleri: Aile Sistemleri Teorisi Temelinde Niteliksel Bir Araştırma" konusunda araştırmalarına devam etmektedir. serdugann@gmail.com

Çocuk Koruma Sisteminde Koruyucu Ailenin Niteliği

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2017 yılı sonu verilerine bakıldığında toplam 14.189 çocuğun kuruluş bakımı altına alındığı görülmektedir. Kurum bakımında yetişen çocuklardaki bedensel ve zihinsel gelişme bozukluklarına işaret eden birçok araştırma ilgili meslek elemanlarını tek bir noktaya götürmektedir: Çocuk koruma sisteminde aile temelli uygulamaların artırılması. Bu bilgi ışığında aile temelli uygulamaların istatistiklerini tekrar gözden geçirelim: 2017 yılında 16.171 çocuk evlat edindirilirken sadece 5642 çocuğun bakımı koruyucu aile tarafından sağlanabildi.

2016 yılında yapılan aile yapısı araştırması sonuçlarına göre (TÜİK, 2017); 15 ve üzeri yaşta bireylere koruyucu aile olmayı isteyip istemedikleri sorulduğunda, bireylerin %53,5'i koruyucu aile olmayı istemediğini, %16,1'i ise koruyucu aile olma hakkında bir bilgisinin olmadığını beyan etmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin neredeyse yarısının koruyucu aile olmak istememe sebepleri ayrı bir araştırma konusuyken, koruyucu aile modeli hakkında bilgi sahibi olmayan bireylerin %16'lık bir değerle ifade edilmesi modelin insanlara tanıtılması gerekliliğini göstermektedir. Şüphesiz ki bu çaba ilk olarak sosyal hizmet uzmanlarına düşmektedir. Model tanıtılırken koruyucu aileliğin Türk toplumunun kültürel ve dini değerleri ile uygunluğu gibi kritik noktalara değinmek modelin benimsenmesi için önemli bir nokta olacaktır.

Koruyucu Aile Modelinde Karşılaşılan Sorunlar

Sosyal hizmet uzmanlarının bilgi, beceri ve değer temeli ile güçlendirmeleri gereken bir diğer kritik nokta ise uygulamada yaşanan temel sorunlardır.

Üstüner, Erol, ve Zeynep'in (2005) öz aile yanında, kurum bakımında ve koruyucu aile yanında bakımları sağlanan 6-17 yaş aralığındaki çocuklarla yaptıkları araştırmada koruyucu ailelerin %90'ı sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu sorunlar özellikle çocuklarda parmak emme, ağlama, korku, altını ıslatma veya kurum ortamında yaşamamanın getirdiği yüksek sesle konuşma, eşyaları kullanma konusunda özensiz davranma, ailenin kurallarına uymakta zorlanma gibi özetlenebilir. Bu gibi sorunlara hazırlıklı olmayan koruyucu ailelerin panik ve başarısızlık duygularıyla vazgeçme eğilimleri olabilmektedir. Bu durum koruyucu aile modelinde profesyonelliğin önemini ortaya koymaktadır. Koruyucu ailelerin profesyonel hazır bulunuşlarının iyileştirilmesi ise temelde koruyucu aileliğe atfedilen değerlerle sağlanacaktır. Modele ilişkin vicdani anlamlandırmalar ebeveynlik rolünü üstelenecek bireylerin özgecilik tutumlarını etkilese de süreçte profesyonellik değerinin öne çıkarılması gerekmektedir. Üstüner ve ark. (2005) tarafından yapılan aynı araştırmada ailelerin %25'i evlat edinmek amacıyla, %5.6'sı akrabası olduğu için, %2.8'i kız çocuğu olmadığı için ve %2.8'i çocuğuna kardeşlik olsun gibi sebeplerle koruyucu aile olduklarını açıklamışlardır. Ailelerin sadece %36.8'i koruyucu aile konusunda bilgi sahibi olduktan sonra koruyucu aile olmaya karar verdiklerini söylemişlerdir.

2017 yılında Keçiören Sosyal Hizmet Merkezinde uygulama öğrencisiyken, biyolojik annenin, maddi ve psikolojik sorunlarını düzelttikten sonra kızını yanına aldığını fakat koruyucu ailenin anneye tepki olarak çocuğun özel eşyalarından hiçbirini göndermediğine tanıklık ettim.

Koruyucu aileler asıl görevlerinden birinin de uygun ortamlar gerçekleştiği takdirde çocuğun biyolojik aileye verilme sürecinde kolaylaştırıcı bir rol olduğu bilincini benimsemelidirler. Çocukla kurulacak olan duygusal bağ her ne kadar bilinci zorlama riski taşısa da, sürecin başında biyolojik aileye dönme ihtimalleri ve yaşanması mümkün olan krizler tüm açıklığı ile konuşulmalıdır.

Koruyucu aile modelinin hem niteliksel hem niceliksel olarak güçlendirilmesi gerektiği ortadadır. Koruyucu Aile Yönetmeliğinde tanımlanan sosyal çalışma görevlilerinin koruyucu ailelerin seçimi, eşleştirilmesi ve takibi gibi çok geniş bir mesleki sorumlulukları olduğu görülmektedir. Bunun yanında yönetmelikteki tanımın sosyal hizmet uzmanlarının yanında sosyolog, çocuk gelişimci, psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni gibi meslek dallarını kapsadığı görülmektedir. Koruyucu aile modelinden yararlanacak olan çocuğun tekrar örselenmemesi ve modelin yanlış uygulanmaması adına meslek elemanları koruyucu aile, biyolojik aile ve çocuk sistemi içerisindeki olası risk faktörlerini değerlendirebilen sosyal hizmet perspektifine sahip olmalıdır.

KAYNAKÇA

Çiftçi, O. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. Aile ve Toplum, 1(2).
 TÜİK. (2017). İstatistiklerle Aile, 2016.
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24646> adresinden alınmıştır
 Üstüner, S., Erol, N., & Zeynep, Ş. (2005). Koruyucu Aile Bakımı Altındaki Çocukların Davranış ve Duygusal Sorunları. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 12(3), 130-140.

Ailelerin ebeveynlik yapma beceri ve motivasyonlarının olup olmadığı, koruyucu aileliği ne kadar olması gereken amaçlarla yapacakları, zorlu yaşam deneyimleri ile gelen çocuğa ne kadar sağlıklı anne, baba rolü üstlenebilecekleri gibi konular deneyimli meslek elemanları tarafından değerlendirilmeli ve çocuk ile aile titiz bir şekilde eşleştirilmelidir. Bu süreç koruyucu ailelik için geliştirilen standart ve koşullardan çocuğun yerleşmesi/biyolojik aileye dönmesi sonrasında izleme ve değerlendirme aşamalarını kapsayıcı nitelikte olmalıdır. Koruyucu aile modeline ilişkin güncel verilere, verilerin analizine ve analizler doğrultusunda politikalara yön verecek nitelikli kanıtlar; hem kanıta dayalı uygulama paradigmasına hem de profesyonel koruyucu aileliğe hizmet edecek başka bir ayaktır. Bu alanda eğitim almamış ya da sosyal hizmet mesleğine vakıf olmayan meslek elemanlarının istihdamı ile sadece sosyal hizmet mesleğinin değil, aynı zamanda koruyucu aile sisteminin de zarar gördüğü söylenebilir.

“Sevgi her zaman kolların açık duruşudur.”

Tüm dünya çocuklarına açılan bir kol olması dileği ile...

DİJİTAL EBEVEYNLER VE MAĞDUR ÇOCUKLARIMIZ

ZEYNEP DİLİRUBA TAŞDEMİR

2000'li yıllarda internetin, bilişim araçlarının ve sosyal medyanın toplumun kullanıma açık hale getirilmesiyle birlikte hayatımızda köklü değişiklikler meydana gelmeye başladı. Bu değişimler şüphesiz ki sosyal medya araçlarının yaygınlaşmasıyla devam etmektedir. Öyle ki sosyal medya aracılığıyla insanlar ün sahibi olmaya ve para kazanmaya başladılar. Bu sektörün en önemli parçaları olan ebeveynler, çocuklarıyla olan gündelik ilişkilerini fotoğraf ve videolarla destekleyip "tecrübe aktarma" adı altında, hiç tanımadıkları insanlarla paylaşım sosyal medyayı para kazanma yöntemi olarak kullanıyorlar. Bu durum, İngilizcede paylaşmak (share) ve ebeveynlik (parent) kelimelerinin bir araya gelmesinden türetilmiş "sharenting" terimi ile ifade ediliyor. Çocukların; anne karnında, doğum anında, okula başladıkları gün gibi özel anlarında ve gündelik hayatlarında yaptıkları hemen hemen her faaliyetin ebeveynler tarafından paylaşılması, karşımıza sürekli çıkan bir durum olmakla birlikte, günümüzde internetteki pedofili ve ensest oranının yarı-yarıya arttığını da hesaba katarsak, bu tür hesapların varlığının tartışılması toplumsal yaşam ve çocuğun psikolojik gelişimi açısından oldukça önemlidir.

Sosyal Medyada Ebeveyn Olmak

Peki, dijital ebeveyn nasıl olunur? Öncelikle, annenin veya babanın ebeveyn olacağını öğrendiği andan itibaren başlayan bu serüven Blogger, Instagram, Wordpress gibi sosyal medya araçları başta olmak üzere, insanların yoğun olarak kullandığı sosyal platformlarda ebeveynler tarafından bir hesap açılıyor. Bu tür hesapları baba adaylarından çok anne adaylarının kullandığı tespit edilmiştir. Anne adaylarının socialmom, blogger anne, (meslek ünvanı) anne" gibi hesap isimlerini daha çok tercih ettiği gözlemlenir. Bu işi "meslek" haline dönüştürüp, oturduğunuz yerden para kazanmak istiyorsanız, profesyonel bir ekiple çalışmanız gerekebilir.

7 Aralık 1998 Elazığ doğumlu. 2017 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünü kazandı. Lisans öğrenimine devam etmekte. dilrubatasdemir1@gmail.com

Bu konuda çalışan reklam sitelerinin görevi bilindik ve popüler çocuk markalarına teklif götürüp getirmek; sizin yapmanız gereken tek şey, anlaştığınız markanın size gönderdiği ürünü ile çocuğunuzun fotoğrafının aynı karede olması ve bu ürünü denediğinizi, ürünü çok beğendiğinizi, tavsiye ettiğinizi takipçileriniz ile paylaşmak. Aslında uzaktan bakınca tehlikeli görünmeyen bu tür paylaşımlar detaylara inildiğinde, ailenin çocuğu bir reklam malzemesi haline getirip bilerek veya bilmeyerek metalaştırdığını, emek harcamadan büyük paralar kazanıp tüketmeye odaklı bireyler haline geldiklerini gözler önüne sermektedir.

Aşırı Paylaşımlar Çocuklarımızın Gelişimini Tehlikeye Atıyor

İşe biraz daha tehlike katarak devam etmek istiyorum. Şimdi düşünelim. Hepimizin gün içinde gerçekleştirdiği birtakım yaşamsal ve sosyal aktiviteler mevcut ve birileri siz bu aktivitelerinizi gerçekleştirirken, elindeki cep telefonuyla kaydetmekte ve sizin tanıdığınız veya tanımadığınız herkesin bulunduğu bir ortamda paylaşım sunmaktadır.

Sizin kişilik haklarınızı hiçe sayıp rızanızı almadan paylaşım yapan bu kişiye karşı tepkiniz nasıl olurdu? Ben cevap vereyim. Tabii ki de paylaşan kişiyi linç ederdiniz ve belki de etrafınızdakilerden utanmaya, kendinizi o çevrede bulunulardan soyutlamaya başlardınız. İşte tam olarak sorun burada başlıyor: 'Özgür iradeli çocuk' yetiştirmek isterken bir taraftan da bu çocuğun kişilik haklarını engellemek ve rızası dışında paylaşımlar yapmak. Bireyler dünyaya gelirken dokunulmazlık haklarıyla beraber geldiklerini, buna bağlı olarak sahip olunan bu hakları insanların bireylere bahsetmediğini savunurum. Maalesef bu hakları ihlal eden o kadar çok dijital ebeveyn var ki... Çocuğunu banyo yaptırırken, altını değiştirirken, yemek yerken, uyurken, gezerken, ağlarken, zorla konuştururken... Her anını saniye saniye çekip, gizli hesap kullanmayan, profillerini herkese açık şekilde olan sosyal medya hesaplarında aşırı paylaşım yapan ve bu paylaşımlarla çocuğun psiko-sosyal gelişimini gözardı eden, internet ortamında çocuk pornosu yayınlayan pedofili hesaplardan bihaber olan maalesef birçok ebeveyn bulunmakta ve bu tür hesapların kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Nasıl ki evlerimizin bir anahtarı var ve biz tanımadığımız kişileri bu eve almıyoruz, aynı şekilde bu tür profiller de aynı takipçi sistemi mantığıyla devam etmeli. Çocuğun fotoğrafları paylaşıyorsa da bu kurallara uygun bir şekilde yapılmalı. Çocuğun yüzünü göstermemek, cinsel bölgeleri belli olmayacak şekilde fotoğraflarının çekilmesi gibi kurallara uyulduğu takdirde tehlikenin boyutunu azaltıp bu işi sağlıklı bir şekilde devam edilebileceği kanısındayım.

Aile İçi İlişkiler Zarar Görüyor

Dijital ebeveynlikte aşırı paylaşımlar (oversharing) aynı zamanda aile içi ilişkileri de derinden etkilemiştir. Bir gazete haberine göre, baba eşinin çocuklarının fotoğraflarını sürekli paylaşmasından ötürü, eşine karşı "Çocuklarımı reklam malzemesi yapıp para kazanıyor, istismara davetiye çıkarıyor" diyerek dava açıp boşandığı ve mahkemenin babayı haklı bulup çocuklarının velayetini babaya verdiği görülmüştür. İngiltere'de 18 yaşına gelen genç kız, çocukluk döneminde çekilen fotoğraflarının internet ortamında paylaşıldığını fark edip ailesine dava açması; ebeveynlerin yaptıkları bu tür aşırı paylaşımların aile ilişkilerinde birlik ve beraberliğin bozulmasında, çocuğun anneye veya babaya olan güvenin sarsılmasında etkili rol oynadığı açık ve net bir biçimde görülmektedir.

Dijital ebeveynleri takip ederken "Acaba gerçekten böyle mükemmel hayatları var mı?" veya "Bu kişiler gerçekten var mı?" diye düşünüp, kendinize ve çevrenize bu tür sorular yöneltiyor musunuz? Söz konusu sosyal medya olunca ve bu platformda fenomen olup para kazanmak istiyorsanız, sahte hesap açıp insanları kandırmanın gayet "masum bir oyun" olduğunu savunanların olduğu acı bir gerçek. Gerçek hayatta ebeveyn olmayan, fakat dijital ortamlarda kendilerini 'ebeveynmişçesine' tanıtıp paylaşımlar yapan insanların mevcut olduğu da tespit edilmiştir. Bu tür hesap sahipleri en yakınlarının çocuklarını 'kendi çocuklarıymışçasına' paylaşarak bu sektöre adımlarını atıyorlar. Çocuklarımızı güvenerek emanet ettiğimiz kişilerin (komşu, yakın akraba, dadı vb.) bu amaçla çocuklarımızı kullanması büyük tehlike arz etmekte ve ebeveynlerin çocuklarını koruması açısından işlerinin daha da zorlaştığı söylenebilir.

Ebeveynlik, çocukların varlığını görünür kılmaya yarayan toplumsal bir rol olarak kabul edilirse, bu durumda sosyal hizmet uzmanları ve lisans ve lisansüstü öğrencileri olarak bizlere düşen görev ebeveynleri çocuklarıyla alakalı dijital ortamda yaptıkları paylaşımlarını durdurmak değil, yaptıkları hataları göstererek, çocuk haklarına ve mahremiyet konularına dikkat çekerek eğitimler vermek, farkındalık yaratmak ve mesleki eylem planları hazırlamak birincil görevlerimizden olmalıdır. Özellikle kreş, anaokulu, ilkököl öğrencilerinin velilerine Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda sosyal hizmet uzmanlarıyla birlikte okulun rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle verilecek bu eğitimlerin bu konuda etkili bir yöntem olacağını kanısındayım. Bu hususta özveriyle çalışmak, bir çocuğun geleceğini kurtarmak meslek elemanları ve adaylarının gündeminde olması gereken en önemli konulardan biridir.

SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL HİZMET İLİŞKİSİ

DR. MELİH SEVER*

Sosyal Politika Nedir?

Sosyal politika kavramını tanımlamakta zorlandığınızı hatta dersini aldıktan sonra bile zorlandığınızı fark ettiyseniz yalnız değilsiniz. Bu kavramın neler ifade etmek istediğine dair çok şey söyleyebilsek de (yoksulluk, işsizlik, engellilik, barınma, sosyal güvenlik, sağlık sigortaları gibi) tam olarak nasıl tanımlanması gerektiği konusu tüm Dünyada tartışılmaktadır. Bilimsel literatüre baktığımızda sosyal politika kavramının ortaya çıkışı 1880'lerde Almanya Başbakanı Bismarck'ın sosyal sigortaları kurması ve 1942'de İngiliz bilim insanı Beveridge'in sosyal güvenlik modelini ileri sürmesi ile sanayileşme sonrası oluşan işçi sorunlarının ve yoksulluğun kaçınılmaz olarak ele alınması ile başlatılmaktadır.

Günümüzde ise serbest piyasa, görünmez el ve "bırakınız yapsınlar (laissez-faire)" gibi liberal mottoların eşliğinde gelişen, neredeyse belirli aralıklarla oluşan küresel krizlere engel olamasa da varlığını bir şekilde sürdürmeyi başaran sistemlerin başvurduğu en etkin araçlardan biri olarak sosyal politika araçları görülmektedir.

Sosyal politikalar vatandaşların sadece vatandaşlıktan doğan doğal hakları olup olmadığını, sağlık, ekonomi, emeklilik, işsizlik gibi alanlarda devletin vatandaşlarını nasıl koruyacağını öngören politikalar üretmektedir.

Çalışma saatlerinden, izin sürelerine, hastalık ve iş kazası sigortalarından, çocuk yardımlarına kadar göz önünde olmayan sosyal politikalarla ilgili birçok detay aslında hayatımızı şekillendirmektedir.

Örneğin 1833'te İngiltere'de tekstil sektöründe çocuk işçilerin çalışma saatlerini düzenleyen Fabrika Kanunu'na göre 14-18 yaş arası çocuklar günde 12 haftada 69 saat çalışma ile sınırlandırılırken, günümüzde çocuk işçiliği çoğu ülkede tamamen yasaklanmıştır. İşte bunu sosyal politikalar gerçekleştirmektedir. Sosyal politika denilince onu anlamının en işlevsel kavramlardan biri de metasızlaştırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Metasızlaştırma, bir ülkede bir hizmetin veya ürünün piyasadan yani paradan bağımsız olarak karşılanıp karşılanmadığının bir ölçüsü olarak tanımlanmaktadır.

* 2009 yılında Uludağ Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümünden mezun oldu. Bir sene Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde psikolojik danışman olarak çalıştıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı bursunu kazanarak İngiltere'ye yüksek lisans eğitimi almaya hak kazandı. 2012 yılında sosyal politika yüksek lisans derecesini Sheffield Üniversitesi'nden aldı. Şu anda Süleyman Demirel Üniversitesi'nde araştırma görevlisi. Doktora tezinde kök hücre nakli olan bireyleri ve ailelerini çalıştı. İnsana dair olan her şeyi incelemeyi, okumayı ve araştırmayı seviyor. melihsever@sdu.edu.tr

Esping Andersen (1990) yaptığı bir çalışmada ülkeleri metasızlaştırma derecelerine göre sınıflandırmıştır. Devletlerin, sunduğu refah hizmetleri bakımından sınıflandırıldığı yaklaşımların gösterdiği üzere, sosyal politikalar, onları düzenleyen politika üreticilerinin devlete, sisteme ve hayata bakış açılarına göre şekillenmekte, ideolojik tercihler sosyal politikaların nasıl sunulacağını, refah hizmetleri için ne kadar bütçe ayrılacağını ve yasal düzenlemelerin nasıl yapılacağını belirlemektedir. Liberal, sosyal ve muhafazakâr ve daha birçok kavram altında sınıflandırılan devletler, çalışanlara sunulan haklar başta olmak üzere, yoksulluk ile mücadele, dezavantajlı grupların hakları, emeklilik hakları, sağlık hizmetlerinin sunumu, eğitim ve barınma imkânlarının nasıl verildiği ile ilgili temel yönelimi belirlemektedir. Örneğin Türkiye'de 1983 yılında çıkarılan 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu incelendiğinde, yıllar içinde yaşanan değişimler, bu değişimlerin yapıldığı döneme ilişkin sosyal politika anlayışını göstermesi açısından önem taşımaktadır. Korunmaya muhtaç çocukların bakımının nasıl yapılacağı, bu hizmetler için ne kadar bütçe ayrılacağı, kimlerin bu hizmetlerin verilmesinde istihdam edileceği hep sosyal politikaları işaret etmektedir. Yine ülkemizde 2012 yılında çıkarılan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, sosyal hizmet mesleği için farklı uygulama alanları oluşturmakta, şiddeti önleme merkezlerinin kurulmasını ve kadın erkek ilişkilerinde önemli bir sorun olarak göze çarpan şiddetin önlenmesini ele almaktadır. Aynı şekilde barınma ve sağlık ile ilgili yapılan düzenlemeler şehircilik ve sağlık sektörlerini ilgilendirdiği kadar sosyal politikaları ve sosyal hizmeti de ilgilendirmektedir.

Sosyal Hizmet Sosyal Politikaların Neresinde?

Sosyal politikanın oldukça geniş kapsamlı bir disiplin olması, çoğumuzun sosyal politikayı sosyal hizmetten çok ayrı bir alan gibi görmesinde rol oynamış gözükmektedir. Peki, tüm bu politik yönelimlerin, kanunların ve refah devleti tartışmalarının uygulamalı bir bilim olan sosyal hizmet ile nasıl bir ilişkisi var diye düşünebilirsiniz.

Sosyal politikalar, sosyal hizmet uzmanlarının içinde çalıştıkları yasal düzeni, refah sistemini oluşturur, gelişmelere göre düzenleyip ihtiyaçların nasıl karşılanacağını tasarlar. Sosyal hizmet uzmanları da alanda bu düzenlemelere göre istihdam edilir, hizmetlerin insanlara ulaşmasını sağlar.

Sosyal çalışmacının hangi kurumun altında nasıl bir görev, rol ve sorumluluk ile hangi şartlarda çalışacağını sosyal politika yönelimleri tayin etmektedir. Bir anlamda sosyal politikalar, sosyal hizmet uzmanlarının refah hizmetlerini nasıl sunacaklarını belirleyen yönergeleri oluşturmaktadır. Ancak sosyal politika ve sosyal hizmet ilişkisinin bir alt üst ilişkisi veya tek yönlü bir ilişki olmadığını vurgulamak gerekmektedir. Sosyal hizmet uygulamalarında ortaya çıkan ihtiyaç ve sorunlar sosyal politikaların şekillenmesinde önemli rol oynar.

Örneğin yakın zamana kadar verilen toplu bakımın yani yurtların çocuklar için yeterince yararlı olmadığına ortaya çıkması üzerine bu hizmet modeli sevgi evlerine veya şehir içinde küçük birimlere dönüştürülmüştür. Bu dönüşümler alanda sosyal hizmet mesleğinin geri bildirimleri ve karşılıklı etkileşimler ile ortaya çıkmaktadır. Uygulamaya ve kanıta dayalı politikaların yön verdiği refah hizmetlerinin alanda birçok soruna çözüm bulması amaçlanmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları sosyal adaletin sağlanması için gereken politikaları destekler, üretir ve böylelikle toplum seviyesinde değişim üretmeyi hedefler. Farklı alanlarda yapılan yeni düzenlemeler ile refah hizmetleri çağın gerekliliklerine ve politikalara göre şekillenmekte ve bu şekillenme sosyal hizmet mesleği ve disiplininin sosyal politika unsurları ile işbirliği ve etkileşimi ile gerçekleştirilmektedir.

Tüm bunlar göz önüne alındığında sosyal politika ve sosyal hizmet disiplinlerinin birbirlerinden beslenen, aktif etkileşim ve farkındalık içinde olması gereken alanlar olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Alanda hizmetlerin sunumunda ortaya çıkan sorunların ve küresel gelişmeler sonucu gündeme gelmeye başlayan ihtiyaçların değerlendirilmesi ve bu değerlendirilmenin nasıl yapıldığı sosyal politikaya ilişkin bir bilinç ve farkındalık ile ancak oluşabilir. Sosyal hizmet mesleği ve disiplininin etkili bir şekilde anlaşılması ve icra edilmesi sosyal politikalara ilişkin güncel bilgiyi ve birikimi talep etmektedir. Aynı şekilde etkili bir hizmet sunumu da sosyal hizmet mesleği ve disiplininin ürettiği bilginin politika yapıcılar tarafından aktif bir şekilde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu değerlendirmelerin ışığında sosyal politika ve sosyal hizmetin ayrılmaz bir bütünlük içerdiği ve birbirlerini besleyen alanlar olduğu net bir şekilde görülmektedir. Uygulamada bu durumun nasıl gerçekleştiği farklı ve daha geniş bir tartışma konusu olsa da sosyal hizmet mesleği ve disiplininin sosyal politikaya dair söyleyeceği pek çok şey olduğu ortadadır.

PROF. DR. BERİL TUFAN

PROF. DR. TARIK TUNCAY
DR. UMUT YANARDAĞ
ARŞ. GÖR. HAKAN SAKARYA

Prof. Dr. Beril Tufan; sosyal hizmet disipliniyle 1962 yılında öğrenci olarak başladığı ilişkisine asistanlık yılları ve Almanya'da yürüttüğü çeşitli çalışmalarla devam eden, sonrasında 1982'den 2012'ye kadar akademik yaşantının içerisinde aktif olarak yer alan, yetiştirdiği sosyal hizmet uzmanları ve gerçekleştirdiği değerli bilimsel çalışmaları ile Türkiye'de sosyal hizmet mesleğinin öncü isimlerinden biri..

Sosyal Hizmet Magazin ve Sosyal Çalışma Podcast işbirliği ile yapılan bu söyleşide Türkiye'de sosyal hizmetin gelişimine tanıklık eden Prof. Dr. Beril Tufan'ın kendi ifadeleri ile yaşantısına, sosyal hizmetin Türkiye'deki gelişim sürecine ve geleceğine ilişkin görüşleri ile sosyal hizmet öğrencilerine tavsiyelerini bulabileceksiniz. Söyleşinin tamamını dinlemek için Sosyal Çalışma Podcast internet sitesini ziyaret edebilirsiniz (www.sosyalcalismapodcast.com).

Umut Yanardağ: Değerli hocam sizin yaşantınız üzerinden sosyal hizmetin tarihini takip etmek arzusundayız, bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Memnuniyetle anlatayım. Bir arkadaşımın babası aracılığıyla Sosyal Hizmetler Akademisi'nden haberdar oldum ve sınava girdim. O yıllarda üniversite sınavı da yeni başlamıştı, o sınava da girdim ve Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde İtalyanca bölümünü kazandım. Sosyal Hizmetler Akademisi'nin Sema Kut, İhsan Kutbay ve görme engelli bir hocamız Mitat Enç'in jürisinde olduğu sınavı kazanan 15 kişinin içerisinde olunca 1962 yılında bu okula kayıt yaptırıldı. Ailem sosyal hizmetin o yıllarda henüz tanınmamasından ve üniversiteye bağlı olmamasından dolayı okula devam etmemi pek istemediler ancak konular çok ilgimizi çekmişti ve Ferhunde Özbay arkadaşım ile birlikte devam etmeye karar verdik. Buradaki dört yıllık eğitim hayatımız çok renkli geçti, Ankara'nın sosyal olanakları çok çeşitliydi. O dönemde Ankara Sanat Tiyatrosu'nun çok güzel temsilci vardı. Birleşmiş Milletler ve UNICEF desteği ile kurulan bir bölüm olduğu için birçok yabancı hocamız vardı, okul hayatımız da çok renkli geçti, bir yandan dil öğrendik. Halk Sokak 7 numarada 4 katlı bir binada, 20-25 kişilik sınıflarda eğitim gördük ve çok renkli bir okul hayatı yaşadık.

Tarik Tuncay: Sevgili hocam, harika bir giriş yaptınız! Türkiye'nin 1960'lardaki görünümünü hakkında önemli bilgiler edindik. Akademik kariyeriniz nasıl gelişti, hangi alanlarda çalışmalar yaptınız?

1960'lı yıllar öyle bir zemin hazırladı ki, insana değer vermenin ve insana verilen değer profesyonel tezahürü son derece önem taşımaya başladı. O yıllarda didaktik bir eğitim tarzı hakimken bizimle birlikte güncel konulara eğilen ve insana ilişkin sorunlara eğilen eğitimler ortaya çıktı. Akademide yabancı hocalarımızla birlikte birçok üniversiteden hocalar eğitim veriyordu, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden İbrahim Yasa gibi ya da Birsen Gökçe ve Emre Kongar gibi.. Bunlar hep Türkiye'de yetişmiş ama sosyal hizmet bölümlerini kurmak üzere yurtdışında eğitim almış kişilerdi.

Akademiye derece ile bitirdiğim için ve yabancı dilim de iyi düzeyde olduğu için o dönemde akademide kalma fırsatım bulunuyordu, İngiltere'de eğitim almak üzere burs da kazanmıştım ancak babamın rahatsızlığı nedeniyle gidemedim. O yıllarda sosyal hizmet alanında kariyer şansımız yoktu, çünkü lisans diplomamız da yoktu ancak öğretim görevlisi olmak için bir tez hazırlamamız isteniyordu. O şartlarda İstanbul'da sosyal hizmetle ilgili dernekler üzerine bir çalışma yaptım ve tezimi hazırladıktan sonra Ankara'ya dönerek öğretim görevlisi olarak göreve başladım.

O dönemdeki asistan arkadaşlar Erkan Öngel, Gönül Erkan, Elkin Besin, Şener Koçyıldırım, Ertan Kahramanoğlu, Işıl Bulut ve ben öylesine dinamik bir gruptuk ki biraz daha kendimiz aşmaya çalışıyorduk, akademinin üniversitenin içine girmesi için çaba sarfediyorduk ve her birimiz farklı eğitimlere, farklı çalışmalara yoğunlaşarak akademiye zenginleştirelim istiyorduk. O yıllarda Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi özellikle kendi asistanlarını yetiştirebilmek için bir yüksek lisans programı açtı, bu programa okuldan bizler de katıldık. Ben eğitim psikolojisi bölümünde yüksek lisansımı tamamladım, programda Bekir Onur gibi isimler de vardı.

Tarık Tuncay: Türkiye'de gelişim psikolojisinde önemli bir isim Bekir Onur. Şimdiki PDR bölümü, eğitimde psikolojik hizmetler.. 1960-65 yıllarında henüz üniversite yapılanması adına gelişmiş bir yapı pek olmasa da eğitimde psikolojik hizmetler bölümü ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir sosyal hizmet bölümü aslında bir bütünün parçaları olarak okunmalı değil mi hocam?

Tabi, 1960'lı yıllar insana değerine öne çıktığı zamanlardı.

Tarık Tuncay: Sonraki süreçte neler yaşadınız değerli hocam? Bir süre Almanya'da yaşadınız, nasıl deneyimleriniz oldu?

Eğitim psikolojisi bölümünde yüksek lisansımı tamamladım, Gülseren Günce hocamız bizi çok iyi yönlendirdi. Bekir Onur ve diğer arkadaşlarla birlikte orada doktora devam etmek üzere çalışmalar yaptık ancak ben bu süreçte evlendim, eşim de üniversitede asistandı ve birlikte bir süre Almanya'da yaşama serüvenimiz oldu.

Tabi ben Almanya'da da boş durmadım, Almanca öğrendim ve parçalanmış aileler ile çocuk odaklı çalışan bir kurum olan Uluslararası Sosyal Hizmet Birliği (International Social Services)'nde bir müddet gözlemci olarak çalıştım. O sırada kurumu ve faaliyetlerini tanıtan bir broşürü de Almancadan Türkçeye çevirdim. Ayrıca o dönemde, yurtdışında çalışan işçilerin sorunları konusunda da ilgilendim. Bazı üniversitelerde ders verme imkanım da oldu ve ardından 1982'de Türkiye'ye döndük. 1982'de biliyorsunuz YÖK kuruldu ve Sosyal Hizmetler Akademisi üniversite bağlandı, bir ölçüde istediğimiz oldu ve geri döndüğümde Hacettepe Üniversitesi'nde doktora eğitimime başladım.

Tarık Tuncay: Türkiye'ye dönüşünüz ardından neler yaşadınız? O dönemde sosyal hizmet eğitimi ne durumdaydı?

Döndüğümde Çocuk Sağlığı Enstitüsü'ndeki Aile Sağlığı doktora programına girdim, Sema Kut hocanın danışmanlığında yurtdışından dönen işçilerin çocuklarının psikososyal durumlarıyla ilgili doktora tezimi yazdım ve mezun olduğumda Devlet Planlama Teşkilatı tarafından doktora tezime yayınladı ki o dönemde tez yayınlamak çok zordu. Sıkıyönetim döneminde MEB'e bağlı 44 okuldaki uyum kurslarında çocuklarla görüşmüştüm, çok meşakkatli bir işti ancak sonuç çok iyi oldu. Doçent unvanımı almaya hazırlanırken artık Halk Sokak'tan Keçiören'deki yüksek okul binasına taşınmıştık, orada çok güzel günlerimiz geçti. Okulun bahçesini hatırlarsınız, orada şenlikler ve çok güzel etkinlikler yapardık. Kantinden öğrenciler birbirlerine el sallıyor, dersi kaynatmak isteyenler birbirlerine bakardı.

Tarık Tuncay: İtiraf etmeliyim o öğrencilerden biri de bendim hocam! Öyle keyifli ve sıcak bir ortamda okuduk. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksekokulu, Recep Peker'in köşkü olarak kullanılan bir arsa üzerine yapılmış arazide 28 sene Keçiören'de kaldı, şimdi Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 2019'da o yerleşkeye geri dönüyor.

Bilmiyordum, çok iyi olmuş.

Umut Yanardağ: Tek okul olmasına yönelik eleştiriler oluyor ama aynı okuldan mezun olmanın meslek kültürünün oluşmasında çok büyük etkisi var, okulda paylaşılan anılar halen devam ediyor.

Ben bunu nerede anladım biliyor musunuz? Bir akşam 78'lilerin yemeği var, beni davet ettiler ancak misafirim olacağı için katılamadım. Ancak o kadar hevesle çağırılmışlardı ki.. 20, 40, 50. yıllar halen devam ediyor, bu devamlılık başka mesleklerde yok. Sevgiyle büyüyoruz.

Tarık Tuncay: Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'nda yöneticilik de yaptınız hocam, bu süreçte neler yaşadınız? Bugün sosyal hizmet bölümlerinin eşit ağırlık puanları ile daha analitik düşünen öğrencileri alması ve YÖK'teki 1134 kodlu sosyal hizmet alanı konusunda sizin katkılarınız var.

Altı yıl yüksekokul müdürlüğü yaptım, o dönem okulda sadece iki tane bilgisayar vardı. Rektörlükten istediğimizde ise, sosyal hizmetin henüz tanınmadığı bir dönemde başış bulun deniyordu. O tarihte bir şekilde okula 36 tane bilgisayar gelmişti, o nasıl bir heyecandı! O dönem için inanılmaz bir şeydi, kolilerin önünde fotoğraflar çektirmiştik.

Ben bunu nerede anladım biliyor musunuz? Bir akşam 78'lilerin yemeği var, beni davet ettiler ancak misafirim olacağı için katılamadım. Ancak o kadar hevesle çağırılmışlardı ki.. 20, 40, 50. yıllar halen devam ediyor, bu devamlılık başka mesleklerde yok. Sevgiyle büyüyoruz.

Tarık Tuncay: Sosyal hizmet öğrencilerine ne gibi tavsiyeleriniz olur?

Ben bu mesleğin sevmeden yapılmayacağına inanıyorum, insan yaptığı işi sevmiyorsa o işte başarılı olamaz. Mesleği insanın sırtında bir yük olmamalı, onların hayatına giren ve neşelendiren, mutlu eden bir şey olmalı. Bizim dönemimizde fazla kitap yoktu ancak şimdi sosyal hizmete dair çok kitap var, çok okumak lazım! Sosyal çalışma ya da sosyal hizmet bunlara çok takılmamak lazım. Mesleğimizin bugün Türkiye'de yaşadığı sıkıntı, meslekten olmayan kimselerin bu alanda söz sahibi olmaya başlaması ki bu her zaman olmuştur, yeni bir şey değil.

Tarık Tuncay: Mesleğin pek çok özelliği onu cezbedici kılıyor. İnsanlar kadınların, çocukların, yaşlıların sorunları ile ilgili bir şeyler yapmak istiyor.

Ben çok katı değilim, 'başkaları yapmasın, biz yapalım' demiyorum ancak şu var ki, her mesleğin bir alt yapısı, bir donanımı, bir bakışı var. Herkes her şeyi yapacak olsa mesleklere ihtiyaç duymayız. Bizim müracaatçıya karşı bir sorumluluğumuz var, o sorumluluğu yerine getiremeyecek donanımdaki kişiler de mesleğe zarar veriyor.

Tarık Tuncay: Aynı alanda çalışıyoruz diye aynı olmak zorunda değiliz, farklılıklarımızı multidisipliner çalışmalarla değerlendirmeli ve bilgi üretmeliyiz. Örneğin, bir sosyolog, sosyal çalışma görevlisiyim diyerek aslında kendisine de ihanet ediyor.

Kesinlikle. Biz artık sosyal hizmet meslek yasasının çıkması için çaba sarf etmeliyiz, çünkü ancak o zaman meslekte kimin ne yaptığını anlayabiliriz. Buna ilişkin biz üniversitede fakülte olmaya çaba gösterdiğimiz yıllarda 'sosyal hizmet lisans eğitimi almayan sosyal hizmet uzmanı olamaz' gibi bir karar aldırmaştık senatoda ancak o dönem YÖK engelledi. Biz sıfırdan bu gelişmeleri sağladıysak sizler çok daha ileriye götürebilirsiniz. Sizden beklentimiz meslek yasası, meslek odası, meslek tanımı ve bu meslek tanımı dışında kalanların gönüllü çalışmalarına yönlendirilmesi konusunda ivme kazandırmanız. Vedat Işıkhân'ın göreve geldiğini duydum, kutluyorum, onun da bu konuda çaba göstermesi gerektiğini düşünüyorum.

Tarık Tuncay: Biz de kutluyoruz! İnşallah bu temennileriniz gerçekleşecektir hocam, sosyal mesleklerin her biri için geçerli bu durum aslında. Her branşın profesyonel kodlarla kendilerini konumlandırmaları gerekli, topyekûn bir tartışma konusu olmalı ve çözüme kavuşmalı bu problemler. Ancak burada belirtmek gerekir ki, bu mücadelede demoralize olan kişiler varsa hiç olmasın! Tarihe baktığımızda sosyal hizmet mesleğinin ortaya çıkışı da krizlerle, biz de meslek olarak bir kriz yaşıyoruz ancak bu krizden güçlü çıkmak çok mümkün.

Umuyorum daha iyiye gidecek. Zamanında, yüksekokulu fakülte haline getirmek için çok emek sarf ettik ama başaramadık. Sonra fakülte olamadık ancak fakülte içinde bir bölüm olduk ve şimdi o fakültenin dekanı sosyal hizmet profesörü Sunay İl. Fakültemiz Sunay hocanın yönetiminde ve Vedat hocamız Cumhurbaşkanlığı Sosyal Politikalar Kurulu'nda yer alıyor, iki sosyal hizmet profesörü ülkesi için önemli yerlerde hizmet ediyor, bunlar rüya gibi benim için. Çoğaldıkça, şekillendikçe ve sizler bu iş için çabaladıkça mutlaka daha iyiye gidecek, ben hiçbir zaman umutsuz olmadım.

BİR ÖNCÜ: VIRGINIA SATIR

ARŞ. GÖR. RUKİYE İNEKÇİ

Aile Terapisinin Annesi

Sıcaklık, samimiyet ve sevgiyle sesi milyonlara ve birçok kıtaya ulaşmış, birçok yüreğe dokunmuş bir hayat Satir'in hayatı. İçindeki ışıkla hayatının sonuna kadar dünya barışıyla ilgili umut tohumları saçmış, varlığıyla çevresini değiştiren güzel insanlardan biri O.

'İçimizde Barış, Aramızda Barış, Etrafımızda Barış' düsturuyla çıktığı yolda eli binlerce çocuğa değmiş, gözleri kırık kalplere dokunmuş gerçek bir hümanist. Satir'i belki bu kadar sevgiyle anmamızın nedenleri, yaşantısı ile kuramının iç içe geçmişliğindeki samimi coşkusu; ona dair okuduğumuz her bir satırdan ve izlediğimiz videodan akan sadeliği, içtenliği; hayatın getirdiği tüm sorumlulukları şikâyet etmeden kabullenmesinin yüzüne yansıyan dinginliği...

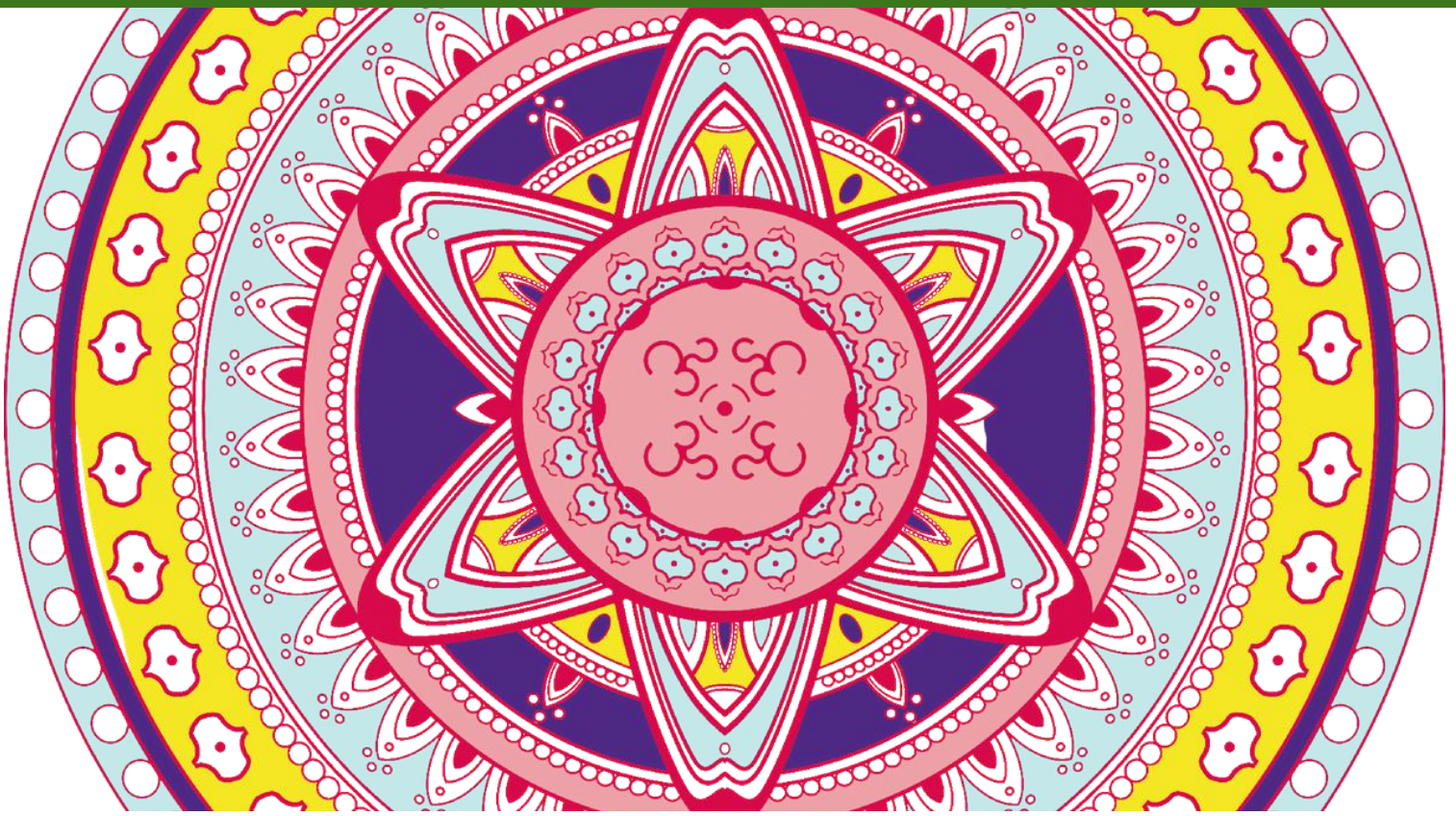
Satir'in Yaşam Öyküsü ve Yaklaşımını Besleyen Süreçler

Kuşkusuz ki her insanın yaşamını ve düşüncelerini içinde yaşadığı dönemin koşulları üzerinden değerlendirmek bize daha sağlıklı bir bakış açısı kazandıracaktır.

Bu bağlamda bütün yaşamı boyunca "dünya barışı" için çırpınıp duran Satir'in yaşamöyküsüne baktığımızda; birinci dünya savaşı yıllarında dünyaya geldiğini, ilk gençlik yıllarında 1929 ekonomik buhranının dünyayı özellikle de Kuzey Amerika'yı kasıp kavuran etkilerine maruz kaldığını; erişkinlik yıllarında ise İkinci Dünya Savaşının yıkıcı etkilerine şahitlik ettiğini görürüz.

Rukiye İnekçi, 2013'te Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden mezun oldu ve aynı yılın Ekim ayında ÖYP'li araştırma görevlisi olarak Bozok Üniversitesi'ne atandı. 2016'da Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Aile Danışmanlığı Tezsiz Yüksek Lisans eğitimini, 2018'de ise Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı'nda "Serebral Palsili Çocuğa Sahip Annelerin Annelik Algısı" isimli tez çalışmasını tamamlayarak bilim uzmanı olmaya hak kazandı. 2015 yılından bu yana Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmakta ve doktora eğitimine devam etmekte. rukiyeinekci@gmail.com

Tüm dünyayı derinden etkileyen bu olayların Satir'in ruhunda da derin izler bıraktığını onun şu sözlerinden anlamak mümkün.

“Öğrendiğim şey; her kötü karakterimin içinde faydalı olabilecek bir tohum var ve her iyi karakterimin içinde de yıkıcı olabilecek bir tohum”.

26 Haziran 1916'da Neillsville Wisconsin ABD'de, Alman asıllı orta halli çiftçi bir ailenin en büyük çocuğu olarak dünyaya gelen Satir'in bu kadar çok aile vurgusu yaptığı kuramı onun kendi aile yaşamının etkilerini taşır. Öyle ki, kuramında kendine güven için bir metafor olarak kullandığı “eski bir dökme demir tencere” hikayesi onun çiftlikteki çocukluk anılarının bir ürünüdür (Satir, 2001).

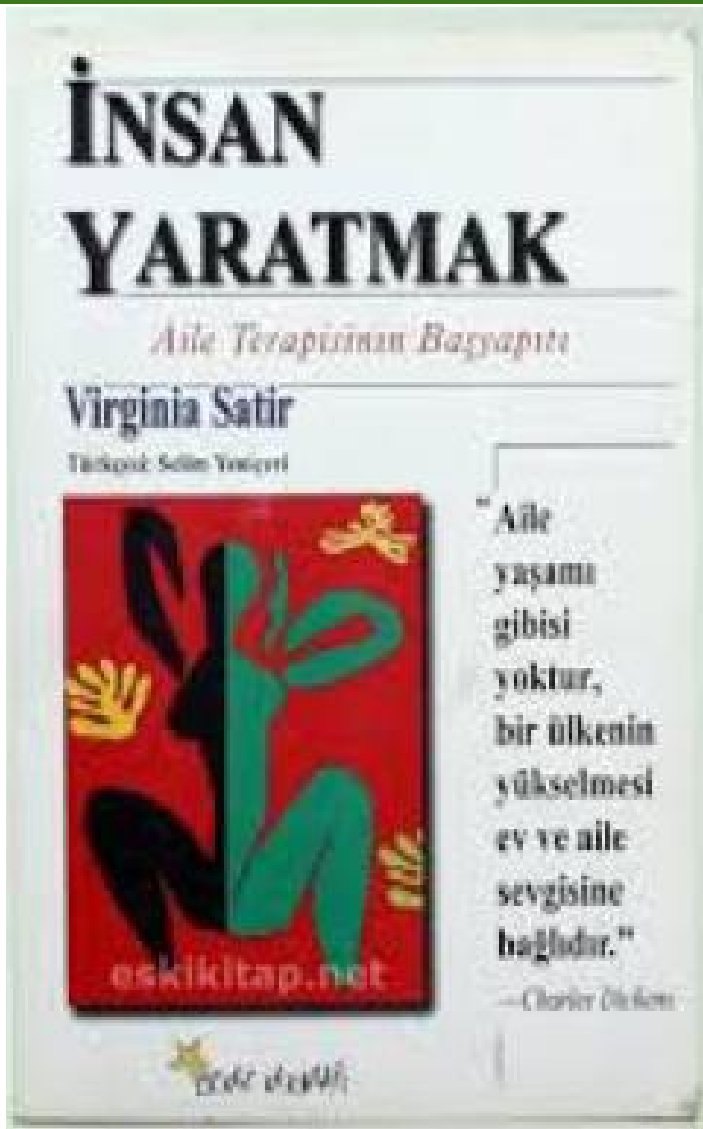
6 yaşında geçirmiş olduğu duyum kaybından dolayı yedi buçuk yıl okula gidemeyen Satir (Haber, 2002: 26), yaşamının ilerki yıllarında aile terapisine ışık tutacak olan sözel olmayan iletişimin önemini geçirdiği bu dönemde kavradığını bir çok konuşmasında dile getirir. Satir'in entelektüel gelişimdeki dönüm noktalarından biri de ilk profesyonel mesleği olan öğretmenlikte yaşadığı ve paylaştığı deneyimlerdir. Öğretmenlik yaptığı sırada öğrencilerin gelişimlerini desteklemek ve başarılarını arttırmak için ev ziyaretleri yapan Satir, bu sayede aileler ile ev ortamında temas kurar ve ailede var olan çoklu problemleri görmeye başlar.

Dünyayı iyileştirmenin yolunun aileleri iyileştirmek olduğuna inanan Satir 1969'dan öldüğü yıl olan 1988'e kadar Dünya'nın dört bir yanını gezerek eğitimler verir, dünya barışı için çalışıp durur.

Satir 1964'te ilk kitabı olan "Temel Aile Terapisi (Conjoint Family Therapy)" ile uluslararası alanda dikkat çekmeyi başararak, 1972 yılında yayınladığı "İnsan Yaratmak" ve "Yeniden İnsan Yaratmak" kitaplarıyla aile terapisinin önde gelen ve milyonlarca ilgilie ulaşan terapistlerden biri olur. Satir'in dünya çapında tanınmasını sağlayan proje AVANTA ise Virginia Satir Global Network yeni adıyla ulusal ve uluslararası konferanslar, çalıştaylar ve devam eden eğitimler yoluyla varlığını halen sürdürmektedir.

Satir Terapisi'ne Kısa Bir Bakış

İnsancıl, varoluşçu, sistemik, bütüncül ve yaşantısal bir yapısı olan Satir'in terapisi 'Patoloji'ye odaklı' bir yaklaşımı benimsemez ama, sürece odaklanarak 'gelişimi' amaçlar. Değişime ve dönüşüme dair inancın her zaman korunduğu, umut dolu bu terapi yönteminde Satir bir takım iletişim örüntülerini ortaya koyar. Bunlar; suçlama, yalvarma, ilgisizleşme ve aşırı makul olmadır. Satir bu iletişim örüntüleri kişinin duygusal boğulmaları sonucu kendini zayıf hissettiği zaman başvurduğu sahte iletişim örüntüleri olduğunu söyler ve terapi sürecinde bu sahte örüntülerin ardındaki nedenlere odaklanır. Satir'e göre içinde iyiyi ve kötüyü birlikte barındıran insanın özünde sekiz boyut bulunur. Bu varsayım bize O'nun insanın varoluşuna dair çok yönlü yaklaştığını gösterir ve Satir buna "Kişisel Mandala" der. Bu sekiz boyut: beden, düşünce, duygu, duygular, ilişki, bağlam, beslenme ve ruh olarak sıralar ve bu parçaların hiçbirinin bağımsız olarak işlevini yerine getiremeyeceğini savunur.

Aile Sistemleri Yaklaşımından etkilenecek Satir'in önemsendiği diğer bir kavram da aile dengesidir. Aile üyeleri açık ya da kapalı bir şekilde var olan dengenin sürekliliğini sağladığını düşünen Satir için; dengenin sürekliliği ve bozulan dengenin tekrar elde edilmesi ailedeki örüntülere, kurallara ve iletişim tarzlarına odaklanmakla mümkün kılınabilir.

Aile terapisinin anahtar kelimesini, değişim; temel amacını ise bireylerin ve ailelerin mevcut kaynaklarında bulunan değişim potansiyelini açığa çıkarmak olarak ortaya koyan Satir'in terapi sürecinde danışmanın ilk işi hep bir umut ve güven atmosferini yaratmaya girişmek olacaktır.

Bireyi daha derin düzeyde tanımak için gerekliliğine inandığı ve kullandığı terapi tekniklerini ise; aile haritası, aile yaşam kronolojisi, etkilenme tekerleği, metaforlar -özellikle buzdağı ve eski bir demir dökme tencere- ve Satir deyince aklımıza ilk gelen neredeyse onunla özdeşleşmiş olan heykelleştirme olarak sıralar.

Kaynaklar

1. Haber, R. (2002). Virginia Satir: An Integrated, Humanistic Approach. Contemporary Family Therapy, 24(1), 23-34.
2. Murdock, N. L. (2014). Psikolojik Danışma Ve Psikoterapi Kuramları (2 b.). (F. Akkoyun, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
3. Nichols, M. P. (2013). Aile Terapisi (1 b.). (O. Gündüz, Çev.) İstanbul: Kaknüs.
4. Satir, V. (2001). İnsan Yaratmak (1 b.). İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Tekneçi, M., & Bragg, P. (2014). Derine Dalmak (1 b.). İstanbul: BAÇTE Yayınları.

Satir Deklarasyonu

Bir sosyal hizmet öncüsü olan Virginia Satir'i konu eden bu metni Satir Deklarasyonu ile sonlandırmak O'nu tanımayanlar için kişiliğine ve terapi yöntemine ilişkin iyi bir ipucu sunacaktır.

Ben benim...

Dünyada tam olarak benim gibi olan başka biri yok.

Bazı yönleri bana benzeyen insanlar var,

Fakat hiç kimse tam olarak benim gibi davranamaz.

Bu yüzden benden gelen her şey otomatik olarak benimdir,

Çünkü onları ben kendim seçerim.

Kendimle ilgili olan her şeyi sahipleniyorum.

Vücudumu ve yaptığı her şeyi,

Aklımı, tüm düşündükleri ve fikirleriyle,

Gözlerimi, gördüğü tüm görüntülerle,

Hislerimi, her ne şekilde olurlarsa olsunlar,

Öfke, mutluluk, bıkkınlık, sevgi, hayal kırıklığı, heyecan...

Ağzımı ve ondan çıkan her sözü,

Nazik, tatlı veya acı, doğru veya yanlış...

Sesimi; yüksek ya da alçak

Ve tüm davranışlarımı, hem karşımdakilere hem de kendime karşı olan.

Kendi hayallerimi sahipleniyorum;

Umutlarımı, korkularımı ve arzularımı.

Tüm kutlamalarımı, başarılarımı ve tüm hatalarımı sahipleniyorum.

Çünkü ben kendimi tüm parçalarım ile kabulleniyorum.

Samimiyet ve içtenlikle ben kendimi tanıyabilirim.

Böyle yaparak, kendimi sevebilir ve tüm parçalarım ile dost olabilirim.

Tüm parçalarım ile dost olduğumda da onları bana en faydalı olacak şekilde kullanabilirim.

Kafamı karıştıran bazı yönlerimin olduğunu biliyorum,

Ve henüz bilmediğim başka yönlerimin olduğunu da...

Fakat ben kendimi sevdiğim ve kendimle arkadaş olduğum bu kafa karışıklığı için çözümlere cesaret ve umutla bakarım.

Ve kendim hakkında daha fazlasını bulmak için yollar ararım.

Nasıl görünürsem görüneyim, nasıl duyulursam duyulayım, ne söylersem söyleyeyim ve ne yaparsam yapayım herhangi bir yer ve zamanda her ne düşünüyorsam, her ne hissediyorsam o, otomatik olarak benimdir.

Daha sonra,

Eğer nasıl görüldüğüm ve nasıl duyulduğum ve düşünüş

şeklimin bazı parçaları uyumsuz ve uygunsuzsa o parçaları değiştirip, kalanını tutup, uyumlu yeni parçalar icat edebilirim.

Görebiliyor, duyabiliyor, hissedebiliyor, düşünebiliyor, söyleyebiliyor ve yapabiliyorum.

Hayatta kalabilmek için gereken araçlara sahibim.

Başkalarına yakın olabilmek, üretken olabilmek, dünyayı anlamlandırabilmek ve çevremdeki insanları anlayabilmek için gereken araçlara sahibim.

Ben kendime sahibim ve bu yüzden kendimi düzenleyebilirim.

Ben benim ve ben iyiyim.

Virginia Satir

RETROSPEKTİF: MESLEKİ DENEYİMLER

DR. ÖZCAN KARS

Sosyal Hizmetlerde “Kariyer Yolculuğum”

Anne ve babamın yaşam mücadelesi Doğu Karadeniz'in güzel şehri Artvin'de başlamış. Sonra bir vesile Tokat'a uğramış yolları. Ben de bu şehirde doğmuşum. Askerlik sonrası iş aramak için Ankara'ya gelen babam, TBMM'de devlet memuru olma şansını yakalamış. Annem ev hanımıydı. İki ablam ve ben. Ankara'da Dikmen Mahallesinde Sokullu Mehmet Paşa'da gecekondü bölgesinde 10 yıl oturduk. İlkokulu bu mahallede okudum. Sonra babama işyerinin yanında görevi gereği bir lojman verdiler. Anıttepe Lisesinin orta kısmı ve lise bitti. Ülkenin kalbinde oturmak da çok az kişiye nasip olmuştur. “TBMM” benim de kariyerimde belirleyici bir nokta oluşturmuş aslında.

Meslek seçimi

Meslek seçiminde çok bilinçli bir tercih yaptığım söylenemez. Ama kazandığım okul Hacettepe Üniversitesinin bir bölümüydü, yani adı ve şanı yeterliydi. Üniversiteye girdiğim günden mezun olana kadar “bu okulu bitirince ne iş yapacaksınız?” sorusuyla karşılaştık. Cevabımız şu şekilde sonuçlanıyordu; “Sosyal hizmet kuruluşlarında müdür olacağız”. Yani müdür olmak, yönetici olmak bir mesleğin son noktası, tepe noktası gibi algılanıyordu bizlerce. Okulun ilk iki yılı meslek hakkında genel çerçeveyi tanımak ve kavramakla geçti. Saray Rehabilitasyon Merkezi ziyareti mesleğimiz zorluğunu yüzümüze bir tokat gibi çarptı ve bu mesleğin “dikensiz bir gül bahçesi” olmadığını, ağır problemleri olan bireylerle çalışmayı zorunlu kıldığını gösterdi. Ne zaman ki staj süreci başladı, ayağım yere bastı. Staj danışmanım beni çok yüreklendirdi ve bu mesleği sevmemi sağladı. 1991 yılında üniversite bitince, bizi aldı bir telaş, peki şimdi ne olacak? Nerede çalışacağız? Nasıl devlet memuru oluruz? (Düşünün ki o dönem okul Türkiye'de tek, ama bizdeki kaygı aynıydı.) 1991 yılında SHÇEK sınav açtı, başvurduğum ama sınav yapılamadan iptal edildi. Hayallerim suya düşerken, kader benim için ağlarını örüyormuş, benden habersiz.

Eğitim hayatımın tamamı başkentte geçti. 1987 yılında başladığım sosyal hizmet lisans eğitimi 1991 yılında tamamlandı. 1994 yılında yüksek lisans, 2002 yılında da doktora eğitimi bitti. Bu alanda 1992 asistan olarak başlayan iş hayatı maceram, uluslararası bir projede danışmanlık ve sonrasında SHÇEK'te üst düzey yöneticilik, danışmanlık ve ardından sosyal çalışmacı olarak devam etmektedir. Sivil toplum çalışmaları içinde bulunmak ve üniversitelerde ders vermek beni geliştirdi. Sosyal politika, çocuk hakları, çocuk istismarı, yönetim, sivil toplum bilimsel ilgi alanlarımdan bazıları. Evliyim ve lise eğitiminde bir oğlum var. Okuma sevdalısı bir kişi olarak, kendimi ve insanı anlama çabam devam ediyor. drozcankars@gmail.com

İş umutlarımı başka bir bahara ertelerken yüksek lisans sınavı için mezun olduğum okula başvurduğum. Sınavı kazandım ve aynı yıl içinde master dersleri başladı. Çok değerli hocalarımızın odalarında, çok verimli dersler aldık. Ölenlere Allah'tan rahmet, hasta olanlara acil şifa, yaşayan hocalarıma sağlık diliyorum.

“Aramızdan ayrılan tüm hocalarımızı rahmetle anarken, bir anekdot aktarmak isterim: Prof. Dr. Vedia Emiroğlu (Türkiye'nin yetiştirdiği önemli antropologlardan birisi) bizlere ders anlatırken, konunun antropoloji ile bağlantısını aktardıktan sonra bizlere döner, “Şimdi ben sizlerden öğrenmek isterim, konunun uzmanı sizsiniz, bu konuda sosyal hizmet uzmanı neler yapabilir?” Hocamın bu nezaketini asla unutmadım. Bilime, bilgiye, konunun uzmanına duyulan saygı benim için bir ölçüt olmuştur. Tüm hocalarımız bizlere önce nezaketi, insan onuruna saygı duymayı ve empati yapmayı öğrettiler.”

Master dersleri biterken bölüm uzun bir aradan sonra asistan (araştırma görevlisi) sınavı açtı. Ben de başvurduğum. Yedi arkadaş Sosyal Hizmetler Yüksekokuluna asistan olarak alındık. Kariyer yolculuğumda “evet başardım işte” dediğim ilk basamak buydu.

Master tezimi çocuk istismarı hakkında hazırladım ve 1994’de tamamladım. Aynı yıl doktora sınavına girdim. Programa kabul edildim. 1996 yılında master tezimi kitap haline getirdim ve yayınladım. Akademik hayatımda yaşadığım en özel anlardan biri “kitabımı elime aldığım an” olmuştur. Üretmenin, bilime katkı sunmanın başka bir tadıydı. 1994 yılında başlayan doktora öğrenciliğim 2002 yılı Haziran sonunda “sivil toplum örgütleri” hakkındaki tezimle sonuçlandı. Doktora tez aşamasındayken (1999) evlendim. Aynı yıl askere gittim. Sonrasında üniversitedeki görevime geri döndüm.

Mart 2002 de Dünya Bankasınca finanse edilen Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP) SHÇEK için bir araştırma danışmanı alacaktı. İş çok prestijliydi, ama uluslararası proje deneyimim yoktu. Konunun uzmanıydım ve de doktoram bu alandıydı. Yaklaşık 3 aylık bir süreç içinde bu işe kabul edildim. Profesör olmayı hayal ettiğim üniversiteden, istifa ettim. İşte yine bir yol ayrımı, yine kaderin ayak izlerini takip ettiğim süreç. Uluslararası bir projede çalışmak gerçekten bana çok şey kazandırdı. Daha profesyonel bir çalışma ortamı, uluslararası deneyim paylaşımı imkanı ve projeleri değerlendirme imkanı. Tarımdan hayvancılığa, eğitimden sosyal hizmete, bilişimden teknolojiye farklı alanlarda projeleri değerlendirmek beni oldukça geliştirdi.

22. Parlamento döneminde TBMM Araştırma Komisyonunda komisyon uzmanı olarak eş zamanlı görev yaptım. Bu çalışma sosyal sorunların çözümü konusunda yasamanın rolünü ortaya koydu. Araştırma Komisyonu Başkanının önce bir eğitimci sonra milletvekili olarak konuyu sahiplenmesi, araştırmaya önderlik etmesi, komisyondaki tüm milletvekillerinin içten yaklaşımı başarılı bir raporun ortaya çıkmasını sağlamıştır.

SRAP uygulamasının sonuna doğru yaklaşırken, SHÇEK Genel Müdürlüğünde üst düzey yönetici olmanın yolu açıldı. 2005 yılı sonuna doğru Devlet Memurluğuna geri döndüm ve SHÇEK Genel Müdürlüğü'nde Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı olarak atandım)“Yani bir bakıma müdür olmuştum artık. 1987 yılında bize ne olacaksınız? diye sorduklarına müdür olacağız diyorduk ya... 14 ay bu görevi yürüttüm.”) Bir yıl vekaleten genel müdür yardımcılığı görevi yaptıktan sonra, bu göreve asaleten atandım.

633 sayılı KHK ile SHÇEK mülga olup, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulunca bakanlık müşavirliği görevine atandım. Bakanlığın ilk yılında müsteşar danışmanı olarak görev yaptım. Van depremi olmuştu ve bu süreçte Bakanlıkta Merkezi Koordinasyon Birimi kuruldu ve ben arkadaşlarımla birlikte bu birimde görev aldım. Afet ve acil durumlarda koordinasyonun ne kadar zor olduğunu yaşayarak öğrendim.

Seçim hükümeti döneminde (2015 yılında) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımızın danışmanlığını yürüttüm. 703 sayılı KHK ile 9 Temmuz 2018 itibariyle Bakanlık müşavirliği görevim sona erdi. Engelli ve Yaşlı Hizmetlerine sosyal çalışmacı kadrosuna atandım. Meslek hayatımda masanın akademik tarafında, üst düzey yöneticilik tarafında bulundum. Şimdi mesleğimi kazanmış olduğum tecrübeyle uygulama aşamasındayım.

SOSYAL ÇALIŞMACININ BİR GÜNÜ: ÇOCUK REFAHI ALANI

MEHMETCAN ÖZKAYA

Bilinçli olarak sosyal çalışma bölümünü tercih ederek mesleğe atılanlara her zaman gıpta etmişimdir.

90'lı yılların sonlarına doğru sosyal çalışma mesleği, eğitiminin 40. Yılına erişmiş olmasına rağmen hala çok tanınanlardan biri olamamıştı. Ben de tercihlerimi sıralarken hiç tanımadığım bu mesleğin eğitimini veren bölümü, evet itiraf ediyorum, Ankara'da olması ve Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı olması nedeniyle yazmıştım sadece.

Haylaz bir öğrenci oldum, zira aklımdaki düşünce okul bir şekilde biter, ben gençliğimi yaşamalıyım idi. Dört yılın sonunda gördüm ki gençliği yaşarken aynı zamanda bir kültüre ve hayata bir bakış açısına da sahip olmuşum. Meslek yaşantım boyunca da sosyal çalışma kültürüne ve dolayısıyla bende gelişen bu bakış açısına çok şey borçlu olduğumu bugün çok daha iyi hissediyorum.

2000'li yılların başında her sosyal hizmet bölümü mezunun bir dönem yaşadığı özel eğitim alanı deneyiminden sonra 2006 yılında memuriyete, 2005 yılında ülkemizde uygulanmaya başlayan 'denetimli serbestlik' ile başladım. Yeni bir sistemin ilk çalışanlarından biri olarak, 'suçlu' müracaatçı kitlesinden yüzlerce kişi ile birey ile görüşmeler ve grup çalışmaları gerçekleştirdim. Mevzuatın elverdiği ölçüde toplumsal hayata, sosyal işlevsel birer birey olarak katkıda bulunmaya devam etmeleri yönünde müdahaleler gerçekleştirmeye çalıştım. Bu süreç 2014 yılına kadar devam etti. O tarihten sonra bir dönem Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nde yine denetimli serbestlik alanında makro hizmetler gerçekleştirdikten sonra aynı bakanlığın Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'nde görev yaptım ve AB projelerinin yargı alanında yazımı, uygulaması ve yönetimi konuları üzerine kafa yordum.

1980 yılında Mersin'de dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Kozan, Karaman ve Mersin'de tamamladı. 1999 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'na girdi. Öğrenciliği süresince Bahar Şenliği ve Sanat Festivali organizasyonlarında görev aldı, tiyatro oyunlarında rol aldı, çeşitli ulusal ve uluslararası STK için gönüllü çalışmalar yaptı. 2004 yılı Şubat ayında Sosyal Hizmet Uzmanı olarak mezun olan Mehmet Can Özkaya; çok kısa bir süre ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Yaşlı Hizmetleri Merkezinde ve özel eğitim alanlarında görev yaptı. 2006 yılında kamu hizmetine girdi ve 2014 yılına kadar Mersin Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nde görev yaptı. 2014 - 2018 yılları arasında Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'nde bakanlığın yargı alanındaki projelerinin yazımı, yönetimi, izleme ve değerlendirmesinde çalıştı. 2018 Mayıs'ta kamu görevinden istifa ederek UNICEF Türkiye Ofisi'nde kısa süreli danışman olarak görev yapmaya başladı. Mezun olduğu 2004 yılından itibaren Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nde, yönetim kurulu üyesi, şube başkanı, genel sekreter gibi görevler aldı. Mehmet Can Özkaya, meslektaşı Gamze Özkaya ile evli ve Duru ve Bora'nın babasıdır. mcanozkaya@gmail.com

2018 yılının Mayıs ayında kamudan istifa ettim ve 190 ülkede çocuk refahı alanında Birleşmiş Milletlerin bir alt kuruluşu olan Çocuklara Yardım Fonu'nda (UNICEF) danışman olarak çalışmaya başladım. UNICEF ülkemizde olduğu gibi tüm dünyada, çok kısa tanımla, çocuk haklarının esas olduğu bir dünyanın hayali ile çalışmakta ve bu uğurda hükümetlerin ve sivil toplumun halihazırda var olan çalışmalarını desteklemektedir. UNICEF Türkiye Ofisinde sosyal çalışmacının bir günü genellikle önceden programını yaptığı haftanın uygulaması ile geçer. Oldukça yoğun olan mesai günlerinde, haftalık planlama, sosyal çalışmacının işini kolaylaştıran bir yöntemdir. Gün, aynı birimde çalışan uzmanların koordinasyon toplantısı ile başlar. Yukarıda değindiğimiz üzere UNICEF, devletin ve sivil toplumun çocuklar için/ile yaptığı çalışmalara teknik destek veren bir kurum olduğu ve kapasite geliştirilmesine katkıda bulunduğu için planlanan çalışmaların uygulama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi bu koordinasyon toplantısının devamında gün boyu gerçekleşir. Genellikle makro seviyede çalışan sosyal çalışmacı UNICEF'i temsilen paydaşlar ile yapılan toplantılara katılır, sürece fikren destek verir ve çocuğun üstün yararı ilkesinin yapılan bu çalışmalara esas teşkil etmesini sağlar. Aynı zamanda her ülke için planlanan UNICEF ülke programının gerçekleşmesi için kurumlar/kuruluşlar ile birlikte çalışır.

Kapasite geliştirme faaliyetlerinde gerektiğinde eğitimci olmak, örnek teşkil etmesini sağlamak adına birey ile ideal görüşmeler, grup çalışmaları gerçekleştirmek, basılı ve basılı olmayan materyallerin dizaynında ve hedeflerinin belirlenmesinde fikir vermek, yapılan çalışmaların etki analizlerinin yapılmasını sağlamak, çocuk haklarının devlet ve toplum nezdinde içselleştirilmesi ve uygulanmasını sağlamak adına kampanyalar gerçekleştirmek gibi görevler günlük rutinleri olarak sosyal çalışmacının ajandasına girer. UNICEF Türkiye Ofisi'nin Çocuk Koruma Bölümü çeşitli alt birimlerden oluşmaktadır. Bunlardan biri olan 'Çocuklar için Adalet' kısmının görevi adli sistem içerisine herhangi bir sıfatla dahil olan çocukların desteklenmesidir. Bu desteğin bir örneği olarak UNICEF, Adalet Bakanlığı'nın faydalanıcısı olduğu 'Türkiye'de Denetimli Serbestlik Hizmetlerinden Çocuklar için Etkili Bir Risk Değerlendirme Sisteminin Geliştirilmesi Projesi'ne teknik ve finansal destek vermektedir. Kısa adı DENGİ olan bu program ile denetimli serbestlik hizmetlerinde suça sürüklenecek hapis cezasına seçenek olarak denetimli serbestlik tedbiri altına alınmış olan çocukların daha etkili bir şekilde değerlendirilmelerinin sağlanması amaçlanmakta ve bu şekilde bireyselleştirilmiş bir iyileştirme sürecinin uygulanması hedeflenmektedir.

Ben de eski bir denetimli serbestlik uzmanı ve bir sosyal çalışmacı olarak bu projenin amaçlarına ulaşılabilmesi adına çalışıyorum. Türkiye’de çocuklar için adaletin tecelli etmesi idealine hizmet eden bu projede bir meslek elemanı olarak:

1. Adalet Bakanlığı ile birlikte çocuklara yönelik denetimli serbestlik hizmetlerinin politikasının belirlenmesi,
2. Alanda suça sürüklenen çocuklar ile bire bir çalışacak olan meslek elemanlarının becerilerinin arttırılması,
3. Kurumlararası ortak çalışma kültürünün yerleşmesi için paydaşlara seminerler verilmesi,
4. Pilot uygulamaları değerlendirerek çıkartılan derslerin sürece yansıtılması gibi konularda mikro, mezzo ve makro sosyal çalışma becerilerini kullanarak görev yapmaya çalışmaktayım.

Birleşmiş Milletler gibi bir kurumda görev yaptığım için kendimi şanslı olarak değerlendiriyorum; zira bu kurumun görev alanları sosyal çalışmanın da öncelikleri arasında. UNICEF, dediğim gibi çocuk refahı, UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği), mülteciler alanında, UNDP (BM Kalkınma Programı) sosyal refah ve kalkınma alanında vs. Ancak bu kurumlarda çalışan sosyal çalışmacı sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Bu yüzden öncelikle sosyal çalışma öğrencilerine ve tüm meslektaşlarıma tavsiyem dil öğrenmeleri olur. Dil bilen sosyal çalışmacılar bu gibi kurumların çalışmalarına değer katar.

Son olarak; yaklaşık 15 yıllık meslek yaşantımda en övündüğüm görevin ise Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği’nde şube başkanı, genel sekreter ve yönetim kurulu üyesi olarak mesleğime hizmet etme şansı bulmuş olmam olduğunu da ifade etmek isterim.

Sevgiyle kalın...

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: ERASMUS+ UYGULAMASI

SEMİH ÖZTÜRK

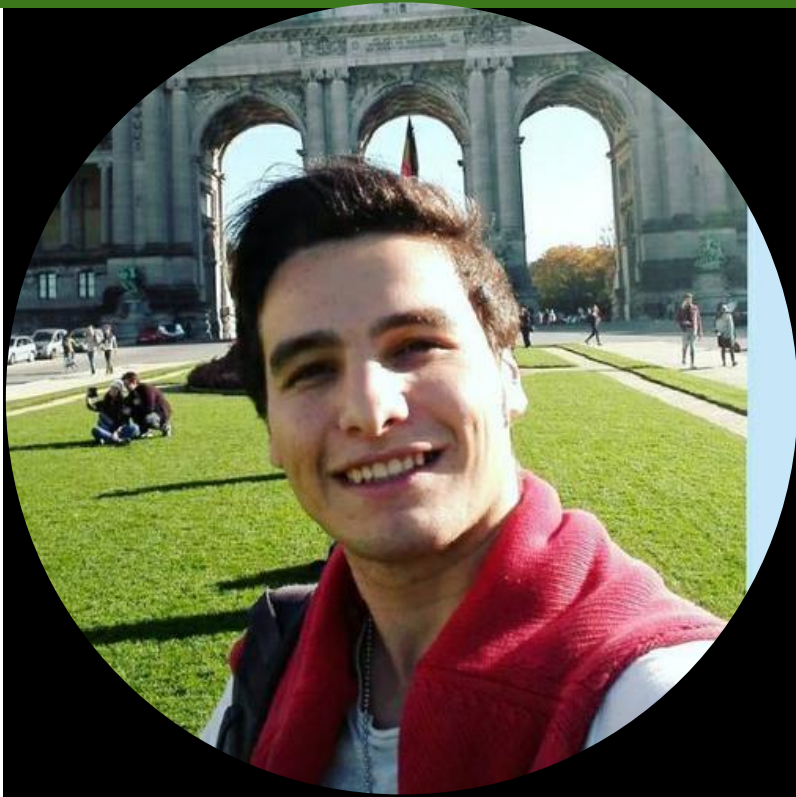
Erasmus+ ve Önemi

Hacettepe Üniversitesi'nin öğrencilerine sağladığı eşsiz güzellikteki fırsatlarından birisi. Yurt dışına gitmek, eğitim almak; daha önce görmediğiniz yerlere seyahat etmek, farklı ülkelerin atmosferini solumak, farklı kültürlerden arkadaşlar, hocalar edinmek kelimelerle anlatılamaz bir duygu, hayal etmeyi bilenler için.

Erasmus+'nın bana kattıkları sadece kültürel boyutta değil, aynı zamanda akademik bilgi ve beceri olarak da çok değerliydi. İki farklı kurumda iki farklı uluslararası ve multidisipliner proje çalışmasında bulundum. İki projede de bize kurumlar tarafından sağlanan bütçeyle belirlediğimiz hedeflere ulaşabilmeyi başardık. Projelerimiz hala kurumlarda devam etmekte. Projelerin planlama aşamasından uygulama aşamasına kadar geçen sürede çok önemli görevler aldım. Bu görevler benim iyi bir sosyal çalışmacı olabilmem için gerekli olan becerilerimi, bilgi birikimimi ve uygulamaya yönelik olan yeterliliğimi gözle görülür biçimde arttırdı. Erasmus+'nın dil becerilerim üzerine olan pozitif etkisi de beklentilerimin çok üzerindeydi. Tabii bütün bu süreçte sizin ortaya koyacağınız adanmışlık, hayal etme gücünüz, sıkı çalışmalarınız ve arzunuz çok önemli bir etkiye sahip olacaktır. Erasmus+'nın öğrencilere ne kattığı üzerine saatlerce tartışılabilir. Ben bu tartışmadan ziyade, biraz gerçekleri kucaklayıp, bütün bu deneyimleri yaşayabilmek için nelerle karşılaştığımdan kısaca bahsedeceğim.

Sürece Yolculuk

Öncelikle yurt dışında eğitim almak ve farklı bir ülkede yaşamak benim en büyük hayalimdi. Bunu 2. sınıfın sonuna doğru fark ettim ve araştırmalar yapmaya başladım. Erasmus+ programına da bu araştırmalarım sonucunda ulaştım ve açılan kontenjanları gördüğümde ne kadar sıkı çalışmam gerektiğini fark ettim.

1995 Karaman doğumlu olan Semih Öztürk, 2017 yılında Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal Hizmet Bölümü'nden mezun oldu. Lisans programı sırasında staj çalışmalarını Erasmus+ öğrencisi olarak Belçika'nın Antwerp şehrinde tamamladı. Antwerp Red Cross Center'da sığınmacılara; Zorgbedrijf Antwerp'te ise yaşlılara yönelik uluslararası ve multidisipliner proje çalışmalarının planlama ve uygulama aşamalarında görev aldı. Lisans programını tamamladıktan sonra SGDD-ASAM'da geçici ve uluslararası koruma kapsamındaki göçmenlere yönelik UNHCR ve UNICEF fonlu iki farklı projede çalıştı. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda tezli yüksek lisans öğrencisi. ozturksemih@gmail.com

Dil becerileri zayıf bir insan olarak İngilizce üzerine yavaş yavaş yoğunlaştım. Kütüphanede çok daha fazla vakit geçirmeye başladım. Yabancı Diller Yüksek Okulu'nun sınavlarını takip ettim, sınava girdim ve sıkı çalışmalarım karşılığını vermişti. Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin çok büyük bir kısmı Alice Salomon Üniversitesi'ni tercih ediyordu. Okul seçimi sırasında, akademik anlaşmamızın olduğu farklı üniversitelere mailler atarak fırsatlarımı görmek istedim. Antwerp şehrindeki AP Üniversitesi'nin sunduğu imkanlardan aldığım ilhamla seçimimi yaptım. Okulla olan anlaşmamız 5 ay olsa da ben ikinci dönem hibersiz olarak uzattım ve Belçika'da 5 ay daha kalmaya karar verdim. Bütün bu süreçte maddi ihtiyaçlarımı karşılamak için Türkiye'de part-time olarak farklı mağazalarda çalıştım. Belçika'da da yine part-time olarak Erasmus+ programı boyunca çalıştım..

Bunları stajımla birlikte yapıyordum, çünkü hayallerimi tamamlayabilmek için yapmam gereken buydu. Belçika'da okulun kütüphanesinde İngilizcemi geliştirmek için gösterdiğim çaba, hocalarımla toplantı konusu olmuştu. Projenin final sunumunu kalabalık bir topluluğun önünde yaptığımda beni yanlarına çağırarak tek tek tebrik ederlerken aldığım tepkileri asla unutmuyacağım. Ve daha birçok şey. Bütün bunları anlatma sebebim senin kendi güçlerinin farkına varmanı istemem.

Anahtar Kelimeler: Sıkı Çalış

Bütün bu sürece başlamadan önce ailemden ve arkadaşarımdan çok fazla olumsuz tepkiler aldım. Erasmus+ sınavlarında başarılı olmaktan tutun yurtdışında yaşamak, farklı bir dilde eğitim almak, finansal olarak yaşayacağım sorunlar ve şuan aklıma gelmeyen birçok konu üzerine karşılaştım bu tepkilerle. Üretecek bahaneler çoktu ve gitmemek gerçekten çok daha kolaydı ama ben hayal ettim, kendime ve yaptığım şeye inandım, sıkı çalıştım ve hayatımın en güzel yılını orada geçirdim. Onlarca farklı ülkeye gittim, onlarca farklı milletten arkadaşlar edindim, tonla anı biriktirdim ve mesleki olarak kendimi çok geliştirdiğim bir dönem oldu.

İnsanlar negatife odaklanma, bahane üretme konusunda daha meyillidir. Çünkü kolay olan budur. Bu davranışa da tembellik duygusu bizi iter. O yüzden bu duygudan olabildiğince uzaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum. Karşında hangi engel ya da zorluk olursa olsun, eğer yeterince ister, gerekli koşulları oluşturur ve gerekli çabayı sergiliyorsa, yapamayacağın hiçbir şey yok.

Tavsiye Köşesi

Erasmus+ programından faydalanacak öğrenciler için en önemli tavsiyem, gidecekleri ülkelerde oturma izni sürecini iyi yönetmeleri olacaktır. Aynı zamanda akademik danışmanınızın learning agreement belgesi için yapacağı bilgilendirmeleri harfi harfine uygulayın. Gittiğiniz üniversitede akademisyenlerle iletişime geçin ve okulun sunduğu fırsatlar hakkında bilgiler alın. Planlamalarınızı çok önceden yapın, adım adım takip edin. Zamanı iyi değerlendirin. Kendinize inanın. Çabalayın.

Şimdi senden kısa ve uzun vadede hayallerinin yazdığı bir çizelge hazırlamanı istiyorum ve bu hayallere ulaşmak için neler yapman gerektiğini düşünmene, onları da yazmana. Daha sonra en önemli aşama geliyor. HAREKETE GEÇ. Konuyla ilgili olarak benimle mail adresim aracılığıyla her zaman iletişime geçebilirsiniz sevgili arkadaşlarım. Sağlıcakla kalın

SİVİL TOPLUM: SOSYAL HİZMET MESLEKTE BİRLİK DERNEĞİ

AHMET OKUR

Sosyal Hizmet Meslekte Birlik Derneği 2013 yılında tüm Türkiye de faaliyet göstermek üzere kurulmuştur.

Derneğimizin amacı; sosyal hizmet çalışanları ve sosyal hizmet uzmanları arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak, sosyal hizmet mesleğinin tanıtılması ve gelişmesine katkıda bulunmaktır. Ayrıca; Sosyal Hizmet Mesleğini icra edenler arasında bir standardın oluşturulması, meslek elemanları arasında mesleki bilgi, beceri, birikim paylaşımı yapılarak mesleğin gelişimine katkıda bulunulması da hedeflenmektedir. Sosyal hizmet uzmanları arasında mesleki disiplini ve iş ahlakını korumak, sosyal, kültürel, sportif, mesleki, teknolojik ve bilimsel yaşantılarına katkıda bulunmak, ulusal ve uluslararası federasyon, platform, dernek ve kuruluşlarla temas ve işbirliğini geliştirmek temel amaçlarımızdır. Derneğimiz Sosyal Hizmet Uzmanlarının kamuoyunda tanınırlığı ve saygınlığının korunmasını ve artırılmasını sağlayıcı çalışmalar yanında Ülkemizde yeni sosyal hizmet alanları açılması içinde çeşitli görüşmeler yapmaktadır.

Örneğin Okul Sosyal Hizmetinin ülkemizde uygulamaya geçirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ile Tıbbi-Psikiyatrik sosyal hizmet uygulamalarının etkililiğinin artırılması için Sağlık Bakanlığı ile Çocuk ve Aile Mahkemelerinde görevli Sosyal Hizmet Uzmanlarının işlevinin artırılması içinde Adalet Bakanlığı ile çeşitli temaslarda bulunmaktadır. Ayrıca; üyelerimiz arasında iyi uygulama örneklerinin paylaşılması, mesleğe yeni başlayan sosyal hizmet uzmanları ile tecrübe aktarımının yapılması ve örnek vaka yönetimlerinin aktarılması Derneğimizin faaliyetleri arasındadır.

1965 Tokat Turhal doğumlu. 1983-1987 Hacettepe Sosyal Hizmetler mezunu. 1995 yılında Tekirdağ Huzurevi'nde göreve başladı, Erzincan, Kocaeli, Ankara illerinde genelde çocuk hizmetlerinde sosyal hizmet uzmanı olarak çalıştıktan sonra İdarî görevlerde de bulunmuştur. 2004 yılında Ankara'da kuruluş müdürlüğü ve il müdür yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 2005 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığında Şube Müdürü olarak görev yaptı. 2012 yılında Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığı 2014 yılında Genel Müdür Yardımcılığı ve 2016-2017 yıllarında Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü yaptı. Halen Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Kamu ve Sivil toplum kuruluşları aracılığıyla Yurt içi ve Yurt dışında gerçekleştirilen Önce Çocuklar, Çocuklar İçin Adalet, Gönül Elcileri, Koruyucu Aile, Sosyal ve Ekonomik Destek, Boşanmış Ebeveynlerin Çocukları ve Dezavantajlı gruplara yönelik bir çok projede aktif yer almıştır. Küçükleri Muzır Nesriyattan Koruma Kurulu, ASP SPOR Kulübü, Seyh Zayed Vakfı, Ankara Kimsesiz Çocukları Koruma Derneği, Türkiye Sakatları koruma Vakfı gibi sivil toplum kuruluşlarında yönetim kurulu üyelikleri yanında Sosyal Hizmet Meslekte Birlik Derneği Genel Başkanlığını yapmaktadır. Ahmet Okur evli ve 4 çocuk babasıdır. aokur060@gmail.com

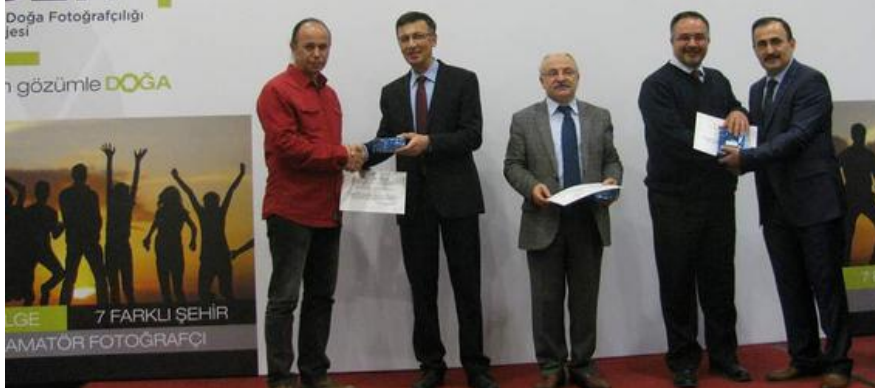
Bugüne kadar; Özlük haklarının iyileştirilmesi, mesleğin etik ilke ve değerleri çerçevesinde mevzuattın yenilenmesi ve sosyal hizmet uzmanlarının görev tanımlarının yapılması, 3600 ek gösterge düzenlemesinden sosyal hizmet uzmanlarının da yararlandırılması, mesleği icra edenlerin yıpranma paylarının verilmesi, kamuda sosyal hizmet uzmanlarının istihdamının artırılması gibi konularda çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca ilgili bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları ile çeşitli iş birliği çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda en son; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği işbirliğinde, BEN KARE Projesi derneğimizce gerçekleştirilmiştir. Dernek olarak sosyal hizmet eğitimi veren üniversiteler ile de yakın ilişkilerimiz devam etmektedir. Sosyal hizmet bilim ve disiplininin geliştirilmesinde sivil toplum örgütlerinin yeri, sosyal hizmet eğitiminin geliştirilmesi, sosyal hizmetin sorunları ve çözüm önerileri gibi geniş bir yelpazede bilgi alışverişi yapılmaktadır. Ayrıca yardımcı meslek elemanı yetiştirmek üzere açılan ön lisans Sosyal Hizmet programının ders içerikleri ve yapısal sorunları üzerine de çalışmalar yapılmaktadır.

Yeni dönemde; Kurslar, seminerler, konferanslar, sempozyumlar, paneller, açık oturumlar, forumlar, kongreler ile fuarlar, sergiler, kermesler, konserler ve spor yarışmaları düzenlemek için DERNEK içinde çalışma grupları oluşturulmuştur. Ayrıca uzman ve danışmanlar aracılığı ile bilimsel amaç ve çalışma konularında incelemeler ve araştırmalar yapılması da hedeflenmektedir.

Derneğimizin en çok önem verdiği konulardan biride sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin de bu çalışmalarda yer almasıdır. Bu doğrultuda sosyal hizmet bölüm öğrencilerinin de derneğe üyeliği kabul edilmektedir. Yönetim kurulumuzda her dönem bir öğrenci temsilcisi de yönetim kurulu üyesi olarak aramızda yer almaktadır.

Derneğimizin Yönetim Kurulu düzenli aralıklarla toplanmakta ihtiyaç duyulduğunda komisyonların da sunumlarını dinlemektedir. Yönetim Kurulu Toplantılarına önceden talep edilmesi ve Başkanın uygun görmesi durumunda tüm meslektaşlarımız katılabilmektedir. Derneğimizin kapıları tüm meslektaşlarımıza açıktır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ

BÖLÜM TANITIMI

Toplumsal yapının değişmesiyle birlikte ortaya çıkan yeni toplumsal koşullara ve sorunlara yönelik, sosyal adalet, bireyin değeri ve iyilik hali gözetilerek, refah alanlarına yönelik bilgi ve modelleri üretip bunların hayata geçirilmesini sağlama misyonuyla hareket eden bölümümüz 2006-2007 Akademik yılında eğitim öğretim hayatına başlamıştır.

Vizyonumuz, çağdaş sosyal hizmet eğitimi çerçevesinde evrensel standartları gözeterek, değişen toplumsal yapı içinde dezavantajlı nüfus gruplarına yönelik etkili müdahaleler gerçekleştirebilecek düzeyde meslek elemanları yetiştirebilmeye yönelik, ulusal ve uluslararası düzeyde kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirlikçi bir tutum ile, evrensel düzeyde eğitim-öğretim vererek, araştırma ve bilimsel yayınlar yapan aktif bir bilim kurumu olmaktadır.

Bölümümüz lisans programına Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı (YKS) TYT AYT sonuçlarına göre TM puan türü ve merkezi yerleştirme sistemi ile öğrenci kabul edilmektedir.

2018 yılında 378,25003 taban puanı ve 63,555 başarı sıralamasıyla öğrenci alınmıştır.

Bölümümüzde, 4 profesör ve 4 doçent olmak üzere 8 öğretim üyesi ile 10 araştırma görevlisi görev yapmaktadır.

Bölümümüz lisans programında kayıtlı öğrenci sayısı 2018 yılı Güz dönemi itibarıyla 395'dir.

Dersler her yıl güz ve bahar semestlerinde verilir. Her semesterde 30 AKTS Kredisi (toplamda 240 AKTS Kredisi) ders alınabilmektedir. Programdan mezun olabilmek için Sosyal Hizmet Lisans Programı'nda yer alan derslerde, uygulamalarda (stajlar) ve mezuniyet tezinde başarılı olunması ve 240 AKTS'nin tamamlanması zorunludur. Bu programda öğrenim gören öğrencilerin, mezun olabilmek için 4.00 üzerinden en az 2.00 Genel Akademik Not Ortalamasına sahip olmaları ve öğretim programlarında öngörülen tüm derslerden en az C3/2.00 notu alarak başarılı olmaları gerekmektedir. Mezuniyet için kazanılması gereken minimum AKTS 240'tır. Öğrencilerin aynı zamanda zorunlu ders uygulamalarını ve stajlarını belirtilen sürede ve özellikle tamamlamaları gerekmektedir.

Öğrencilerimize ilgili lisans derslerinin gereği olarak Ankara Üniversitesi'ne bağlı hastaneler, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ile ilk ve orta öğretim okulları, Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastane ve sağlık ocakları, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kurum ve kuruluşlar ile aile danışma merkezleri, sosyal güvenlik kurumları, sivil toplum örgütleri ve özel sosyal hizmet kuruluşları ile işbirliği çerçevesinde uygulama olanağı sağlanmaktadır. Öğrencilerimiz yapılan ikili anlaşmalar çerçevesinde Almanya'da Alice-Salomon-Fachhochschule, Evangelische Fachhochschule Rheinland Westfalen Lippe, Hochschule RheinMain University of Applied Sciences ve Slovenya'da Univerza v Ljubljani'da Erasmus hareketliliği kapsamında uygulama yapma ve ders alma imkanına sahiptir.

Uygulamalı araştırma derslerinde, öğrenciler küçük gruplar halinde ve bir öğretim elemanının ve alandaki sosyal hizmet uzmanlarının süpervizörlüğünde sosyal sorunlar ve sosyal hizmet konularında bilimsel bilgi üretme ve üretilen bilgileri uygulamaya aktarma deneyimi kazanırlar.

Sosyal Hizmet lisans programı içerisinde dördüncü yarıyılın bitiminde, öğrencilerin yirmi iş günü boyunca yaz stajına devam etmeleri gerekmektedir. Yaz stajı öğrencinin sosyal hizmet ile ilgili mesleki bilgiyi yaşayarak öğrenmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Stajlarda öğrenciler yurt içi ve yurt dışında çeşitli sosyal hizmet kurumlarına yerleştirilerek, kamu ve özel sektördeki sosyal hizmet alanlarında bir öğretim elemanının denetimi altında sosyal hizmet mesleğinin yöntemleri olan bireylerle sosyal hizmet, gruplarla sosyal hizmet, ailelerle sosyal hizmet, toplumla sosyal hizmet ve sosyal hizmet yönetimi kapsamında uygulama yaparlar. Ankara Üniversitesi Yaşlılık Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Ankara Üniversitesi Okul Sosyal Hizmeti Birimi bölümümüz tarafından desteklenen birimler arasındadır.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde 01.07.2009 tarihinde Sosyal Hizmet Anabilim Dalında Tezli Yüksek Lisans Programı, 23.09.2010 tarihinde Tezsiz Yüksek Lisans Programı ve 01.03.2013 tarihinde Tezsiz Yüksek Lisans (II. Öğretim) Programı açılmıştır.

ATEzli yüksek lisans programları 21 ulusal krediden ve 120 AKTS kredisinden az olmamak koşuluyla en az yedi ders, bir seminer, diğer öğrenim etkinlikleri ve tez çalışmasından oluşur. 120 AKTS kredisinin 60 AKTS kredisi dersler ve seminerden, 60 AKTS kredisi de tez çalışmasını içeren uzmanlık alan derslerinden oluşur. Tezsiz yüksek lisans programları 30 ulusal kredi ve 90 AKTS kredisinden az olmamak koşuluyla en az on ders ile dönem projesinden oluşur. Başarı puanı 4.00 üzerinden değerlendirilir. Yarıyıl sonu veya bütünleme sınavlarında başarılı sayılmak için yüksek lisans öğrencilerinin 4.00 üzerinden en az 2.75 almaları gerekir.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde 30.11.2011 tarihinde Sosyal Hizmet Anabilim Dalında Doktora Programı açılmıştır. Anabilim Dalında 4 profesör, 4 doçent olmak üzere 8 öğretim üyesi görev yapmaktadır. Doktora programı, tezli yüksek lisans derecesi ile başvuranlar için 21 ulusal krediden ve 240 AKTS kredisinden az olmamak üzere en az yedi ders, seminer çalışması, diğer öğrenim etkinlikleri, yeterlik sınavı, alanıyla ilgili tek ya da çok isimli ulusal ya da uluslararası hakemli bir dergide yayımlanan bir makale, tez önerisi ve tez çalışmasından oluşur. 240 AKTS kredisinin 120 AKTS kredisi dersler ve seminerden, 120 AKTS kredisi de uzmanlık alan derslerinden oluşan tez çalışmasından oluşur.

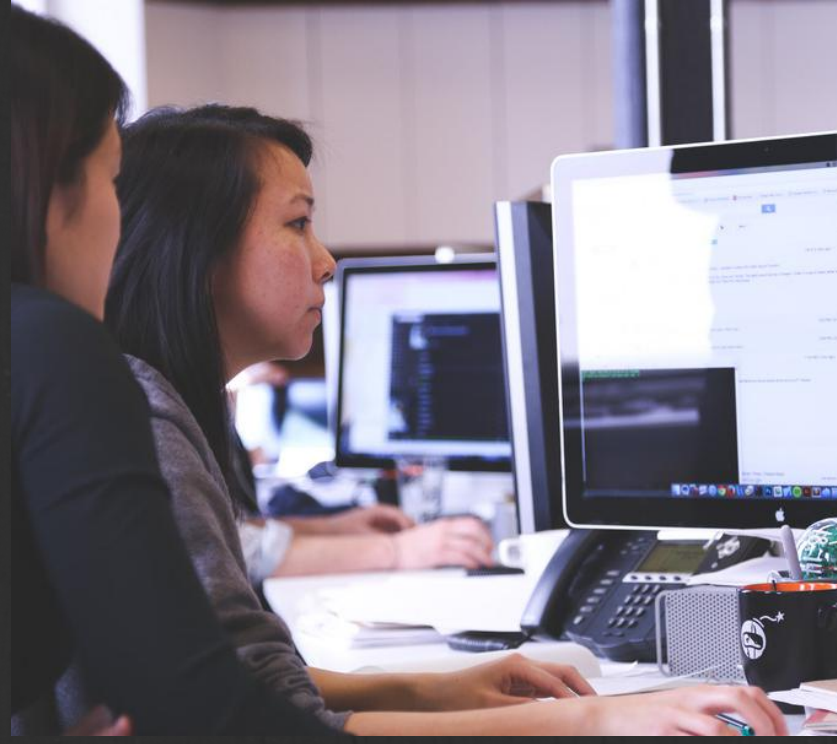

TEKNOLOJİ

Sosyal Hizmet Uzmanı ve Adaylarının Kullanabileceği Yazılımlar

ARŞ. GÖR. MUSTAFA ÇAĞRI AYALP*

Teknoloji, her geçen gün -hatta saat- daha fazla hayatımıza giriyor. Farklı biçimleriyle karşılaştığımız yenilikler, bir parça bizim hayatımızı da kolaylaştırıyor. Örneğin, sabah alarmını kurduğumuz şey, dedelerimizin evinde bulunan horozlu saatler değil; iPhone'larımız, Android telefonlarımız. Onlar da olmazsa, radyolu dijital alarmlarımız var, güne daha güzel başlayabilmek için. Sabahları benim gibi kahve içerek uyanmaya bayılanlardansanız, zamanlayıcısı olan kahve makinelerinden alıp mis gibi bir kokuya uyanabilirsiniz. Günün ilerleyen saatlerinde acıktığımızda, üniversitenin yemekhanesindeki menüye bakıyoruz ya da hemen uygulamalara girip en yakın yemek yiyebileceğimiz yerlere göz atıyoruz. Çalışırken, yazı yazarken, ödev yaparken, müracaatçılarla görüşürken, yani neredeyse bir gün sabahtan akşama kadar yaptığımız ve kullandığımız şeylerin hepsinin arkasında bir yazılım yatıyor. Yazılımlar hem bizim çalışmalarımıza yön veriyor hem de kolaylaştırıyor.

Yazılımların Gücü

Yazılımlar sayesinde yalnızca daha kolay yemek yemiyoruz, daha rahat çalışıyoruz da. Görüşmelerimizi düzenliyor, bir takvime yerleştiriyor, aldığımız notları elektronik ortama aktarıyoruz. Uygulama cennetine dönüşen bu zamanlarda, sosyal hizmet uzmanları ve adayları için birçok uygulama var. Bu sayıda, bizim için yararlı olabilecek birkaç yazılımdan bahsedeceğim. Bazılarını kendim de kullandım ya da kullanıyorum.

1) Client Track

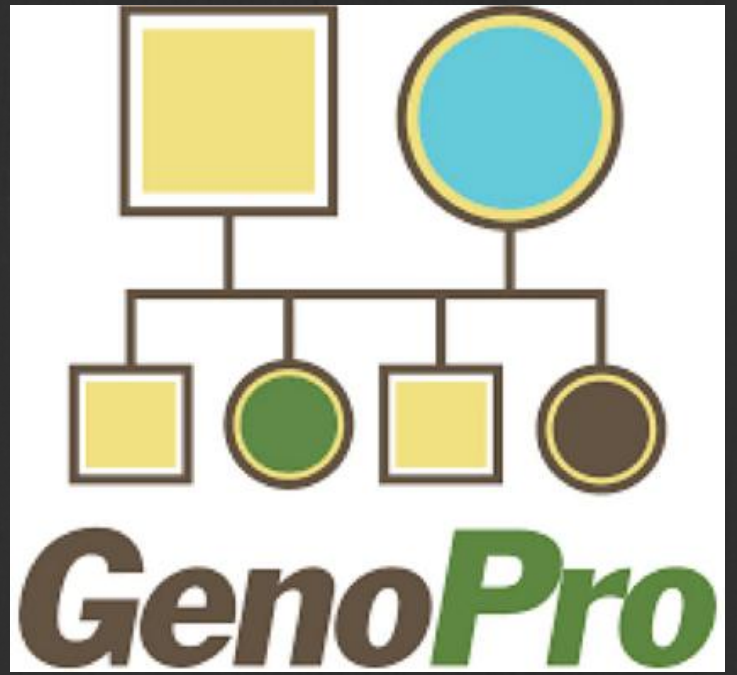
Vaka yönetimi için, kullanılabilir bir uygulama olarak 'Client Track', özellikle yurtdışında yaygın kullanımıyla iyi bir alternatif sunuyor. Bu yazılımla birlikte, müracaatçıların adres, telefon, kişisel ve kurum için gerekli bilgilerini tek bir program altında toplayabiliyorsunuz. Bireyin güçlü – güçsüz yönlerini, kaynaklarını kaydedebiliyor ve gerektiğinde hızlıca bulup yönetebiliyorsunuz. Türkiye'de çok fazla kullanılmıyor; sebebi Türkçe dil desteğinin henüz sunulmuyor oluşu ve başka yazılımların kullanılması. Örneğin, hastanelerdeki yazılımlar Tıbbi Sosyal Hizmet Yönergesine uygun olarak oluşturulmuş ve bu şekilde kullanılıyor.

1993 yılında Tokat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Tokat'ta bitirdi. 2011 yılında, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümüne girmeye hak kazandı. Bölümünü şeref öğrencisi olarak tamamladıktan sonra, 2015 yılında Kocaeli ili Gebze ilçesindeki Fatih Devlet Hastanesinde 7 ay sosyal çalışmacı olarak görev yaptı. 2016 yılında, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında, Fırat Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı. Halen Hacettepe Üniversitesinde, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Bütünleşik Doktora programında öğrenimine devam etmektedir. Uzmanlaşmaya çalıştığı alanlar sosyal hizmet eğitimi ve uygulamasında bilişim teknolojilerinin kullanımı, sosyal medya çalışmaları, siber zorbalık, tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet ve göç çalışmalarıdır. mcagriayalp@hacettepe.edu.tr

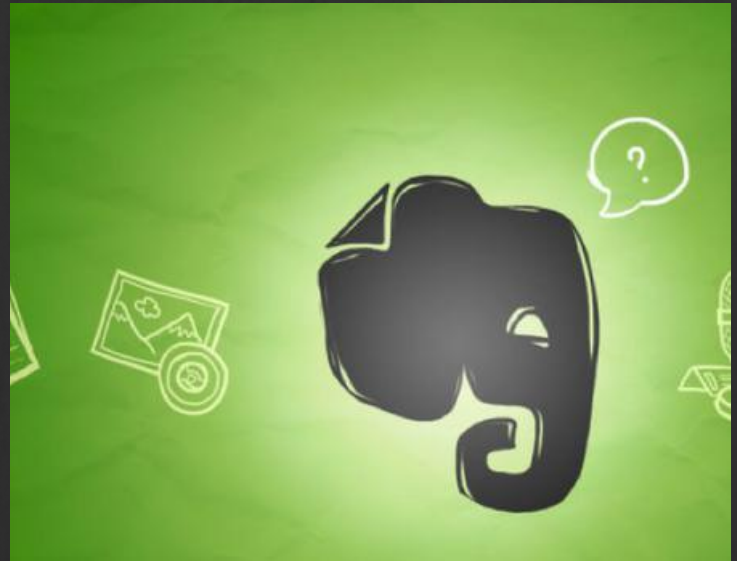
2) GenoPro

Özellikle aile danışmanı olarak çalışan ya da çalışmak isteyen sosyal hizmet uzmanlarına bir öneri olarak, 'GenoPro', aile haritaları ve genogramlar çıkartmak için özel olarak üretilmiş. Müracaatçılarınızın aile üyelerini, bilgilerini, aralarındaki ilişkiyi, ebeveynlerinin durumunu, ailede ölüm – boşanma hikayeleri olup olmadığını programa işliyorsunuz, program da size doğrudan bir harita veya genogram veriyor. 'Bu programı kullanmadan da ben genogram çizebilirim" diyorsanız, programın mottosu size cevap veriyor: "Her aile yalın değildir." Özellikle karmaşık ve çok geniş ailelerin genogramlarını çizerken işinizi oldukça kolaylaştırmasından dolayı birçok meslek elemanının bu programı kullandığını belirtmek gerekiyor.

3) Evernote

Görece daha iyi bilinen bir program olan 'Evernote', çabuk unutanlar, birçok işle uğraştığından kafası hep meşgul olanlar ve işlerini düzenli tutmayı sevenler için ideal bir yazılım. Hem günlük işleriniz için, hem de çalışmalarınız ve meslek hayatınızda da kullanabileceğiniz bu programla not almak, hatırlatıcılar koymak, vakalarla ilgili bilgileri not etmek, derslerde öğrendiğiniz bilgileri hızlıca kaydetmek için harika. Basit ve kolay anlaşılır ara yüzü kullanımını kolaylaştırıyor. Ayrıca bu programın ücretsiz olması ve Türkçe dil desteği de, programı daha da güzelleştiriyor.

4) Prezi

Aslında saf bir sosyal hizmet yazılımı olarak sunulmasa da, hem öğrencilik, hem de meslek hayatımızda bolca kullandığımız sunum becerilerimizi artıracak bir program 'Prezi'. Özellikle, herkesin kullandığı Office Powerpoint sunum arka planlarından sizi bir anda sıyrarak ve farklılaştıracak bir yazılım. Web sitesi üzerinden sunumlarınızı yaparak bulut sistemine yüklüyorsunuz; böylece bilgisayarınızı yanınızda taşımadığınız zamanlarda da çalışabiliyorsunuz. Sunum geçişleri, farklı arka planlar ve parça – bütün ilişkisini çok güzel kurgulamasından dolayı şiddetle öneriyorum. Bu sayıda, sizlerle günlük ve mesleki hayatta kullanılacak yazılımlar paylaştım. Daha fazlasını, internet üzerinden de arayabilirsiniz. Çalışmalarımızı güzelleştirecek ve farklılaştırarak zenginleştirecek birçok yazılım var, bununla birlikte bu yazılımları kullanabilmek de bir beceri olarak sayılabilir. Mail yazarken, mesaj çekerken, yani elektronik ortamda iletişim kurarken de bazı inceliklere dikkat etmemiz gerekiyor, belki de bir dahaki sayıda bununla ilgili bir şey yazabiliriz. Ne dersiniz?

SİNEMA

MÜSLÜM (BABA): BİR VAROLUŞ HİKÂYESİ

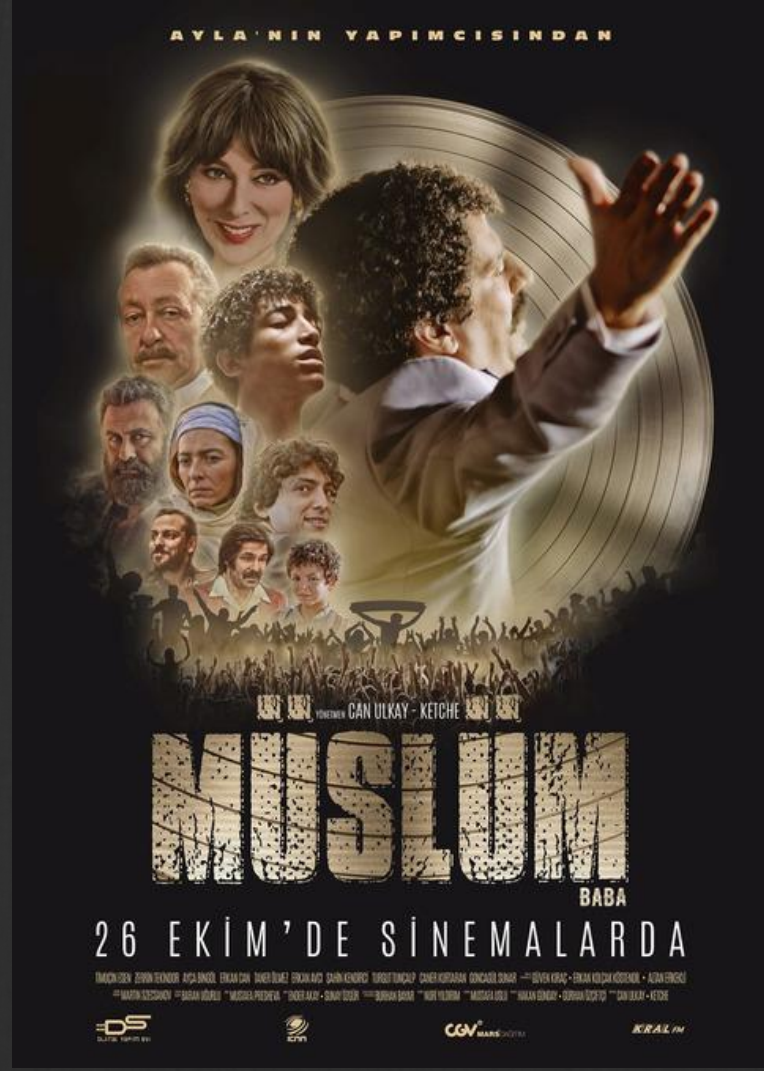
DİKKAT! BU YAZI SPOİLER
İÇERİR

DR. BUĞRA YILDIRIM*

“Muhterem Nur: Benim kimseye
inanacak halim kalmadı
Müslüm: Benim de kimsem
kalmadı
Muhterem Nur: Benim oyun
oynayacak halim de yok, oyun
yaşını geçtim ben
Müslüm: Ben o yaşa hiç
gelmedim...”

* 1986 Erzurum doğumlu olan Dr. Yıldırım 2010 yılında Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal Hizmet Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2012 yılından itibaren Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak akademik yaşamına başlamış ve 2017 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden “Pediatrik Astım Hastalarına Bakım Veren Annelerin Psikososyal Özellikleri İle Astım Yönetimi Öz - Yeterlilikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” başlıklı doktora tezi ile mezun olmuştur. Dr. Yıldırım'ın temel ilgi alanları arasında tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet, sağlığın ve kronik hastalıkların psikososyal ve sosyoekonomik boyutları, incinebilir gruplara yönelik sosyal refah ve sosyal bakım hizmetleri, sosyal sorunlar, kadın sorunları, sosyal hizmet eğitimi, sosyal politika, sosyal hizmet teorileri ve uygulamaları ile sosyal hizmet araştırması yer alır. Halen Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde Dr. Öğr. Üyesi olarak görev yapan Dr. Yıldırım'ın ulusal ve uluslararası bilimsel kongrelerde sunulmuş, ulusal ve uluslararası bilimsel dergilerde yayımlanmış, tercüme ve ulusal kitaplarda yer almış 40'a yakın akademik yayını mevcuttur.

FILMIN ADI: MÜSLÜM BABA
YÖNETMEN: CAN ULKAY KETCHE
TÜRÜ: BİYOGRAFİ, DRAM
YAPIM YILI: 1998
ÜLKE: TÜRKİYE
SÜRESİ: 125 DK.

Belki de filmin en çarpıcı karelerinden yukarıdaki replikler. Zamanında elitistlerin tepeden baktığı, gettolaşmanın, yoksulluğun, gençliğin, sevdasına bağlı ama elinden hiçbir şey gelemeyenlerin, kadere isyan eden alt kültürün önemli bir temsilcisi idi Müslüm. Kendini hiçbir yaşam tarzı ile özdeşleştiremeyen insanların acıları ile hisselerine tercüman olmuş bir sanatçı.

Alt kültürün temsilcisi olması bazılarına göre geldiği, keşfedildiği yere, bazılarına göre de yaşam tarzı, giyim kuşam ile bütünleştirilse de son zamanlarında herkesin hayranlığını kazanmış bir usta Müslüm. Son dönem popüler şarkıları kendine has tarzı ile yorumlayarak elitistleri şaşkına çevirmiş ve hayran kitlesine katmış, haliyle herkesin takdirini kazanarak topluma mal olmuş bir gönül adamı. Onun filminde, onun hikâyesinde, onun dünyasında neler yok ki... Parçalanmış aileden, halk evlerine, baba-oğul arasındaki iktidar mücadelesinden bağlanmaya, eş seçiminden şiddete, yoksulluktan, güçlendirmeye, alkol bağımlılığından saygı ve sevgiye sosyal hizmetin gündeminde olan her şey bu filmde mevcut.

Müslüm; babasına kızdığı çoğu şeyi kendisi yapıyor hayatında. Alkol tüketimi, öfke patlamaları, şiddet eğilimi... Mesela eşi Muhterem Nur Hanım'a şiddet uyguluyor. Filmde öyle bir sahne geliyor ki Muhterem Nur Hanım Müslüm'e; zarar vermemeyi öğreneceksin, mutlu olmayı öğreneceksin, ya öğreneceksin ya da beni öldüreceksin diyerek şiddetin ulaştığı en son noktayı izah ediyor. Annesi öldükten sonra babasının kanlı rakı kadehinden içmesi ve böylelikle alkole bağlanması yaşadığı travmayı ve hayatla vereceği emek, duygu yoğun mücadeleyi gözler önüne serecek. Bazı yönlerden babasına benzediğinin farkında, farkında olduğu için bu yazınının sonunda açıklayacağımız bir durum onu ziyadesiyle tedirgin ediyor. Filmde değinilmesi gereken pek çok detay var ancak biz burada genel hatları ile sosyal hizmet penceresinden filmi değerlendireceğiz. Bu yazıyı okuduktan sonra filmi merak edenlerin izleyeceğinden eminim...

Annesi klasik Anadolu kadını... Acılarından besleniyor ve çocuklarına tutunmuş durumda. Anneyi öldürmeyen her acı aslında onu güçlendiriyor. Müslüm'e önce annesi inanıyor. Müslüm'de haliyle annesine inanıyor, en büyük hayali annesine bir ev alabilmek ve onu mutlu etmek. Aralarında o kadar güvenli bir bağ var ki annesi nefes aldığı sürece Müslüm dünyanın en mesut insanı. Taa ki babası annesini öldürene kadar... Ne de olsa annenin yeterince güçlenmesi, acı çekmesi ya da çocuklarına özellikle de Müslüm'e tutunarak yaşam savaşı vermesi iktidar sahibi babayı rahatsız ediyor. Filmin ilgili sahnesinde dikkat çekici bir detay olarak Müslüm'ün önemseddiği her şeyi; anneyi, kız kardeşini ve güvercinlerini yok etme arzusu ile hareket eden babanın gücü elinde tutabilmek adına yaptığı katliama tanıklık ediyorsunuz. Babası şarkıcılıkta dâhil Müslüm'ün hiçbir ortamda palazlanmasını istemiyor...

Filmde bir dönemin toplumsal yaşantısına yön veren ana arterlerden halk evlerinin topluma kattığı hizmetleri, sanata verdiği destekleri görmemek elde değil. Kurtuluş Savaşı zaferle kazanıldıktan sonra sıra, yeni bir Türk insanı yaratmaya gelmişti. Bu insan; çağdaş, uygar bir yapıda olmalıydı çünkü yeni Cumhuriyet'in laik, bilimsel düşünen ve yurttaşlık kültürü etrafında bir araya gelmiş vatandaşlara ihtiyacı vardı. Bunun için de halkın, yapılan ve yapılmakta olan devrimleri özümsemesi ön koşuldu.

Halk evleri bu inançla açıldı yeni Türkiye'de. Halkta bu evler aracılığıyla eğitim, sanat, sağlık, köy işleri ile uğraşacak ve kendini bu alanlarda yetiştirecekti.

Nitekim Müslüm'de pazarda babasından kaçarken bir halk evinde soluğu alıyordu. Burada Saz üstadı Limoncu Ali ile yolu kesişiyor. Saz hocasının öğütlerini harfiyen uygulayarak hayatının kritik dönemlerinde önemli kararlar alıyor. Bir sahnede Limoncu Ali; senin sesin ancak sen susarsan kesilir diyor. Ya da başka bir sahnede Müslüm'e Yunus Emre'nin kitabını veriyor. Gel zaman git zaman sonra filmin ilerleyen kısımlarda Müslüm bir trafik kazası geçiyor. Tedavinin komplikasyonları nedeniyle müzikten soğuyor ancak Limoncu Ali'nin öğütü ile Yunus Emre'nin öğretileri aklından çıkmıyor. Kaza sonrası Müslüm'ün hayatında ilginç detaylarda bulunuyor ama önce şöyle bir tespit yapmakta yarar var. Müslüm (Baba) kazadan sonra önce öldü zannedilerek morga kaldırılıyor daha sonra hastane odasında gözlerini açıyor. Gözlerini açar açmaz şoförüne ne olduğunu sorması aslında ne kadar merhametli olduğunu gösteriyor. Tıpkı babası cezaevinden çıkıp geldiği zaman yine onu hoş karşılaması gibi.

Filmin başında Müslüm bir cenaze töreni için babasını içki arkadaşlarının yanından çağdırmaya gidiyor. Baba o kadar içmiş, o kadar bencil, o kadar umursamaz ki Müslüm'ün eline toprak koyuyor, cenazeye yolluyor. Gel gelelim bir erkek kardeşi var Müslüm'ün. Müslüm'ün ailesi parçalandıktan sonra yatılı okula veriyor kardeşini. Kendisi de Adana meyhanelerinde şarkı söylemeye başlıyor. Daha sonra kardeşi okulu bırakıp yanına geliyor.

Babalari hapisten çıktıktan sonra kardeşi onu kabullenmiyor fakat sonra babası yeniden evleniyor ve kardeşi de babasının yanına uğruyor arada. Ne için? Sevgi uğruna çünkü babasının evlendiği köyde bir kızı seviyor. Hatta sevdiği kız uğruna askerden kaçıyor, baba bu seferde jandarmalara haber veriyor ve Müslüm'ün kardeşini jandarmalar vuruyor. Ne uğruna ölüyor? Sevgi uğruna... Müslüm bunu duyup geldiğinde babası olayı anlatıyor ve babasının avucuna aynı toprağı bu kez Müslüm koyuyor, daha bir kelam etmiyor babasına ama bu sefer sevgi uğruna...

Filmin başka bir bölümünde Müslüm'ün ergenliğinden itibaren kendinden büyük bir kadına âşık olması acaba sanatçı hassasiyeti mi yoksa kendi kaderine benzer bir kadının yaşadıklarını hissetme miydi bilinmez. Başka bir bakış açısıyla kendinden büyük bir kadına âşık olması onu (Syn. Muhterem Nur'u) annesinin yerine koymasıyla mı ilişkili idi. Ya da kendi acılarını anlayan birini mi istedi Müslüm hayatında. Sosyal hizmet uzmanı olarak izlerken filmi yukarıdaki sorular zihnimizi sürekli meşgul ediyor. Daha sonra Freudyan öğretiler darmadağın ediyor zihnimizi. Ferud eş seçiminde psikoseksüel gelişimin fallik döneminde saplanmanın önemli etkileri olduğunu vurgular. Bu dönemde erkeğin çözülmemiş oedipal (öedipal) karmaşasının, kendi annesine benzeyen ya da annesinin tamamen zıttı ama her iki seçenekte de yaşça büyük bir kadını eş olarak tercih etmesini sağlayacağını belirtir. Freud'un psikoseksüel gelişim üzerinden örnekendirerek eş seçimine dair ortaya attığı bu yaklaşım eş seçimi kuramları arasında psikanalitik kuramdır. Diğer taraftan Müslüm'ün eş seçimi Ortak Özellikler (Homogoni) Kuramı ile de alakalıydı. Eş seçiminde iki kişinin ortak özellikleri açısından birbirlerine ne kadar çok benzediği aslında onların çekiciliğini arttırmaktaydı. Müslüm (Baba) ve Muhterem Hanım yaşamlarının farklı zamanlarında farklı acılar tecrübe etmişlerdir. Ortak özellikleri acıları ve acılara karşı direnmeleridir. Sizce de iki insanın birbirine yakınlaşması için geçerli bir neden değil midir acılar ve hatta acılar ile başetme? Film de zaten bu temayı ele alan bir sahne ile karşılaşacaksınız.

Geldiği yeri ve verdiği sözleri tutmasını bilen bir yürek Müslüm. Hayatın her sillesinde yerinden kalkmayı ve doğrulmasını biliyor. Güçlenmesini biliyor çünkü sevgiye inanıyor. Gittiği her yere mutluluk götürmeyi vazife ediniyor. Örneğin Muhterem Nur Hanım'ı filmde hep yanında görüyoruz. Muhterem Nur Hanım'ı yaşamı boyunca yanından ayırmadığı âşıkâr. Bir sahnede Muhterem Hanım'ın gözüne bakarak (belki de anne kaybı yaşadığı için) benden önce ölmek yok Muhterem Hanım, ben seni asla bırakmam (burada kasıt, ölene kadar idi) demesi büyük bir sözdü ve Muhterem Hanım'ı bırakmadan sadece ondan önce hayatımızdan ayrıldı. Başka bir sahnede Muhterem Nur Hanım Müslüm'e: Bak emin misin, baba olmayı istemez misin? Diye soruyor, bakınız Müslüm'ün yanıtını nasıl oluyor...

“Müslüm:

Benim adım ne?

Muhterem Hanım:

Müslüm

Müslüm:

Müslüm ne?

Muhterem Hanım:

Hıh.

Müslüm:

Müslüm Baba. Ben zaten babayım...”

Öte yandan filmin ilk yarısı genellikle Müslüm'ün çocukluk, ergenlik ve gençlik dönemi üzerine odaklanıyor. Bu tutum yönetmen tarafından sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellere ve özellikle sosyal hizmet uzmanlarına gönderilmiş bir mesaj mı diye düşünmekten kendinizi alamıyorsunuz. Bireyin çocukluğunun, ergenliğinin ve gençliğinin yetişkinliği üzerine nasıl etki edebileceğini filmde açıkça görüyoruz. Bu kadar zorluklar, sorunlar, kötülükler arasından çıkmak, iyi bir insan kalmaya çalışmak herkesin başarabileceği bir iş değil. Görüyoruz ki Müslüm dinleyen insan; kendine zarar vermez, sevmeyi ve sahiplenmeyi bilir. Meşhur bir Gülhane konseri vardır Müslüm Baba'nın. Ortalığı sesi ile yıktığı ve aynı zamanda konser esnasında hayranı tarafından bıçaklandığı... O anda bile hayranından şikâyetçi olmayıp telkin etmesi her baba yiğidin harcı olması gerek. Ya da TRT tarafından yasaklandığında yorumunun sadece eyvallah olması...

Filmde Bahtiyar ile Müslüm arasındaki diyaloglara da dikkat etmek gerekiyor. Ayrıca bir sürpriz de Müslüm'ün yıllardır değişmeyen saç şekli ile ilgili veriliyor film de. İzleyicilerin bunlara da dikkat edeceğini ümit ederek son söz yerine; herkes cennette doğar ama bazıları cehennemde yaşar Müslüm (Baba) gibi diyelim. Kaçtığınız için mi bu hayatta başediyorsunuz yoksa kovaladığınız için mi? Bu film aslında bize bunu epeyce bir süre düşündürcek. Müslüm bir var oluş hikâyesi: Babası gibi bir baba olmaktan korktu, o yüzden baba olmadı ama herkes ona baba dedi...

SANAT

Bir Güçlenme ve Farkındalık Pratiği Olarak Yoga

SARA NİLGÜN ALDOĞAN*

Günümüz dünyası, kalıpların ötesinde, yepyeni deneyimlere yelken açan uygulamaların kullanıldığı bir yolda hızla ilerliyor. Yirminci yüzyılın pozitivist görüşünü temel alan bilim, sanat ve düşünce akımları, kadim bilgilerle uyumlandırılmış yöntem ve tekniklerle güçlenmiş olarak yeniden şekilleniyorlar. Hegelci bir söylemle diyalektik ilerleyen bu süreçte eskinin tecrübe ve birikimleri, pozitivist akımla reddedilmişken şimdilerde her ikisinin de sentezlendiği yepyeni bir döneme şahitlik ediyoruz.

Sosyal hizmet de bu değişimlerden etkilenen bir alan olarak karşımıza çıkıyor. Gerek sosyal hizmet eğitiminde, gerek müdahale süreçlerindeki yaklaşım ve yöntemlerde, eğitimcilerin ve uzmanların kadim gelenekten gelen bazı yöntem ve teknikleri kullandıklarına ve buna dair bilgilerini çeşitli günlüklerle ya da bilimsel yayınlarla aktardıklarına şahit oluyoruz. Yoga da sosyal hizmetin birçok alanında ve sosyal hizmet eğitiminde sosyal hizmet uzmanları tarafından kullanılan kadim bilgilerden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Lisans eğitimine Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümünde başladı. Felsefe öğretmeni olarak eğitim kurumlarında çalıştıktan sonra etik alanında çalışmalar yapmak amacıyla Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde yüksek lisans öğrenimine başladı ve 2018 yılında bilim uzmanı unvanını kazandı. Yoga ile tanıştığı 2018 yılı Şubat ayından beri her iki alanda da çalışmalarını sürdürmekte ve yoga eğitmenliği için eğitimine devam etmektedir. Evlidir ve Bilge Çınar'ın annesidir.

Sosyal hizmetin, eğitim sürecinde ya da müdahale süreçlerinde farkındalığı temel alan bir meslek olduğunu biliyoruz. Burada uzmanın, kişinin kendine dair öz farkındalığının ve iç gücünün farkına vararak güçlenmesini sağlayacak noktalarını keşfetmesini sağlaması, müdahale sürecinde oldukça büyük bir önem taşıyor. Bu noktada uzmanın kendine dair farkındalık taşıyor olmasının da gerekli ve önemli olduğunu söylememiz gerekir.

Yoga Nedir?

Kelime kökeni olarak “bir bütünde birleşme” anlamına gelen yoga, temelde beden ve zihnin şimdi ve burada olma durumunda birleşmesi olarak tanımlanabilir. Yogada temel amaç, kişinin kendini tanıması, bedenini ve bedeninin sınırlarını bilerek kendini kabullenmesi ve yaptığı pratiklerle beden ve zihnin sınırlarının genişleyebileceğini deneyimlemesidir.

Yoga, nefes egzersizleri ve asana adı verilen duruşlarla kişinin bedeninde meydana gelen durumları (sıkışma, gerilme, esneme, rahatlama vb.) fark ederek zihin ve beden bütünlüğünü sağlamaya yöneliktir. Bu, kişinin şimdi ve burada olarak yapacağı meditasyonun da (derin düşünme) ön hazırlığıdır.

Asana kelime anlamı olarak farkındalıklı gevşemedir. Yogada kişinin girdiği asanalar (yoga pozları), bedenindeki gevşemeyi fark etmesi ya da gevşemek için zihnini bedenine yönlendirmesini sağlar.

Yogada “en iyi” yoktur. Herkes kendi çalışma alanı içinde kendi bedensel deneyimlemesini yaşar. Bu nedenle herkes yogayı kendi bedeninin sınırları içinde yapabilir. Asana adı verilen duruşlarda önem verilen şey, o pozun bedende ve zihinde ortaya çıkarması gereken gevşemeyi ortaya çıkarıp çıkarmadığıdır. Bu sebeple yogada kişiler karşılaştırılıp yarıştırmaz.

Yoga, kişinin kendine dair bedensel ve zihinsel farkındalık kazanması için kullanılacak iyi bir yoldur. Yoga egzersizleri ile kişi an’da olmayı, bedenini dinlemeyi, zihnini durulaştırmayı, kendini ve diğerlerini var oluş biçimiyle kabullenmeyi deneyimleyecek, bu da öz farkındalığında artış sağlayacaktır.

Müracaatçının Güçlenme Sürecinde Yoganın Etkisi

Sosyal hizmette güçlendirme yaklaşımını, müracaatçının kişisel ve çevresel kaynaklarının harekete geçirilerek kendi yaşamı üzerinde kontrol yetisine sahip olabilmesine olanak tanıyan bir süreç olarak tanımlayabiliriz. Yoga pratiği ise kişinin kendi potansiyelini fark ederek kendi güçlenme odaklarına yönelmesinde oldukça etkili bir yoldur. Kişiler yoga pratiği içindeki nefes egzersizleriyle geçmiş ve geleceğe dair düşüncelerden şimdi ve burada olmaya yönelirler. Bu durum öncelikle kişinin içinde bulunduğu duruma odaklanmasını ve harekete geçmek için zihinsel olarak berraklaşmasını sağlar.

Bu berraklaşma sırasında kişi bedensel ya da duygusal durumlarını değiştirmek yerine onları gözlemler. Bu egzersiz kişinin öz farkındalığının gelişmesi için önemli bir pratiktir. Asanalar ile yapılan bedensel çalışmalarda, kişi gücünün ve sınırlarının farkına varır. Her bir pratikte daha da güçlendiğini ve sınırlarını genişlettiğini fark eder. Bu bedensel ve zihinsel güçlenme, kişinin yaşamındaki güçlükler karşısında baş etme yeteneklerini geliştirmesinde kendisi için bir yol gösterici ve güven kaynağı olarak rol oynar.

Yoganın her birey tarafından uygulanabilir olması bu genel güçlenme pratiğinin sosyal hizmetin her alanında kullanılabilmesi anlamını taşır. Yoga çok çeşitli duruşlar, stiller ve teknikler içerdiğinden, müracaatçıların ihtiyaçlarına ve sosyal hizmet uzmanının becerilerine ve eğitimlerine bağlı olarak sosyal hizmet ortamında uygulanabilir. Örneğin; nefes ve baş-boyun ve basit esneme egzersizleri seanslara entegre edilebilir. Böylece sosyal hizmet müdahalesinde müracaatçıların güçlenme ve farkındalıkları, yaşam kalitesinin artırılması gibi ulaşılmaması beklenen sonuçlara yoganın sunduğu alternatif tekniklerle ulaşılmaması sağlanabilir.

Amerika ve Kanada'da hem yoga eğitmeni hem de sosyal hizmet uzmanı olan profesyonellerin hem de gündelik yaşantılarında yoga pratiği yapan uzmanların aktardıkları mesleki deneyimler, yoganın sosyal hizmet müdahalesine uyumlandırılması ile alınan sonuçları bizlere aktarmaktadır. Özellikle klinik sosyal hizmet ve kanser alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının yogayı sosyal hizmet alanına entegre ederek yaptıkları çalışmalardan aktardıkları, sosyal hizmet ve yoga uyumlandırmasının mümkün ve kullanılabilir olduğu konusunda uzmanlara önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Sosyal hizmet alanında çalışan uzmanların ve sosyal hizmet öğrencilerinin de faydalanabilecekleri bir yoga programından da bahsedilmesi mümkün elbette. Yoga eğitmeni olmasa da eğitim sürecinde ve alanda çalışırken yoga tekniklerini kullanarak bedensel ve zihinsel bir disipline girerek öz farkındalık yakalamış bir uzmanın, hem etik hem de mesleki olarak daha yetkin olabileceğini söylemek sanırım yanlış olmaz. Ancak bu bambaşka bir yazının konusu olabilir.

Sonsöz olarak

Sosyal hizmet de dünyada değişen alternatif müdahale modellerine kendini açarak müracaatçıları için kalıplaşmış katı yöntemler yerine değişik yollar açmalıdır. Yoga da bedensel ve psikolojik etkileri üzerine yapılan araştırmalarla etkisi kanıtlanan kadim bir öğreti olarak sosyal hizmetin gerek müdahale süreçlerinde gerekse sosyal hizmet eğitiminde yerini almalıdır. Gelecek, geçmişin birikimini şimdi ile birleştirebilenlerin ellerinde yükselecek.

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

Köpek Gibi Büyütülmüş Çocuk

ZEYNEP AÇIKSARI*

Kitabın genişletilmiş yeni baskısında çocuk psikolojisi ve travma üzerine uzmanlaşmış bir psikiyatrist olan Dr. Bruce D. Perry ile nörobilim ve bağımlılık alanında uzmanlaşmış bir gazeteci olan Maia Szalavitz olağandışı durumlara maruz kalmış çocukların karşılaştıkları travma vakalarını bilimsel bir bakış açısıyla irdemişler ve bu vakaları kolaylıkla anlaşılabilir hikâyelere dökmüşlerdir.

Kitabın adı oldukça ilginç değil mi? Kitap adını içerisinde anlatılan öykülerin birinden almış. 15 yaşındaki annesi tarafından terk edilen bir bebeğin, bir süre yanında yaşadığı anneannesinin ölümünden sonra mental geriliği olan yaşlı bir köpek yetiştiricisinin elinde kalmasıyla başlayan bir öykü...

Eserin Adı: Köpek Gibi Büyütülmüş Çocuk

Yazarın Adı: Dr. Bruce D. Perry & Maia Szalavitz

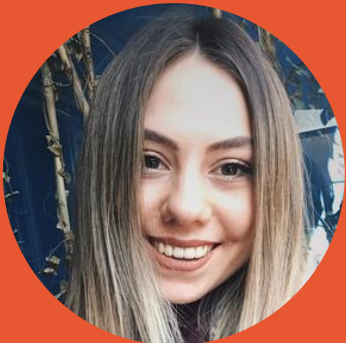
Yayın Tarihi: 2018

Yayınevi: Koridor

Baskı Sayısı: 7

Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 456

1995 yılında Manisa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Aydın/Kuşadası'nda tamamladı. 2013 yılında Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü'ne girmeye hak kazandı. 2017 yılında lisans öğrenimini tamamladı ve yine aynı yıl içerisinde Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisans programına başladı. 2018 yılında Başkent Üniversitesi Eğitim ve Danışmanlık Merkezi tarafından gerçekleştirilen 'Aile Danışmanlığı Eğitimi' sertifika programına başladı. Yüksek lisans eğitimi ile birlikte aile danışmanlığı eğitimine de devam etmektedir.
zynpcksr@icloud.com

Kitabın adı oldukça ilginç değil mi? Kitap adını içerisinde anlatılan öykülerin birinden almış. 15 yaşındaki annesi tarafından terk edilen bir bebeğin, bir süre yanında yaşadığı anneannesinin ölümünden sonra mental geriliği olan yaşlı bir köpek yetiştiricisinin elinde kalmasıyla başlayan bir öykü... Kitaba adını veren Justin, 11 aylıktan itibaren bir köpek kafesinde büyütülmesi nedeniyle konuşması, yürümesi, kısacası insan gibi davranmasını gerektiren hiçbir yönü gelişmemiş bir çocuktur. Yazar, onu bir hastane odasında ilk gördüğünde Justin henüz 6 yaşında ve saldırganlığından bir kafes içerisine koyulmuş, yemekleri insanların üzerine fırlatan, tuvalet alışkanlığı edinemediği için altı bebek bezi ile bağlı, zayıf, sürekli çığlık atan bir çocuk... Köpek gibi yetiştirilmiş olan Justin, kitapta bahsedilen çocuklardan yalnızca bir tanesi.

Sayfaları değiştirdiğimizde bambaşka hayat hikâyeleri bizi karşılıyor. Kitapta, Dr. Perry'e tedavi için getirilen çocukların tüm fiziksel kontrollerinin tamamlandığı, kan testlerinin yapıldığı, gerekli ilaç ve tedavilerin uygulandığı, fakat buna rağmen iyileşme gösteremedikleri belirtilmiştir. Örneğin; bir türlü büyümediği için karnından takviye gıda ile beslenen ve buna rağmen fiziksel açıdan hala büyümeyen bir bebeğin aslında 'annesinin dokunmasına aç' olduğu; annesinin annesiz büyümesi nedeniyle dokunmayla ilişki kurmayı daha önce hiçbir yerde öğrenmediği ortaya çıkıyor. Duygu körlüğü yaşayan, iki ortaokullu kıza cinsel istismarda bulunan ve onları öldüren çocuğun bu olumsuz davranışlarının altında yatan nedenin bebeklik döneminde annesi tarafından uzun süreler evde tek başına bırakılmasından kaynaklandığı anlaşılıyor.

Kitapta bahsedilen çocukların hayatlarının ilk 2-3 yılında herhangi bir şekilde konuşmadan, dokunmadan ve hareketten yoksun bırakılmaları nedeniyle beyin gelişimlerini tamamlayamadıklarından söz ediliyor. Çocukluk döneminde travma geçirmiş olan bireylerin beyinlerinin fiziksel olarak gelişmemesinin yanı sıra deneyim yaşayamamaları sebebiyle sosyal ve duygusal fonksiyonları gerçekleştirebilecek gelişimi gösteremedikleri ifade edilmiştir.

Mesela bir annenin bebeğiyle konuşurken veya ona şarkı söylerken bebeğinin ritm becerilerini geliştirdiğini biliyor muydunuz? Bunun bir sonucu olarak bebek yetersiz uyarılara maruz kalır ise ileride ses tonunu ayarlamada, yürürken belli bir ritm tutturarak yürümede güçlük çekebileceği yazar tarafından belirtiliyor.

Kitabın kapağını kapatıp bu kitaptan bana ne kaldı diye düşündüğümde sayabileceğim onlarca şey var. Kitap çocukların hayatında erken dönemde yaşanan deneyimlerin hayati etkisini anlamamıza yardımcı olan önemli bir araç ve Dr. Perry bizlere ihmalkârlıktan zarar gören bireylere nasıl yardım edebileceğimizi anlatıyor. Bu anlamda psikologlardan sosyal çalışmacılara, çocuk gelişimcilerden çocuk adalet sisteminde yer alan meslek elemanlarına, öğretmenlerden politikacılara ve en önemlisi ebeveynlere önemli bakış açıları sunmaktadır. Hayvanlar, hayatlarını devam ettirebilmek için başka bir hayvanın yıllar süren ilgisine, bakımına, sevgisine muhtaç değildir. Birkaç gün veya aylar içerisinde kendi ihtiyaçlarını fiziksel ve duygusal anlamda karşılayabilmektedir. İnsanın ise sağlıklı yaşamak için başka bir insana ihtiyacı vardır. Diğer insanlarla kuracağı görünmez bağlara temel ihtiyaçları kadar ihtiyacı var. Yazar da bu hakikati şöyle ifade ediyor:

“Bir çocuğun ne kadar çok sağlıklı ilişkisi varsa, herhangi bir travmayı atlatıp ilerleme kaydetmesi de o kadar ihtimal dâhilindedir. İlişkiler değişimin aracıdır ve en etkili terapi insan sevgisidir.”

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

Çocuğa Yönelik İstismar (Tüm Yönleriyle)

Yaşam insanoğlunun temel haklarından biridir. Her ne kadar yaşam için “canlılık” bir ön koşul olarak görünse de canlılığın sürdürebilmesi ve yaşama hakkının tam olarak işlerlik kazanabilmesi için sağlığın korunup geliştirilmesi gerektiği ve en temel insan haklarından olduğu yadsınmaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuğa Yönelik İSTİSMAR (Tüm Yönleriyle)

Derya KURTAY

Eserin Adı: Çocuğa Yönelik
İstismar (Tüm Yönleriyle)
Yazar: Derya Kurtay
Yayın Tarihi: 2018
Yayınevi: SABEV
Baskı Sayısı: 1.Baskı
Dil: Türkçe

1979 yılında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü ile başlayan üniversite hayatını 1982 yılında bölüm değiştirerek girdiği Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunda devam ettiren Derya KURTAY 1986 yılında “sosyal hizmet uzmanı” unvanı ile mezun oldu. 1986 - 1995 yılları arasında turizm alanında çalışan KURTAY, 1995 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Aydın İl Müdürlüğü'nde sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmaya başladı. 1996 yılında Aydın Kemer Toplum Merkezi projesini hazırlayarak 1999 yılında hizmete açan KURTAY, 2002 yılında Toplum Merkezi Müdürlüğü görevinden istifa etti. 2002 yılında “Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi” projesini hazırlayarak koordinatörlük görevini üstlenen ve bu proje kapsamında Dünya Bankası'ndan 200.000 TL hibe desteği alan KURTAY, 2005 yılında Türkiye'nin ilk “Çocuk Koruma Merkezi”ni (Çocuk İzleme Merkezi – ÇİM) ve 2006 yılında da Türkiye'nin ilk “Çocuk Konuk Evi”ni (Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi - BSRM) Aydın'da hayata geçirerek kurucu müdürlüğünü üstlendi. 2010 yılında müdürlük görevini bırakan, ancak “çocuk istismarının önlenmesi” konusundaki çalışmalarını devam ettiren KURTAY evli ve bir çocuk sahibidir. deryakurtay@hotmail.com

Şüphesiz ki yaşam ve sağlık hakkının kapsam ve içeriğinin bugünkü anlamıyla oluşmasında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yapılan “sağlık; sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir” tanımlamasının önemli bir payı vardır. Bu tanımda yer alan “bedence ve ruhça iyilik hali”, sağlığın herkes tarafından bilinen yönüdür. “Sosyal yönden tam iyilik hali” ise sağlığın sadece kişisel bir olgu olmadığını, toplumsal yönünün de bulunduğunu göstermektedir. Kişinin sosyal yönden tam iyilik halinde olmasının ön koşulu da sosyal yaşantısının sağlıklı olmasını gerektirmektedir.

Özellikle çocukluk çağında maruz kalınan şiddet, istismar ve ihmalin bireyde derin izler bıraktığı; akıl – ruh sağlığını, sosyal ilişkilerini ve giderek tüm yaşantısını olumsuz yönde etkilediği tüm otoriteler tarafından kabul edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü de (WHO;1999) çocuk istismarını; “çocuğun hayatına, sağlığına, gelişimine, güven, sorumluluk ve becerilerle ilgili genel değerlerine zarar vermek” şeklinde tanımlamaktadır.

Çocuk istismarı ve ihmali konusunda yapılan çalışmalar çocukların fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik açıdan istismar edilebildiğini, ihmalin ise en az istismar kadar örseleyici olabildiğini ortaya koymuştur.

Günümüzde çocuk istismarı, farklı disiplinlerin farklı aşamalarda müdahalesini gerektiren evrensel bir sorun olarak görülmektedir. Sosyal hizmet disiplini açısından ise istismara uğrayan çocuklar, “çocuk ve aile refahı alanı kapsamında” yer almaktadır. Sosyal hizmet disiplini, sorunu “genelci sosyal hizmet yaklaşımı” ve “bütüncül bakış açısıyla” ele alarak, makro, mezzo ve mikro düzeyde müdahale etmektedir. Bu müdahale yaklaşımı ise yalnızca çocuk ve aile üzerinde odaklanmayı değil, aynı zamanda çocuğun ve ailenin (bazen de istismarcının) etkileşim içerisinde olduğu bütün sistemleri ve sistemler arasındaki ilişkileri de ele almayı gerektirmektedir.

Örneğin; çocuk istismarındaki risk faktörlerinin en önemli unsurlarından birisi istismarı uygulayan kişinin kimliği ve onu bu davranışa iten nedenlerdir. Kişinin istismarcı profilinin oluşmasında, birçok faktörün rol oynadığı ve bu faktörlerin bazen tek başına ve bazen de birbiri ile etkileşime girerek kişinin istismarcı bir kişilik geliştirmesine neden olduğu yine tüm otoriteler tarafında kabul edilmektedir. Alanda çalışan profesyonellerin çocuk istismarına yönelik geliştirecekleri koruyucu ve önleyici çalışmalar içerisinde, istismarcı profili oluşturan faktörler konusunda da bilgi sahibi olmaları, bu konuda alınacak önlemlerin etkili olması açısından önemlidir.

Özellikle çocuğa yönelik istismara ilişkin risk faktörlerinin belirlenmesi, çocuğa ve aileye yönelik koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması, istismara uğrama riski olan ya da istismara uğrayan çocuğun korunması, istismar mağduru çocuk ve ailelerin psikososyal rehabilitasyonu ve istismarın yasal sürecinde sosyal hizmet disiplininin de sorumlulukları ve yükümlülükleri vardır.

Sosyal hizmet alanında çalışan profesyoneller aynı zamanda; istismarın yasal bildirimi, çocuğun korunma altına alınıp alınmaması, ailenin ebeveynlik haklarının kısıtlanması, korunma altına alınan çocuğa yönelik en uygun hizmet modelinin belirlenmesi vb. konularında etkin rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları mahkemelere sundukları sosyal inceleme raporları aracılığı ile dava sürecine katılarak karar verme mekanizmalarında da direkt ya da dolaylı olarak yer almaktadır. Alanda çalışan profesyonellerin bu etkin rolleri ise çocuk, aile ve toplum açısından hem olumlu hem de olumsuz ciddi sonuçlara yol açabilmektedir.

Alanda çalışan profesyonellerin çocuk istismarı olgularında karar verirken çoğunlukla; olguda fiziksel istismar belirtilerinin olup olmadığı, çocuğun fiziksel ve duygusal gelişim durumu, çocuğun akademik başarısı, aileye ilişkin izlenimleri ve ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkiyi gözlemleyerek değerlendirme yaptıkları görülmektedir. Ancak çocuk/aile ya da istismarcı hakkında doğru ve en yararlı kararı verebilmek, “çocuk istismarı” konusunda yeterli ve kaliteli bilgiye sahip olunması ve karar sürecinde birçok değişkeni bir arada ele alarak çok boyutlu düşünülmesini gerektirmektedir.

BU AY

3 Aralık Dünya Engelliler Günü

FATİH KILIÇARSLAN*

3 Aralık Dünya Engelliler Gününde engelli vatandaşlarımızın sorunları karşısında ilgisiz, tepkisizlik yerine ortak duyarlılık oluşturarak, organize olarak çözüm üretmek geleceğe güvenle bakabilir, toplumsal barış ve huzuru sağlayabiliriz.

Engelli bireyler aile ve toplumla ilişkiler de güçlükler yaşadığı gibi ev, hastane ve özel eğitim kurumları dışında zamanını değerlendirebileceği koşullardan yoksun olarak yaşamını sürdürürler. Toplumsal ön yargı ve dışlamalara maruz kalırlar. Aileler kendilerini çaresiz hisseder. Ailelerine bağımlı yaşarlar. Eğitimlerini tamamlamada güçlük çekmeleri nedeniyle meslek sahibi olamayabilirler. Meslek sahibi olmuş engelliler iletişimde yaşadıkları güçlükler ve sosyal beceri yoksunluğu nedeniyle verimli çalışamazlar. İş yerlerinde iletişim sorunlarına maruz kalırlar. Yetersiz ekonomik koşullarda yaşamlarını sürdürürler. Vesayet altına alınan engellilerin bir kısmının, vasilerinin ilgisizliği ve ihmali ile karşılaşır.

Engelli ailelerinin, ekonomik koşulları nedeniyle evlerinde barındırıp ihtiyaçlarını karşılamaktan kısmen ya da tamamen yoksun olmaları, üretici ve kendine yeterli konumda bulunmaması nedeniyle engelli bireyler evlerine bağımlı hale gelmiş ve bu da mevcut hastalıklarının kronisite kazanmasına ve sosyal kayıplarının daha da artmasına neden olmuştur. Gelişmiş Batı ülkelerinde bu yaklaşıma ek ve zincirin devamı olarak engellilerin toplum ve aileye yeniden kazandırmaya dönük eğitim danışmanlık ve rehberlik kurumları mevcuttur. Maalesef ülkemizde bu tür kurumlar yok denecek kadar azdır.

*

Ankara Beypazarı ilçesi 1969 doğumlu, Bahçelievler Kocasınan Lisesi ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Y.O. sosyal hizmet uzmanı olarak mezun oldu. Aile danışmanı ve Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmakta. fkilicarslan34@gmail.com

Toplumsal Sorumluluklarımız

Engelli vatandaşlarımızın yaşam kalitesinin artırılması bir toplumsal sorumluluk olmakla birlikte onlara destekte bulunmamız ve herkes gibi yaşamaları için imkân sağlamamız birey olarak bizlerin bir borcudur. Engelli vatandaşlarımızın yasalarca da koruma altına alınan yaşama hakkı ve sosyokültürel hakları bulunmakla birlikte bizim de üzerimize düşen belirli şeyler bulunmaktadır.

Engelli sorunlarının çözümü, toplum temelli sosyal hizmet organizasyon ve kurumlarla yeniden oluşturarak mutlu aile, güvenli toplum yapısı içerisinde üretilir. Çözüm sürecine uzman profesyonellerden oluşturulan kadrolar yanı sıra gönüllü, sivil toplum kuruluşları katılarak işbirliği ve eş güdüm içerisinde toplumda sorumluluk duygusu, vatandaşlık bilincini geliştirerek sorunlar çözülebilir.

Engelli hakları nasıl gelişir?

Engellilerin sosyal hakları konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekir. Vasileri takip edilmeli, ilgisiz ve sorumluluklarını yerine getirmeyen vasiler mahkemelere bildirilmelidir. Aileleri ve toplumla entegrasyonunu toplum temelli hizmet uygulamaları engelli bireylerin güçlendirilmesi ve yaşam kalitesini yükseltmesine yönelik danışmanlık, eğitim ve sosyal hizmetlerin sunulmalıdır. Böylece bireylerin bilgi, beceri, eğitim, niteliklerinin artırılması yaşam sorumluluğunu alarak ortaya çıkma olasılığı olan pek çok sorunun önlenmesi anlamına gelmektedir.

Amaç engellinin aileleriyle ve toplumla yeniden kaynaşmasını, aile ve toplumun parçası olmasını sağlamaktır. Engelli yakınları, daha iyi bir ilişki kurmak istemekte, ancak bunu nasıl yapacaklarını ve nasıl sürdürmeleri hususunda zorluklar yaşar. Engellilere ve ailelerine bilgi, eğitim ve sosyal destek sağlayarak engellinin hayatın içerisinde üreten, özgüveni gelişmiş bireyler olarak yaşamlarını desteklemiş olabiliriz.

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

www.sosyalhizmetmagazin.com
Ücretsiz abonelik için ziyaret edin.

sosyalhizmetmagazin@gmail.com

HUZURLU BİR 2019 DİLERİZ!

